

ZALAEGRSZEG MEGYEI JOGÚ VÁROS

Local Agenda 21 - Fenntartható Fejlődés Helyi Program felülvizsgálatának vezetői összefoglalója

2013 – ban Zalaegerszeg Megyei Jogú Város vezetése felismerve a jelen generáció legnagyobb kihívását, az elmúlt évszázadok gazdasági – urbánus fejlődésének lehetséges kedvezőtlen környezeti következményeit, az alkalmazott gyakorlat fenntarthatóságának kétségei miatt, a globális trendekkel párhuzamosan úgy határozott, hogy rálép a fenntartható fejlődés útjára és elkészítette a Local Agenda 21 Fenntartható Fejlődés Helyi Programját, melyet elfogadott a közgyűlés. A dokumentáció objektív helyzetfelmérés, SWOT analízis, kérdőíves közvéleménykutatás során feltárta és prezentálta az aktuális gazdasági-társadalmi-környezeti állapotot és stratégiát, cselekvési irányokat jelölt ki, priorizálva azok között és általános célokat határozott meg, tekintettel a dokumentáció stratégiai összefoglaló jellegére, a részletes megvalósítást külön kidolgozandó szakági programokra, pályázatokra, tervekre bízva.

Az elmúlt évek során több strukturális szakágazati stratégia készült, melyek illeszkedve a Local Agenda 21 alapidokumentációban megfogalmazott irányokhoz, ágazatonként részletesen alábontották és megfogalmazták a teendőket, melyeket érvényesíteni kell konkrét projektek, akciók során.

Jelen felülvizsgálat során áttekintettük ezeket és értékeltük az alapidokumentációban megfogalmazott programokat, megtett intézkedéseket, városfejlesztéseket és megállapítottuk, hogy Zalaegerszeg - elköteleződésének megfelelően - ambiciózus városfejlesztési koncepcióval halad a fenntartható fejlődés útján a végső távlati célja, a karbonsemlegesség felé.

Zalaegerszeg, 2021. október 27.

**ZALAEGERSZEG
MEGYEI JOGÚ VÁROS**

Local Agenda 21

**Fenntartható Fejlődés Helyi Programjának
felülvizsgálata**

2021. október

Készítette:

Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Önkormányzatának megbízásából

Nardai Márton

környezetvédelmi - és klímavédelmi szakértő

Tartalomjegyzék

1. Előzmények	3
2. Helyzetértékelés felülvizsgálata, statisztikai indikátorok elemzése	21
2.1. Társadalmi mutatók trendje.....	21
2.2 A település belterületi úthálózatára, zöldterületek nagyságára vonatkozó adatok a következők:	27
2.3 Közoktatási intézményekben ellátottak bemutatása:.....	28
2.4 Egészségügyi statisztikák összefoglaló adatai:	31
2.5. Gazdasági mutatók trendje	33
2.6. Környezeti – infrastrukturális mutatók trendje	40
3. A korábbi stratégia felülvizsgálata	57
3.1. Társadalmi pillér prioritásai	59
3.2. Gazdasági pillér prioritásai.....	60
3.3. Környezeti pillér prioritásai.....	61
4. Javaslat a további felülvizsgálatra, monitoringra.....	63
4.1 Alkalmazandó új indikátorok és bázisadatok a fenntartható fejlődés mérésére:.....	64
MELLÉKLETEK.....	68
- irodalomjegyzék	
- szakértői jogosultság igazolása	
- megvalósítás, programok felülvizsgálati táblázatai	

1. Előzmények

2013 – ban Zalaegerszeg Megyei Jogú Város vezetése felismerve a jelen generáció legnagyobb kihívását, az elmúlt évszázadok gazdasági – urbánus fejlődésének kedvezőtlen környezeti következményeit, az alkalmazott gyakorlat fenntarthatóságának kétségei miatt, a globális trendekkel párhuzamosan úgy határozott, hogy rálép a fenntartható fejlődés útjára és elkészítette a Local Agenda 21 Fenntartható Fejlődés Helyi Programját, melyet a Domus Figularis Kft. 2013. decemberében adott ki, majd fogadott el a közgyűlés. A dokumentáció objektív helyzetfelmérés, SWOT analízis, kérdőíves közvéleménykutatás során feltárta és prezentálta az aktuális gazdasági-társadalmi-környezeti állapotot és stratégiát, cselekvési irányokat jelölt ki, prioritizálva azok között és általános célokat határozott meg, tekintettel a dokumentáció stratégiai összefoglaló jellegére, a részletes megvalósítást külön kidolgozandó szakági programokra, pályázatokra, tervekre bízva.

Az alapidokumentáció kétéves felülvizsgálata megtörtént 2015 – ben, melynek során megállapítást nyert, hogy nagyobb időintervallum szükséges a megfogalmazott fejlesztési irányokban történő szignifikáns elmozdulások kimutatásához, monitoringozásához, ezért 5 évre került kibővítésre a felülvizsgálati idő.

A dokumentáció készítője:

A felülvizsgálat dokumentáció elkészítésével az Önkormányzat Nardai Márton környezetmérnököt bízta meg. Nardai Márton rendelkezik felsőfokú környezetvédelmi végzettséggel, Mérnöki Kamarai nyilvántartási száma: 18-10341., levegőtisztaság - védelmi, zaj- és rezgésvédelmi szakértői jogosultságának száma: 412/2013., míg víz - és földtani közeg védelem, illetve hulladékgazdálkodási szakértői jogosultságának száma: 320/2013.

Klímavédelmi szakértő jogosultságának száma: MMK ikt. sz.: 416/2020.

A szakértői okiratok másolata csatolásra került a mellékletben.

A Local Agenda 21 áttekintése

A Local Agenda 21 nemzetközi, nemzeti szintekhez, az ott megfogalmazott trendekhez igazodóan, a helyi sajátosságok, érdekek, prioritások feltárása mellett ad lehetőséget a fenntartható fejlődés, mint vezérelv helyi programokba integrálásához. A Local Agenda 21 fenntarthatóság helyi programja komplex program, amely a természeti környezet fejlesztésével

összhangban tervezi az épített környezet, infrastrukturális rendszer, energiaellátás, közlekedés, hulladékkezelés, agrárium stb. jövőorientált alakítását.

A „Local Agenda 21” település, kistérség sajátosságain alapuló stratégiai célok kiválasztása szempontjából:

- jól összpontosított politika, ami integrálja az egyes szektorok fenntartható fejlődéshez köthető problémáit, tervezési céljait és értékeit, döntéshozását és végrehajtási mechanizmusát;
- elkötelezett a helyi problémák felismerése és megoldása mellett, mindezt szélesebb ökológiai-, regionális és megnyújtott időintervallumban végezve;
- a környezeti hatásokat kontextusba helyezi a mögöttes gazdasági és politikai érdekekkel (amelyek rendszerű változásokból, politikai döntésekből, döntések hiányából és a piac működési elégtelenségéből, felmérési, nyilvántartási adatok hiányából fakadnak);
- a helyi jellegű kérdések, ügyek, döntések és intézkedések, illetve a globális hatások között próbálja az összefüggéseket megtalálni, legyen az környezeti vagy globális szolidaritási / méltányossági vetület;
- a helyi közösség közreműködését motiválja, párbeszédre, konszenzusra törekszik.

A fenntartható fejlődés helyi programjának az alábbi 3 alappilléren kell nyugodnia:

Társadalmi pillér

A jelen és a jövő generáció részére elengedhetetlen a megfelelő társadalmi feltételrendszer biztosítása az egészséges, biztonságos és vonzó élettér kialakításához, fenntartásához.

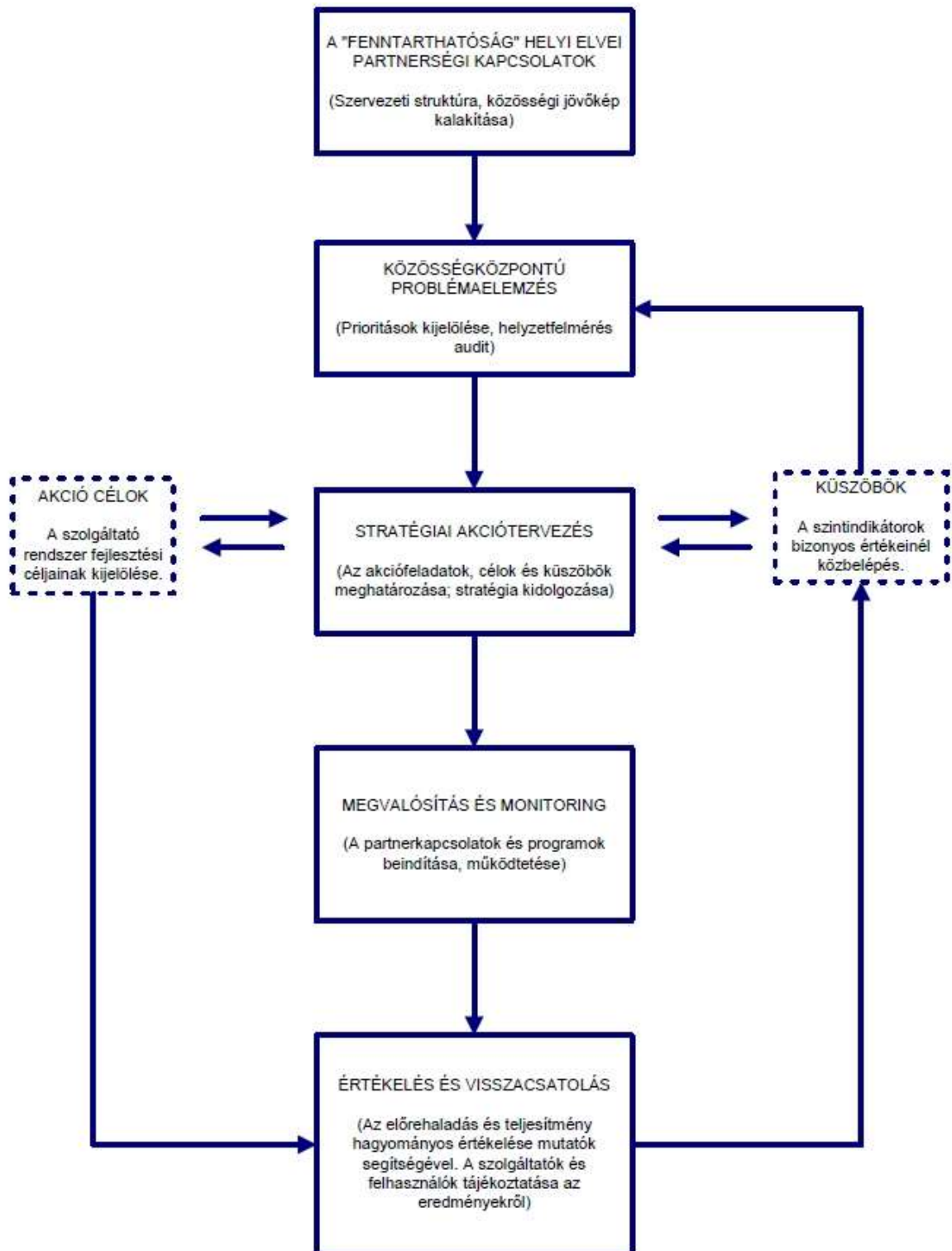
Gazdasági pillér

A fenntartható helyi gazdasági rendszer döntően helyi erőforrásokon, természetes adottságokon alapul, prioritásként jelenik meg a környezeti szempontok érvényesítése, a környezetet érő terhelések minimalizálása.

Környezeti pillér

A fenntarthatóság három alappillére közül a környezeti alappillér a helyi környezet káros anyagoktól való védelmével és a természeti erőforrások hatékony hasznosításával járul hozzá a globális célokhoz, és egyúttal biztosítja a lakosság hosszútávú fenntartható környezethasználatát, valamint az ökoszisztéma fenntartását és sokféleségének megőrzését.

A Local Agenda 21 folyamatának szerkezeti vázlata:

Jelen dokumentáció fázisában tehát, a folyamat „ÉRTÉKELÉS ÉS VISSZACSATOLÁS” fázisában vagyunk.

Az önkormányzat szerepvállalást a fenntarthatóság helyi programjainak kidolgozásában és megvalósításában a következők indokolják:

- **helyi közösség érdekeit képviselői úton szolgálja**, elkötelezett annak problémafeltárásában és megoldásában
- önrendelkezés keretein belül **megalkothatja saját távlati működési fejlesztési stratégiáját**, helyi jövőképét, melyet társszervezetivel és felettes szervezetivel fenntartott – akár nemzetközi - kapcsolatai során képviselhet, érvényesíthet
- az önkormányzat, mint a helyi közösség képviselője, jelentős környezeti-gazdaság-társadalmi **információval bír**, azokat elemezni és szolgáltatni tudja a közösség érdekeinek megfelelően
- **kapcsolatszervező, hálózatműködtető**: Amennyiben a közösség teljes erőforrásbázisát mozgósítani akarjuk, akkor az üzleti szektor, az önkéntes szektor és az állami szektor erőit egyesíteni kell és ebben nagy szerepe van a helyi önkormányzatnak.
- **kiterjedt szolgáltató-rendszer működtetője**: Az önkormányzatok jelentős befolyással rendelkeznek a helyi infrastruktúra (közműszolgáltatások, szociális intézmények üzemeltetői stb.) felett.
- **kiemelt erőforrás felhasználó**: Az önkormányzat és az által működtetett infrastruktúra a helyi közösségekben az egyik legnagyobb erőforrás használó és ezáltal kibocsátó is, ezért hatékonysága meghatározó a közösség egészére nézve, ugyanakkor példamutató is a egyéb szervezetek részére.
- Sok közösségben jelentős **piacot befolyásoló erő**, a központi beruházások, projektek kedvezményezettjeként, koordinátoraként, az által képviselt fenntarthatósági kritériumok (zöld közbeszerzések, stb.) irányt szabhatnak a helyi fejlesztések környezet tudatosságának, mely beépülve a köztudatba helyi alapnormává válhat.

A 2013-ban elkészített Local Agenda 21 Fenntartható Fejlődés Helyi Programja – az önkormányzattal együttműködve - részletesen objektív helyzetfelmérés, SWOT analízis, kérdőívezés során feltárta és prezentálta az aktuális gazdasági-társadalmi-környezeti állapotot és stratégiát, cselekvési irányokat jelölt ki, prioritizálva azok között és általános elméleti jellegű célokat határozott meg, tekintettel a dokumentáció stratégiai összefoglaló jellegére, a részletes megvalósítást külön kidolgozandó szakági programokra, pályázatokra, tervekre bízva.

Az elmúlt évek során több strukturális szakágazati stratégia készült, melyek illeszkedve a Local Agenda 21 - ben megfogalmazott irányokhoz, szakáganként részletesen alábontották és megfogalmazták a teendőket, melyeket érvényesíteni kell konkrét projektek, akciók során. Az alábbiakban áttekintjük ezeket:

- Zalaegerszeg MJV Integrált Területi Programja 2014-2020 (ITP)

Az ITP a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program (TOP) keretből finanszírozott fejlesztési programokat tartalmazott, ágazati operatív programokhoz illeszkedő projektekkel.

A négy projektsomag a város fejlesztési szükségleteinek két fő irányához kapcsolódva a vonzó életkörülmények megteremtése az itt lakók és vállalkozók számára és a városi gazdaság fejlődésének elősegítése.

A településfejlesztési célokhoz kapcsolt projektsomagok:

- Gyalogosbarát, funkciógazdag és élményközpontú belváros kialakítása,
- Zöldfelületek és nyílt rekreációs célú városi terek és fenntartható közlekedési rendszerek összefüggő hálózatának létrehozása,
- Önkormányzati intézmények (energetikai, funkcionális és esélyegyenlőségi szempontú) korszerűsítése.

A gazdaságfejlesztés céljaihoz illeszkedő projektsomag:

- Tudásalapú gazdaságfejlesztés infrastrukturális háttérének megteremtése és a munkaerő rendelkezésre állásának ösztönzése.

A felvázolt fejlesztésekben kiemelten érvényesült a fenntarthatóság, illetve a klímaváltozás hatásainak csökkentése és az azokhoz való alkalmazkodás szempontja.

- Zalaegerszeg Integrált Településfejlesztési Stratégia 2014-2020 (ITS)

- Zalaegerszeg rövid - és középtávú fejlesztési célrendszerét z ITS fogalmazta meg továbbá a célok eléréséhez szükséges beavatkozásokat is kijelölt a Településfejlesztési koncepcióban kirajzolt fejlesztési elképzelések mentén.

A stratégia társadalom, gazdaság, épített és természeti környezet, közlekedési infrastruktúra témáiban középtávú célokat és beavatkozási területeket jelölt ki.

A középtávú célok közül négy kiemelt jelentőségű:

- a természetvédelmet, a városi zöldterületek és a környezeti elemek védelmét szolgáló „Természeti környezet védelme, fejlesztése”,
- a megújuló energiák demonstratív használatát és az épületállomány és a közszolgáltatások energiatudatos fejlesztését megcélzó „Energiahatékonyság fejlesztése”,

- a külső kapcsolatok fejlesztését szolgáló „Külső közlekedési kapcsolatok fejlesztése”,
- valamint a kerékpáros infrastruktúra hálózatos bővítését és a multimodális közösségi közlekedési rendszer fejlesztését ösztönző „Belső közlekedési kapcsolatok fejlesztése”

A programok célja a fenntartható fejlődés strukturális alapjainak megteremtése, hozzájárulva az üvegházhatású gázok kibocsátáscsökkentéséhez, és a nyelőkapacitás növeléséhez.

- **Zalaegerszeg Smart City 2050**

A tanulmány helyzetértékelés, felmérés, egyeztetések alapján felvázolja, hogy 2050-re Zalaegerszeg, miként juthat hely 100%-os megújuló energia alapú ellátottsági szintre, ehhez rövid-, közép- és hosszútávú célokat ütemtervet, konkrét fejlesztési javaslatokat megfogalmazva. Kiemeli, hogy elsődleges cél az energiaigény csökkentése, mely elősegíti a főként megújuló energiaforrásokkal való teljes körű átállást is. Rövid távon azon fejlesztések megvalósítását javasolja, amelyek gazdasági megtérülési mutatói már jelenleg is jónak számítanak az energetikai fejlesztések között, valamint azokat, amelyeknél nincs idő a késlekedésre (pl. épített környezet). Javasolja továbbá a hosszú előkészítést igénylő projektek: szélenergia, biogáz, biomassza-erőmű fejlesztések tervezését, projektötletek elkészítését

- Rövid távú célkitűzések például a kerékpáros közlekedés, az e-közlekedés fejlesztése, energiahatékony épületek építése, felújítása, stb.
- A középtávú (2030-ig megvalósítandó) ütemterv célkitűzései a következők: elektromos MODULO buszok beszerzése, utcánként legalább egy kétirányú elektromosautó-töltő kialakítása.
- A hosszú távú (2050-ig megvalósítandó) ütemterv célkitűzései a következők:
- napelemes zajvédő falak kialakítása; korszerűtlen napelemek szociális alapon történő adományozása családoknak; a
- közvilágítás energiatakarékos fényforrásokkal való fejlesztés; biomasszafűtések elektrosztatikus szűrős típusokra cserélése vagy bővítése a háztartások szintjén is; szélerőművek 1. ütemének teljesítménynövelése (repoweringje) és a nagy magasságú szélenergia hasznosítása;
- városi buszok, hulladékszállító és egyéb nagy haszongépjárművek energiaellátó rendszerbe integrálása éjszakai áramforrásokként.

A terv kiemelt célkitűzései közvetlen vagy közvetett módon, megteremtik egy fenntartható városüzemeltetés alapjait. Az intézkedések megvalósulása esetén az üvegházhatású gázok

kibocsátása csökken a környezetbarátabb járművek (elektromos járművek, kerékpár) elterjedésével, valamint a megújuló energiaforrások használatával mind az ipar, mint a lakóépületek esetében.

A 2050-ig 100% megújuló energia eléréséhez a Zalaegerszeg Smart City 2050 dokumentumban az alábbi tervek szerepelnek:

2025-re:

- A jelenleg biogáz üzemanyagú helyi buszokat és hulladékszállító járműveket több lépésben elektromos rendszerűvé érdemes fejleszteni, illetve ilyeneket javasolt beszerezni.
- Vizsgálni kell a nagy gépjárművek hibrid hidrogén-elektromos bevezetésének lehetőségét – nyomon követve ezen technológia várható fejlődését – lehetőségek szerint javasolt elkezdni ezek bevezetését akár részleges átfedésben az elektromos vagy hibrid járművekkel együtt.
- Ösztönözni a családi és társasházaknál a napenergia elterjedését.
- A lakosság ösztönzése az elektromos autók használatára.

2025–2050:

- A korábban bevezetett és elavult napelemek és elektromos autók cseréje korszerűbbekre.
- Mindenki számára elérhető heti meteorológiai előrejelzések alapján működik majd a városi energiamenedzsment-rendszer.
- 2040-re a városi nagy járművek döntő tömegének legalább kiegészítő energiaforrásként hidrogén üzemanyagcella alapon érdemes üzemelnie.
- 2045-re a próbaüzem fázisába kell jutnia a városnak, hogy 2050-re működjön a teljes egészében megújuló alapú energiaellátás.

Középtávú ütemterv 2030-ig:

- 2022 – tisztán elektromos MODULO buszok beszerzése
- 2022 – fedett park&charge: napelemes parkolók gyorstöltővel
- 2022 – elektromos autók akkumulátorainak visszatöltése
- 2022 – metánüzemű micro CHP (Stirling) rendszer pilot projektje hő- és villamosenergiatermelésre
- 2022 – vízerőmű a szennyvíztelep kifolyó ágára
- 2023 – vasúti pálya egy részének napelemes befedése
- 2024 - metánüzemű micro CHP (Stirling) rendszer nagyszámú telepítése
- 2025 – utcánként legalább egy kétirányú elektromosautó-töltő kialakítása

- 2026 – elektromos autók akkumulátorainak második élete mint a legolcsóbb napi villamosenergia-tárolási megoldás
- 2027 – szélenergia-erőművek építésének második üteme

Hosszú távú ütemterv 2050-ig:

- 2030-tól – napelemek repowering-je (régiek korszerűbbre való cseréje)
- 2030 – CEMS szoftver és hardver környezetének frissítése
- 2034 – Smart Grid rendszer próbaüzeme
- 2035 – a 2014-ben telepített lámpatestek frissítése újabb, korszerűbb fényforrásokkal
- 2037 – biomasszafűtések elektrosztatikus szűrős típusokra cserélése vagy bővítése a háztartások szintjén is (határérték: 0,02 g/Nm³ a porra)
- 2040 – szélenergia-erőművek 1. ütemének teljesítménynövelése (repowering-je) és a nagy magasságú szélenergia hasznosítása
- 2040 – P2G Power to Gas metán alapú energiatárolás mindenféle vonatkozásban: metán alapú szezonális energiatárolás
- 2041 – városi buszok energiaellátó rendszerbe integrálása mint éjszakai áramforrás
- 2042 – hulladék szállító és egyéb nagy haszongépjárművek energiaellátó rendszerbe integrálása mint tartalék áramforrások
- 2043 – Minden utcában nyilvános vezeték nélküli kétirányú EV töltők kiépítésének megkezdése
- 2044 – Önkormányzati SmartGrid projekt frissítése új szoftver és hardver környezettel
- 2045 – 2MWe-os Biomassza erőmű korszerűsítése és felújítása repowering
- 2046 – Soros hibrid hajtásláncú gépek mint tartalék áramforrások csatlakoztathatóságának megteremtése
- 2047 – Minden utcában nyilvános vezeték nélküli kétirányú EV töltők kiépítésének befejezése
- 2048 – Megújuló energia alapú Smart Grid rendszer valós üzemű tesztelése finomhangolás megkezdése
- 2048 – Soros hibrid hajtásláncú gépek mint tartalék áramforrások csatlakoztathatóságának megteremtése
- 2049 – Megújuló energia alapú Smart Grid rendszer valós üzemű tesztelése hibáinak javítása
- 2050 – 100% Megújuló energia alapú Smart Grid rendszer éles üzemre való átállás

A terv ambiciózus céljai a fenntartható fejlődés alapelveire épülnek, folyamatosan figyelni kell a területen várható technológiai fejlődést és költség - haszon elemzésekkel hozzáigazítani a tervelemet, céljait az aktuális helyzethez, pályázati lehetőségekhez, nemzeti ágazati stratégiákhoz.

- **Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Gazdaságfejlesztési Stratégiája**

Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Gazdaságfejlesztési Stratégiájának fő megállapításai beépülnek a város Integrált Településfejlesztési Stratégiájába (ITS) – alátámasztva, indokolva és részletezve az abban foglalt, gazdaságfejlesztési céllal tervezett fejlesztéseket.

A város fő célja a foglalkoztatási helyzet javításával a versenyszférában, magasabb hozzáadott értéket biztosító, ipari ágazatba tartozó 3000 új munkahely létrehozása a 2020-ig tartó időszakban.

További célok:

- befektetésösztönzési tevékenység fejlesztés (pl. ipari park és logisztikai háttér megújítása, infrastruktúra biztosítás, fejlesztés),
- a hazai és nemzetközi járműipari együttműködés elősegítése, bekapcsolódás a jövőbeli trendekhez (pl. gépgyártás, járműipar fejlesztése),
- helyi KKV szektor támogatása, erősítése (pl. környezetipar -, turizmus/vendéglátás - egészségipar fejlesztése, mezőgazdaság - élelmiszeripar megújítása)
- a város innovációs potenciáljának fejlesztése (pl. innovációs infrastruktúra és kapacitások fejlesztése).

Fentiek illeszkednek a fenntartható fejlődés gazdaság-, környezet- társadalomfejlesztési alapelveihez, stratégiájához. A városban tervezett fejlesztéseket úgy kell megtervezni, hogy a rendelkezésre álló energiaforrások minél hatékonyabban legyenek felhasználva, illetve minden induló kutatás-fejlesztési programnál elő kellene írni a jövőorientált szemléletmód alkalmazását, a megújuló energiák hasznosítását és a CO₂-kibocsátás csökkentését.

- **Zalaegerszeg 2030 gazdaságfejlesztési stratégia**

A közelmúltban elkészült program jövőorientált, diverzifikált, hely értékekre alapuló ugyanakkor a globális trendekbe illeszkedő gazdasági jövőképet vázol fel.

A nemzeti fejlesztési stratégia albontásaként, annak pilléreinek kiépítése céljából a kormány támogatja azon helyi strukturális fejlesztéseket, amelyekkel a nagyvárosok alkalmassá válnak arra, hogy térségi, vagy regionális vezető szerepre tegyenek szert gazdasági, oktatási, kulturális és egészségügyi területeken. Zalaegerszegen - mint Nyugat-Magyarország egyik legjelentősebb térségi integráló erővel rendelkező településén – az elmúlt években jelentős fejlesztések történtek, amelyek

olyan gazdasági alapot és potenciált adtak, amelyre lehet építkezni és erős régiós központot létrehozni. A Modern Városok Programra (MVP), a Terület- és Településfejlesztési Operatív Programra (TOP), valamint egyéb európai uniós és hazai forrásokra építő Integrált Településfejlesztési Stratégia, és az erre épülő gazdaságfejlesztési elképzelések terve megalapozták a város kiemelt szerepét a térségben, melyre épül a jövőbeni stratégia: Zalaegerszeg 2030 (ZEG2030) Stratégiai Terv, mely ahhoz szükséges, hogy a város fenntartható módon váljon a regionális szinten meghatározó gazdasági szereplővé.

A cél megvalósításához és a folyamatos fenntartható fejlődés biztosításához a gazdaságot, az oktatást, a közlekedést összhangban kell fejleszteni a helyi környezeti adottságokkal, képességekkel. A gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan szlogent alapul véve erős régióközpont, nemzetközi kapcsolatrendszer, csak helyi együttműködésen alapulva lehetséges, ezért szükséges a közvetlen környezet (térségi kistépelülések, agglomerációk) bevonása a fejlesztésbe.

Gazdaságfejlesztés

Zalaegerszeg gazdaságfejlesztésének középpontjában a jövő gazdaságára alapozott, innovatív, magas hozzáadott értékű iparágak további fejlesztése áll, melynek alapjait a kormányzati gazdaságfejlesztési törekvésekkel való összhang és az Innovációs és Technológiai Minisztériummal kialakított hatékony együttműködés biztosítja, a vállalkozásai szférával hatékony kommunikáció mellett.

Zalaegerszeg gazdaság ereje a diverzifikáltsága, a sokrétű iparági struktúra, hiszen jelen van a járműipar, az elektronika, az egészségipar, az élelmiszeripar, a mezőgazdaság, a gépipar, és az információtechnológia, mely biztosítja a válság állóságát és a fenntartható fejlődést a gazdaság területén.

Oktatás

Az elmúlt évtizedek nagyipari beruházásai több megyeszékhelyen is potenciális régióközpontban is megmutatták, hogy azok a lehetnek sikeresek, akik, folyamatosan biztosítani tudják a változó gazdasági környezet igényeire szabott humán erőforrást, melynek legjobb gyakorlata az egyeztetésen alapuló helyi duális képzések kialakítása, az oktatás minden szintjén.

A jelenlegi zalaegerszegi oktatási intézményrendszerrel elmondható, hogy az alap- és középfokú képzéstől, a felsőoktatásig terjedően több ilyen intézmény is megtalálható a városban. A Zalaegerszeg 2030 stratégia keretei között fenn kell tartani ezt, a gazdaságfejlesztéssel párhuzamosan, annak támogatására fejleszteni kell a duális képzésbe bevont hallgatók számát is,

kiemelt tekintettel a jövőorientált műszaki szakképzés, valamint a mérnökképzés (gépész-, villamos-, automatizálási, járműipari mérnök, informatikus) területén, melyhez a program kijelöli a szükséges infrastrukturális és létszámfejlesztéseket.

Logisztika és közlekedés

A város területi növekedése indokolja a városszerkezetbe történő beavatkozást, belső tehermentesítő utak kiépítését, új lakó-, és gazdasági területek feltárásával a város jobb megközelítését biztosító észak-déli és kelet-nyugati úthálózat megépítését, nemzetközi tranzitba való hatékony bekapcsolását és a város belső közúti rendszerének teljes felülvizsgálatát, fenntartható modernizálást. A külső és belső úthálózat fejlesztése mellett a hatékony gazdaságfejlesztést megalapozó elemekként azonosíthatók továbbá a meglévő vasúti kapcsolatok bővítését célzó, valamint a Hévíz-Balaton nemzetközi reptér fejlesztését támogató intézkedések.

Környezet

A holisztikus szemléletű városfejlesztésnek a helyi környezet eltartóképességéhez kell hogy igazodjon, együtt kell, hogy járjon az épített környezet fejlesztésével, a környezeti adottságok védelmével, a fenntarthatóság biztosításával és a kulturális értékek erősítésével. A vonzó környezeti infrastruktúra alapfeltétele a lakosság megtartásának, bővülésének, mely a lakhatási támogatások (fiatalok letelepedésének elősegítésére pl. bérlakásprogram), mellett magában foglalja a zöldterületek növelését, fenntartását, rekreációs lehetőséget biztosító fejlesztések megvalósítását is.

Zalaegerszeg, a dokumentumban vázolt stratégiával, a Kárpát-medence meghatározó szereplőjeként hozzájárul ahhoz, hogy a térség Európa egyik legversenyképesebb régiójává válhasson a következő évtizedekben, ezáltal segítve a szorosabb együttműködést Magyarország és a szomszédos, magyar lakta térségek között is.

- Zalaegerszeg Zöldfelületi Stratégiája (2016-2020)

Zalaegerszeg Zöldfelületi Stratégiájának átfogó célja a zöldfelületi potenciál megőrzése, fejlesztése; az általános célok közül kiemelendő a meglévő zöldfelületek értéknövelő fejlesztése. A Zöldfelületi Stratégia a fenntartható fejlődés alapelveit figyelembe véve, néhány elemében érinti a zöldfelületeknek a klímaváltozás megelőzésében, hatásaihoz való alkalmazkodásban való jelentős szerepét. Ilyen zöldfelületgazdálkodási irányelvek például az alábbiak:

- megfelelő árnyékoltság biztosítása különösen parkolók, fásított közterek, utcák esetén a hőszigetelés csökkentése érdekében,

- a burkolt felületek arányának csökkentése, csapadékáteresztő burkolatok alkalmazása, vizes architektúramelemek számának növelése a kedvezőbb mikroklíma biztosítására,
- a növénytelepítésnél alacsony fenntartási igényű, tág tűrésű fajták választása, lehetőség szerint az őshonos fajok és hazai fajták felhasználása,
- a biológiailag aktív felületek nagysága a területek fejlesztése során lehetőség szerint ne csökkenjen.

A stratégiához kapcsolódó projektek közül fenntarthatósági és klímavédelmi szempontból kiemelték a játszóterek fásítása, valamint a fasortelepítések, fasorcserék.

Javasolt a program felülvizsgálata, újabb tervezési időszakra, kiegészítése sokkal kisebb kezelési igényt jelentő helyben maradó zöldtömegkezeléssel (pl. felület takarás) parkfenntartással, fokozott civilszervezeti, lakossági, nagyvállalati részvétellel, mint az egyi legnagyobb lehetőség a szén-dioxid megkötési kapacitás növelésében.

- Zalaegerszeg Megyei Jogú Város fenntartható energia és klímaakcióterve,

A Polgármesterek Szövetsége 2030-ig a szén-dioxid-kibocsátás legalább 40%-os csökkentésére tett vállalást. Az egyes önkormányzatok által elkészített Fenntartható Energia és Klíma Akcióterv (SECAP) rögzíti a bázis adatokat, és hogy milyen feladatokat kell végrehajtani a célok eléréséért.

Az egyes szektorokban javasolt kibocsátáscsökkentési vállalások:

- önkormányzati tevékenység: 50%,
- lakossági szektor: 40%,
- gazdasági szektor: 20%,
- közlekedés: 10%.

A kibocsátáscsökkentés érdekében általános intézkedési javaslatok (szemléletformálási kampányok, energiahatékonysági intézményfejlesztések, zöldterület fejlesztések, stb.) kerültek megfogalmazásra, melyeket projektszinten építettek be és alkalmaztak a vállalások teljesítése során. A leltározási év Zalaegerszeg esetében 2003 volt. A város Fenntartható Energia és Klíma Akcióterve alapján Zalaegerszeg 2016 végére már 27,63%-os kibocsátáscsökkentést teljesített a vizsgált ágazatokban. A stratégia felülvizsgálata 2021. szeptemberére készült el, az alapidokumentáció 36 fejlesztési tervéből 24 már megvalósult, a vállalások eléréséhez a már folyamatban lévő többi projekt megvalósulás szükséges. Kiemelendő, hogy az akcióterv elfogadás óta ~2,8 Mrd Ft- nyi beruházás valósul meg, és jelenleg ~7,8 Mrd Ft-nyi van jelenleg is folyamatban.

- **Megújuló Energia Stratégia**

Az ITS részeként 2014-ben elkészített Megújuló Energia Stratégia jövőképe szerint Zalaegerszeg 2030-ra energiatudatos, hatékony és megújuló energiaforrások terén modell értékű várossá válik.

Energiafogyasztásának több mint 20%-át megtakarítja, 20%-át megújulókkal állítja elő, eközben több mint 20%-kal csökkenti az üvegházhatású gázok kibocsátását a 2005. évi szinthez képest. A várost dinamikusan fejlődő zöldipar jellemzi, amelyben az energetikának és az építőipar zöld ágának igen jelentős szerepe van. A város vezető szerepet tölt be a régióban a geotermikus energia hasznosítása, a hulladék energetikai újrahasznosítása és a teljes egészében megújulókra és energiahatékony CNG energiahordozókra építő tömegközlekedés és városi flotta terén. Az intézményállomány energiafelhasználása teljes körűen korszerűsítésre kerül, megismerhető modellként szolgálva a város lakossága és vállalkozói számára, egyben jelentős forrásokat felszabadítva a városi feladatok magasabb minőségű szakmai ellátása érdekében. Mindezt hatékony energiamenedzsment rendszer és a városban széles körben elterjedt okos mérésen alapuló, összehangolt épületenergetikai rendszerek, minden szektor szereplői számára elérhető tanácsadói hálózat és felkészült piaci szakemberek támogatják.

A megfogalmazott főbb célok összhangban vannak a fenntartható fejlődés alapelvével:

- Zalaegerszeg energiaigényének és az energetikai kiadások városból való kiáramlásának 36%-kal való csökkentése révén a környezet- és klímavédelem és a zöldgazdaság erősítése;
- Zalaegerszeg energiafüggőségének csökkentése, az ellátásbiztonság javítása;
- a környezet védelme, az életminőség és komfort emelése;
- Zalaegerszeg vonzó, fenntartható zöld városi imázsának kialakítása.

- **Zalaegerszeg-Ökováros Integrált Településfejlesztési Stratégiához Víziközmű, felszíni vízrendezés szakági stratégia**

Az ITS célkitűzéséhez, Zalaegerszeg fenntartható „ÖKO-várossá” válásához kapcsolatosan közműfejlesztési feladatok is előtérbe kerültek, hiszen a várható kihívások (intenzív csapadékesemények, villámárvizek lehetősége stb.) kezelésére jövőorientált, hatékony városi közműrendszer szükséges.

A fenntartható fejlődéshez, klímavédelemhez kapcsolódóan a vízkészlet-gazdálkodás javítására és a vízkárelhárításra irányuló, stratégiai jelentőségű fejlesztési szükségletek fogalmazódtak meg:

- ivóvízkészlettel való takarékoság, szürke vizek hasznosítása;
- szennyvíz hőtartalmának hasznosítása;

- meglévő holtágak (vizes élőhelyek) revitalizációja;
- az élővizek többcélú hasznosításhoz szükséges revitalizációja;
- a Zala folyó energetikai célú hasznosítása;
- a megváltozott hidrológiai viszonyok miatt (rövid idejű, nagy intenzitású csapadékok) és a 147/2010. (a vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó általános szabályokról szóló) kormányrendelettel összhangban vízkárelhárítási intézkedések, záportározók, vízvisszatartási lehetőségek tervezése létesítése

- **Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Települési Szennyvízkezelési Program felülvizsgálata**

A 2005-ben készült Települési Szennyvízkezelési Program kiemelten foglalkozott a közműves szennyvízelvezető és -tisztító művel gazdaságosan el nem látható területeken:

- a vizek hasznosításával, védelmével,
- a vizek kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó általános szabályokkal.

A felülvizsgálat a 2005-ben készült Települési Szennyvízkezelési Program (TSZP) teljesítésére irányul, és bemutatja:

- a vízellátást,
- a szennyvízelvezetést és -tisztítást,
- a felszín alatti vizek, vízbázisvédelem követelményeit,
- a közcsatornával el nem látható ingatlanok szennyvízkezelésének lehetőségeit.

Tekintettel a zalaegerszegi vízvázisok sérülékenységre kiemelt figyelmet kell fordítani a közművek jó állapotára, a közművel el nem látott területek szennyvízgyűjtésére és kezelésére, mindenekelőtt azok állapotát, és mennyiségét kell felmérni.

- **Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Árvízvédelmi Intézkedési Terve**

A klímavédelem egyik fontos célja az éghajlatváltozás hatására egyre nagyobb sűrűséggel előforduló, nagy intenzitású csapadékesemények következményeként egyre gyakoribbá váló árhullámok elleni védekezés. Az árvízvédelmi intézkedési terv tartalmazza az aktív árvízvédekezéshez szükséges eszköz- és humán erőforrásigényeket, a sikeres védekezés lebonyolításához szükséges szervezési intézkedések leírását.

A dokumentációban foglaltak jelentőségét mutatja, hogy a zalaegerszegi Klímastratégia vízgazdálkodásra, vízkárelhárításra vonatkozó adaptációs intézkedései (pl. további záportározók létesítése) is erre épülnek.

- **Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Települési Környezetvédelmi Programja 2017–2022**

A települési környezetvédelmi program céljai három csoportba sorolhatók összhangban a helyi fenntarthatósági programmal: társadalmi, gazdasági és környezeti célok, melyekhez programok kerültek hozzárendelésre. A programok többsége a fenntartható ágazati fejlesztésekhez és a mitigáció (pl. kerékpárutak építése, a Fenntartható Energiagazdálkodási Akcióterv céljai alapján programok kidolgozása) és adaptáció kapcsán a klímavédelemhez (pl. a vízviszataratás, a Zala folyó és a Gébárti-tó térségének komplex fejlesztése, a ivóvízbázis védelme, zöldterületek fenntartása/fejlesztése) kapcsolódik. A társadalmi célokhoz kapcsolódó programok közül kiemelendők a szemléletformálást, a lakosság tájékoztatását, érzékenyítését szolgáló programok, amelyek párhuzamosan több tervben (Local Agenda 21, klímastratégia) is megjelennek.

- **Zalaegerszeg Turisztikai Stratégiája 2015–2025**

A stratégia célja, hogy a fenntarthatóság, valamint a meglévő (természeti) értékek megőrzése, fejlesztése útján a turizmus a város gazdaságának egyik meghatározó elemévé váljon. Fenntartható fejlődési kapcsolódását az adja, hogy a rövidebb távon megjelölt fejlesztési irányok közül az öko- és aktív turizmus szükségessé teszi a meglévő természeti értékek, zöldfelületek védelmét és fejlesztését, ami egyben klímavédelmi adaptációs cél is.

- **Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja 2018-2023**

Kisebbségek, hátrányos helyzetűek, fogyatékkal élők, szegregációval veszélyeztetett területek és csoportok helyzetének javítására irányuló helyzetértékelés és program.

- **Zala Megye Klímastratégiája 2018-2030, kitekintéssel 2050-ig**

Zala Megye Klímastratégiája 2018-ban készült el, és 2030-ig, illetve nagyobb kitekintéssel 2050-ig fogalmaz meg célkitűzéseket. A megyei klímastratégia általános adaptációs célkitűzései közé tartozik a természetes és természetközeli élőhelyek természeti állapotának fenntartása, a turisztikai kínálati elemek sérülékenységének mérséklése, a vízkáresemények bekövetkezési valószínűségének csökkentése, a mezőgazdaság alkalmazkodásának elősegítése, valamint a klímaváltozás emberi egészséget veszélyeztető hatásainak mérséklése.

Az ÜHG-kibocsátást tekintve 2030-ig 11%-os, 2050-ig pedig 43%-os csökkenést céloz meg. A mitigációs célkitűzések öt elemből állnak, az épületek üzemeltetéséből, a közlekedésből, a mezőgazdaságból és a hulladékgazdálkodásból származó kibocsátások meghatározott mértékű csökkentését, valamint a CO₂-elnyelő kapacitás fenntartása érdekében az erdőterületek védelmét irányozzák elő.

A szemléletformálási, klímatudatossági célkitűzések között a megye településeinek klímaváltozással kapcsolatos tervezési, szervezési és beruházási tevékenységeinek ösztönzése, a klímaváltozás mérséklését és az ahhoz való alkalmazkodást szolgáló életviteli, fogyasztási szokások, beruházási lehetőségek lakossággal való megismertetése, illetve a közintézmények, vállalkozások és civil szervezetek aktivizálása szerepel.

A megfogalmazott célokhoz a megyei klímastratégia összesen 42 intézkedést rendel.

- Zalaegerszeg klímastratégiája

A Zalaegerszegi klímastratégia a megyei klímastratégiára épül, annak alábontásaként a helyi jellegzetességek figyelembe vételével határoz meg célkitűzéseket, jövőképet és fogalmaz meg intézkedési javaslatokat. összhangban a Fenntartható Energia és Klíma Akcióterv javaslataival.

A modellszimulációk eredményei szerint Magyarország éghajlata a XXI. század során összességében melegszik és szárazabbá válik. A meleg szélsőségek gyakorisága erőteljesen növekszik, a hideg szélsőségek előfordulása kisebb mértékben, de csökken. Éves viszonylatban a nyári és a tavaszi csapadék csökkenése, valamint az őszi csapadék növekedése valószínű. Kevesebb csapadékos nap várható, nő a tartós szárazsággal járó időszakok hossza. A csapadék egyre inkább rövid ideig tartó, intenzív záporok formájában fog lehullani, ami esetenként árvízi jelenségeket okozhat. A hazánkban várható klímaváltozással járó felmelegedés, szárazság, extrém időjárási jelenségek gyakoriságának, valamint a valószínűsíthető károk nagyságának növekedése váratlanul és sokoldalúan hathat a társadalomra, a gazdaságra és a természeti környezetre, ezért ezekre tudatosan készülni kell, a helyi adottságok figyelembe vételével.

Fenti általános éghajlatváltozási problémakörök, trendek közül Zalaegerszeg várost érintőközül jelentősnek tekinthetők: hőhullámok általi egészségügyi veszélyeztetettség, a villámárvizek általi veszélyeztetettség, valamint az ivóvízbázisok veszélyeztetettsége.

Az adatelemzések és modell futtatások alapján közepes mértékű érintettség jelentkezik az építmények viharok általi veszélyeztetettsége, az erdők és a természeti értékek veszélyeztetettsége, valamint a turizmus területén.

A dokumentáció a várható klímaváltozási hatások tükrében, kijelöli Zalaegerszeg klímatudatos fenntartható fejlődésének útját, annak érdekében, hogy a jövő generációi is részesülhessenek a jelen értékek adta lehetőségekből. A Zalaegerszegi Klímastratégiában a mitigációs, adaptációs és szemléletformálási területen is kitűzésre kerültek célok. Fontos cél a kibocsátások további csökkentése, az alkalmazkodás lehetőségeinek növelése és a célok erősítése a szemléletformálás által a helyi közösségben. A célokhoz kapcsolódó intézkedési javaslatok választ adnak a kijelölt

problémákra, érintik a város legfontosabb szereplőit és ágazatait. Az egyes adaptációs, mitigációs, valamint szemléletformáló helyzetértékelések és javaslatok elősegítik a jelenkori globális felmelegedés és klímaváltozás várható hatásainak enyhítését.

A tanulmány elkészítette a Zalaegerszeg üvegházhatású gáz (ÜHG) leltárját a Klímabarát Települések Szövetsége által közzétett számolótábla alapján.

Zalaegerszeg ÜVEGHÁZGÁZ LELTÁR		SZÉN-DIOXID CO ₂	METÁN CH ₄	DINITROGÉN-OXID N ₂ O	ÖSSZESEN
		t CO ₂ egyenérték			
KIBOCSÁTÁS	1. ENERGIAFOGYASZTÁS	138 763			138 763
	1.1. Áram	51 153			51 153
	1.2. Földgáz	87 462			87 462
	1.3. Távhő	0			0
	1.4. Szén és tűzifa	149			149
	2. NAGYIPARI KIBOCSÁTÁS	13 326	0	4	13 330
	2.1. Egyéb ipari energiafogyasztás	0	0	0	0
	2.2. Ipari folyamatok	13 326	0	4	13 330
	3. KÖZLEKEDÉS	56 787	0	0	56 787
	3.1. Helyi közlekedés	11 559			11 559
	3.2. Ingázás	163			163
	3.3. Állami utak	45 065			45 065
	4. MEZŐGAZDASÁG		1 860	1 224	3 084
	4.1. Állatállomány		956		956
	4.2. Hígtrágya		904	343	1 247
4.3. Szántóföldek			881	881	
5. HULLADÉK		10 429	467	10 896	
5.1. Szilárd hulladékkezelés		8 771		8 771	
5.2. Szennyvízkezelés		1 659	467	2 126	
ÖSSZES KIBOCSÁTÁS NAGYIPAR NÉLKÜL	208 876	12 289	1 695	222 861	
	195 550	12 289	1 691	209 531	
NYELÉS	6. Nyelők	4 658		4 658	
VÉGSŐ KIBOCSÁTÁS NAGYIPAR NÉLKÜL	204 218	12 289	1 695	218 203	
	190 892	12 289	1 691	204 873	

A leltár alapján Zalaegerszeg 2018-as ÜHG kibocsátása 222861 tonna CO₂ egyenérték /megjegyzendő, hogy a nagyipari adatokra hiányosak az alapadatok/, míg a CO₂ nyelési kapacitás, mindösszesen 4658 tonna CO₂ egyenérték. A kibocsátások kb. 62 %-a az energiafogyasztásra (ennek 37 % áramfogyasztás, 63 %-a gázfogyasztás), míg 26 %-a közlekedéshez kapcsolódik (ennek közel kétharmada az egyéni közlekedéshez), ezért a kibocsátáscsökkentéseket javasolt ezen területekre összpontosítani.

A klímastartégi alapján az alábbi dekarbonizációs célkitűzést tette az Önkormányzat:

Zalaegerszeg éves összkibocsátása	Bázisév (2018)	Célérték (2030)	Célérték (2050)
Zalaegerszeg CO ₂ egyenérték kibocsátása (tonnában)	222861	189432	122574
Zalaegerszeg CO ₂ egyenérték kibocsátása (%-ban)	100	85	55

A dekarbonizációs célkitűzés elérése érdekében részletes mitigációs intézkedési javaslatok születtek az energiagazdálkodás, ipar; közlekedés, szállítás; hulladékgazdálkodás területein, illetve adaptációs javaslatok születtek, általános, mező, és erdőgazdálkodási, vízgazdálkodás, tájvédelem, zöldfelület kezelés, épített környezet, turizmus területein. Mindezek mellett kiemelte ezen tanulmány is a tudatformálás, lakossági tájékoztatás, tudatosítás fontosságát, a lehetőleg szélesebb társadalmi összefogás megteremtésére a közös célok elérése érdekében.

A városvezetés stratégiai tervezése tehát folyamatos, szakágazatonként egyre szofisztikáltabb, azokban a fenntartható fejlődés, fejlesztés, mint vezérelv jelenik meg.

A fentiekben bemutatott helyi programokban érvényesítették a LOCAL Agenda 21 alapidokumentumában megfogalmazott fenntarthatósági kritériumokat, ugyanakkor illeszkednek a releváns nemzeti stratégiákhoz, tervekhez, melyek az alábbiak:

- Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Kon koncepció,
- Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia
- Nemzeti Közlekedési Infrastruktúra-fejlesztési Stratégia,
- Nemzeti Energiastratégia,
- Magyarország Nemzeti Energiahatékonysági Cselekvési Terve 2020-ig,
- Nemzeti Tiszta Fejlődési Stratégia,
- Energia- és klímatudatossági Szemléletformálási Cselekvési Terv,
- Második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (NÉS-2),
- Nemzeti Épületenergetikai Stratégia,
- Magyarország Megújuló Energia Hasznosítási Cselekvési Terve 2010-2020,
- Nemzeti Erdőstratégia
- IV. Nemzeti Környezetvédelmi Program
- Nemzeti Természetvédelmi Alapterv
- Nemzeti Tájstratégia

- Nemzeti Biodiverzitás Stratégia
- Kvassay Jenő Terv – Nemzeti Vízstratégia
- Vízyűjtő-gazdálkodási Terv.

2. Helyzetértékelés felülvizsgálata, statisztikai indikátorok elemzése

Az alábbiakban felülvizsgálatra kerülnek a 2013-as alapidokumentációban és a 2015 felülvizsgálat helyzetértékelésében a program 3 pillérré vonatkozó statisztikai adatok, melyek egyrészt jellemzik a társadalmi, gazdasági, környezeti trendeket, és ugyanakkor kijelölhetnek további feladatokat, teendőket.

2.1. Társadalmi mutatók trendje

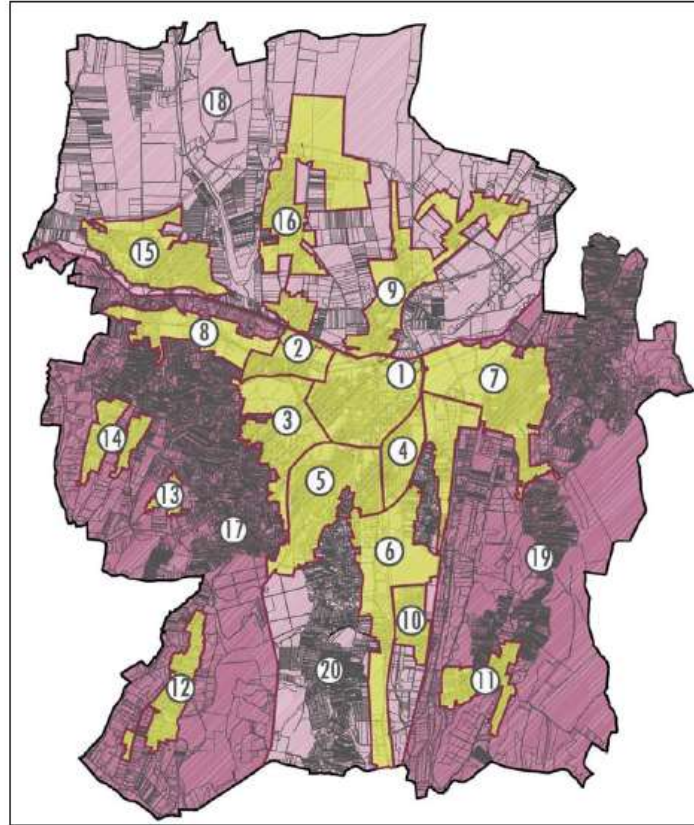
A város a Dunántúlon, a Zala-folyó két partján helyezkedik el, területe 102.4 m². Zalaegerszeg megyeszékhelyként kedvező migrációs központ lehet a térség településeivel szemben. Természetföldrajzi áttekintés szerint, Zalaegerszeg a Felső- Zala- Völgy kistájon helyezkedik el.

Népesség

Zalaegerszeg népsűrűsége kb. másfélszerese az országos átlagnak. A népességmaximum 1990-ben volt, de ezt követően indult csökkenés. Az 1940-es évek végétől a népesség gyarapodásában a vándorlási nyereség és a természetes növekedés egyaránt szerepet kapott. 1990 óta tartó csökkenést környező településekről érkező bevándorlás már nem tud ellensúlyozni. A térség népességnövekedésének a motorja Zalaegerszeg, a megyeszékhely gyors növekedése kompenzálta a kis- és aprófalvak fogyatkozását. Elsősorban a megyeszékhely jó értékeinek köszönhetően az iskolázottsági szint lényegében megegyezik az országos képpel. Az etnikai összetétel még egyértelműbb: a lakosság döntő többsége magyar (2001: kb. 97%), az 1%-ot csak a roma népesség éri el. A munkaerő-piaci mutatók általában kedvezőek, a lakosság gazdasági aktivitása az országos átlagnál magasabb.

Az alábbiakban a település népességének, migrációjának alakulását, lakhatósági viszonyait és a városrészek lehatárolását mutatjuk be.

Zalaegerszeg városrészeinek lehatárolása

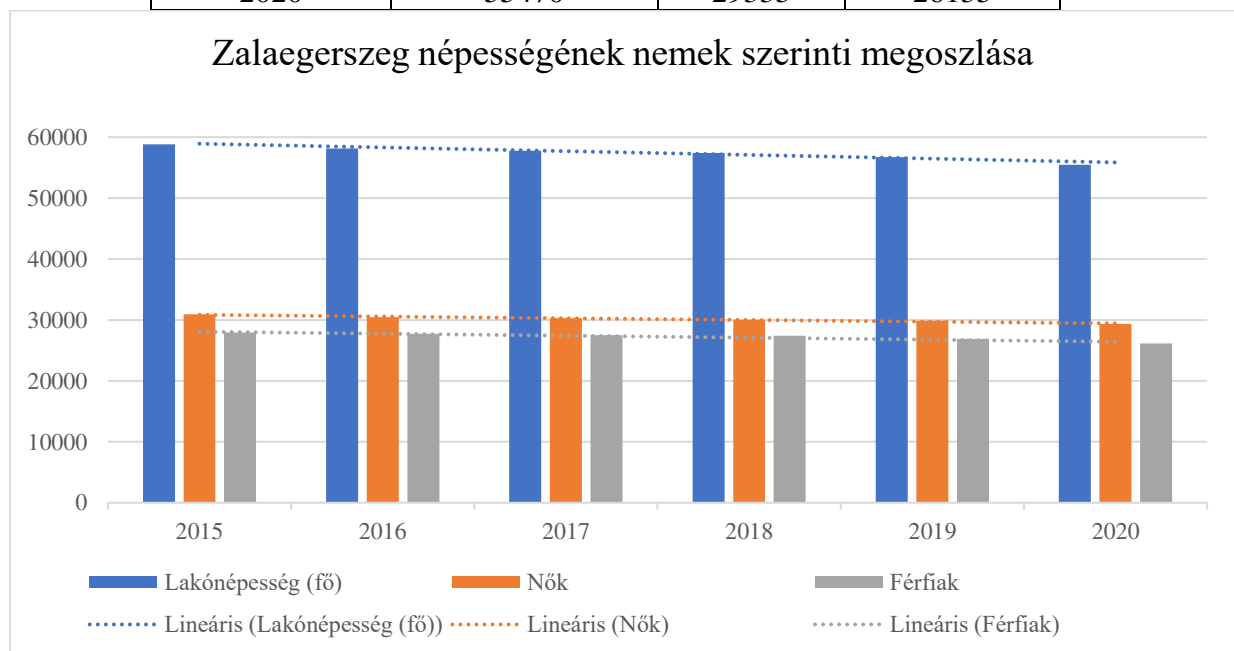
1. Belváros	11. Botfa
2. Ola	12. Bazita
3. Landerhegy	13. Ebergény
4. Páterdomb	14. Szentersébethegy
5. Kertváros	15. Andrásida – Gébárt – Apátfa
6. Iparterület	16. Neszele – Ságod
7. Csácsbozsok	17. Nyugati külterület
8. Vorhota	18. Északi külterület
9. Kaszaháza – Nekeresd – Pózva	19. Keleti külterület
10. Zalabesenyő	20. Déli külterület

Zala megye népességét, illetve nemek szerinti megoszlását az alábbi táblázat mutatja be.

Zala megye	Lakónépesség (fő)	Nők	Férfiak
2015	277290	144860	132430
2016	275027	143477	131550
2017	272798	142283	130515
2018	270634	141201	129433
2019	268648	139911	128737
2020	267271	139175	128096

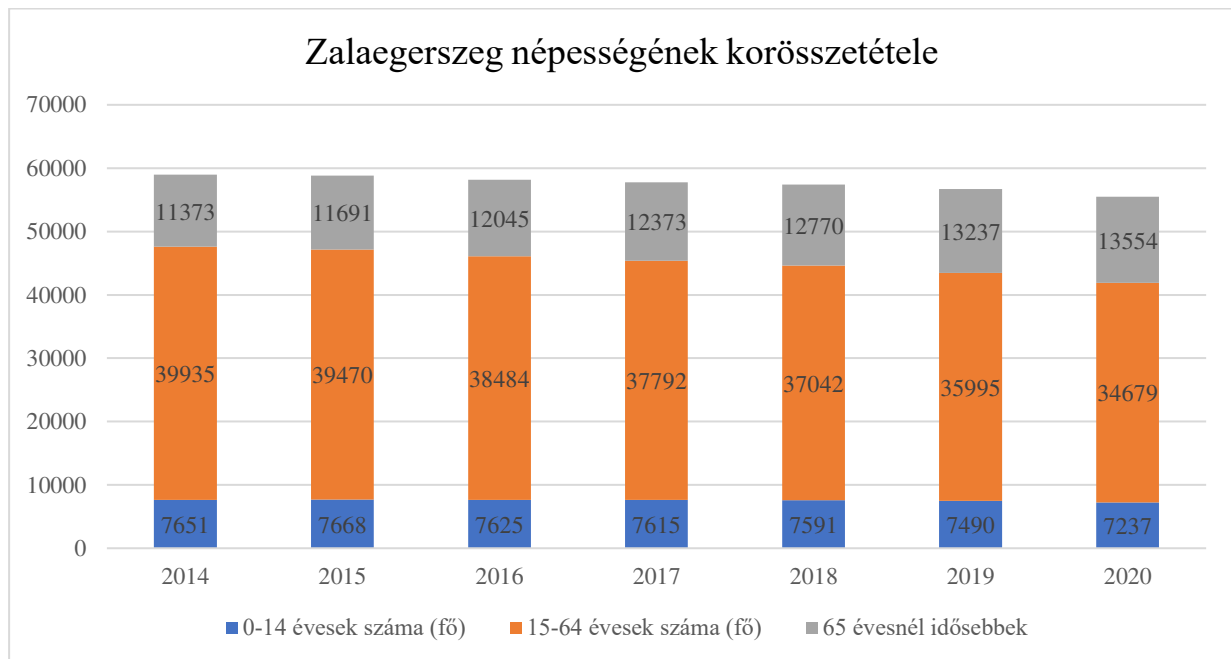
A megye legnagyobb településeként az alábbiakban szemléltetjük Zalaegerszeg népességét, nemek, illetve életkor szerinti megoszlásban.

Zalaegerszeg	Lakónépesség (fő)	Nők	Férfiak
2013	59275	31357	27918
2014	58959	31121	27838
2015	58829	30903	27926
2016	58154	30455	27699
2017	57780	30279	27501
2018	57403	30010	27393
2019	56722	29852	26870
2020	55470	29335	26135

	Lakónépesség (fő)	0-14 évesek száma (fő)	15-64 évesek száma (fő)	65 évesnél idősebbek
2013	59275	7273	n.a.	n.a.
2014	58959	7651	39935	11373
2015	58829	7668	39470	11691
2016	58154	7625	38484	12045
2017	57780	7615	37792	12373
2018	57403	7591	37042	12770
2019	56722	7490	35995	13237
2020	55470	7237	34679	13554

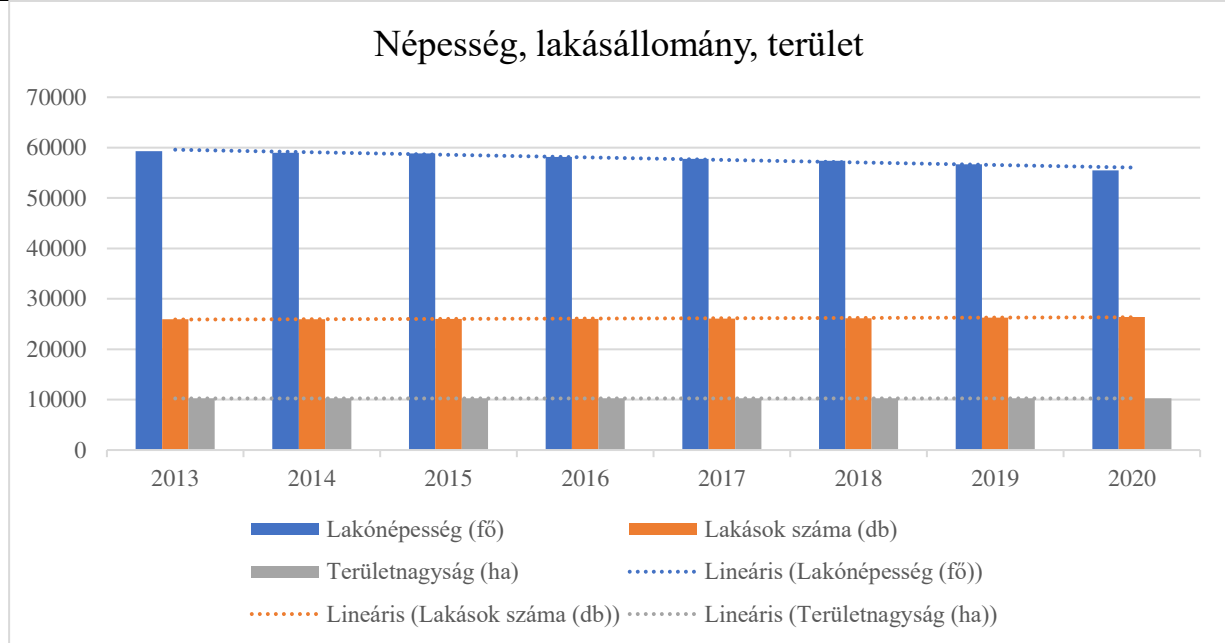
n.a.: nincs adat az adott korösszetételre

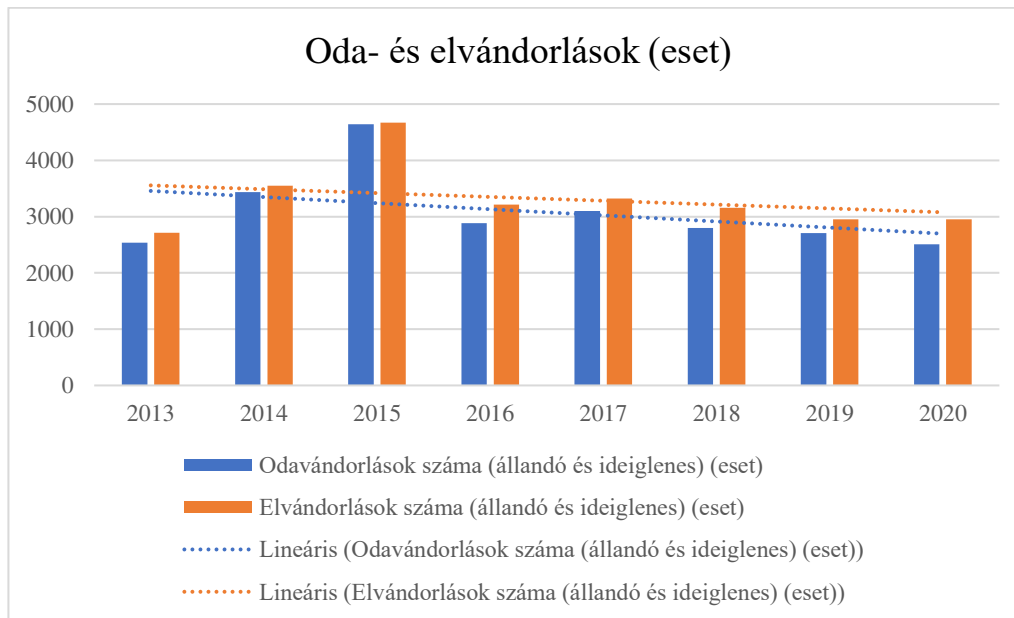
A fenti táblázatokból, illetve grafikonokból látható, hogy az országos trenddel párhuzamban, csökken a népesség, illetve „előregedőben” van a társadalom és csökken az aktív korú népesség száma. A nemzeti stratégiával összhangban fontos cél kell hogy legyen, a jövőben a trend lassítása, és megfordítása.

Az alábbiakban a lakónépesség, lakások száma, illetve a területnagyság alakulását vizsgáltuk.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Lakónépesség (fő)	59275	58959	58829	58154	57780	57403	56722	55470
Lakások száma (db)	25951	25973	26021	26031	26082	26170	26282	26427
Területnagyság (ha)	10241	10241	10241	10240	10246	10246	10246	10246

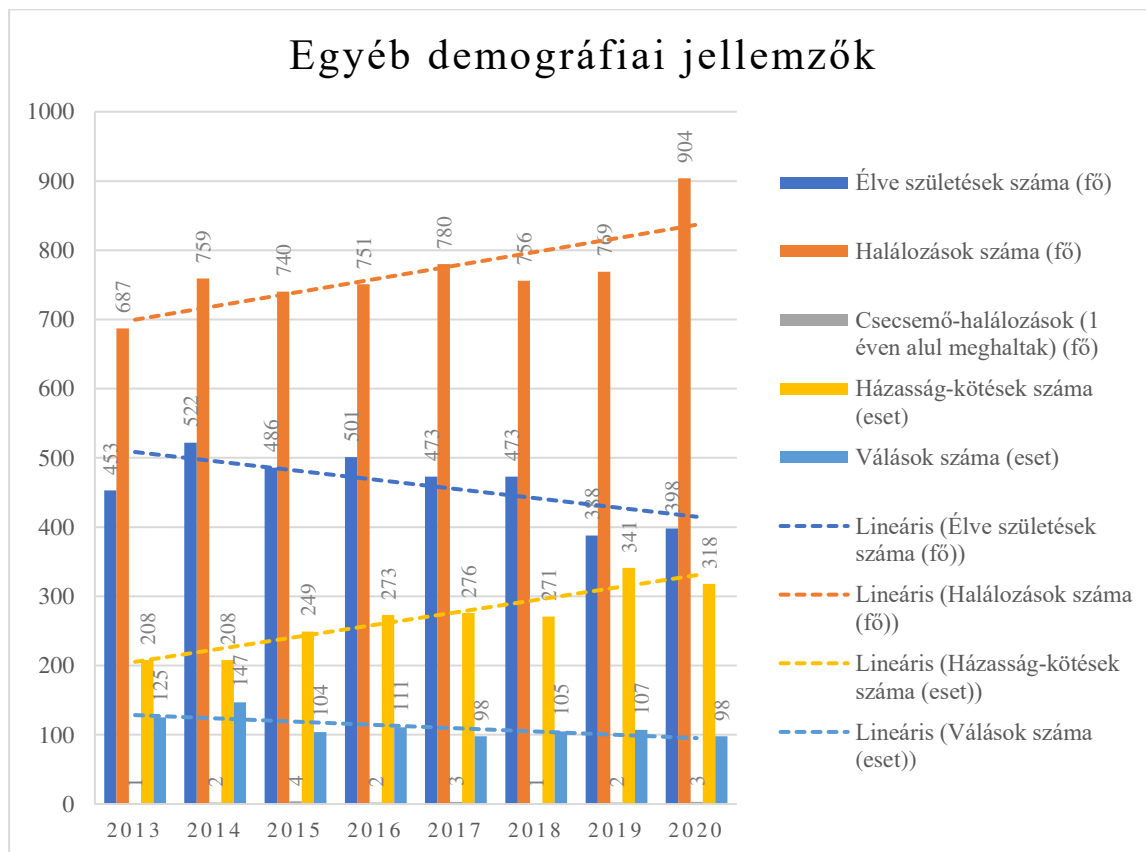
A népesség számának csökkenésével ellentétben a lakások száma kis mértékben növekedett évről évre. A település területét illetően nem volt számottevő növekedés. Várhatóan az országos trendeket követve, több építkezési beruházás is lesz a következő években.

A településen az oda- és elvándorlások tekintetében az elvándorlások száma – a vizsgált időszak minden évében – meghaladta az odavándorlásokét. Ez az arány megfigyelhető a népesség csökkenésben is.

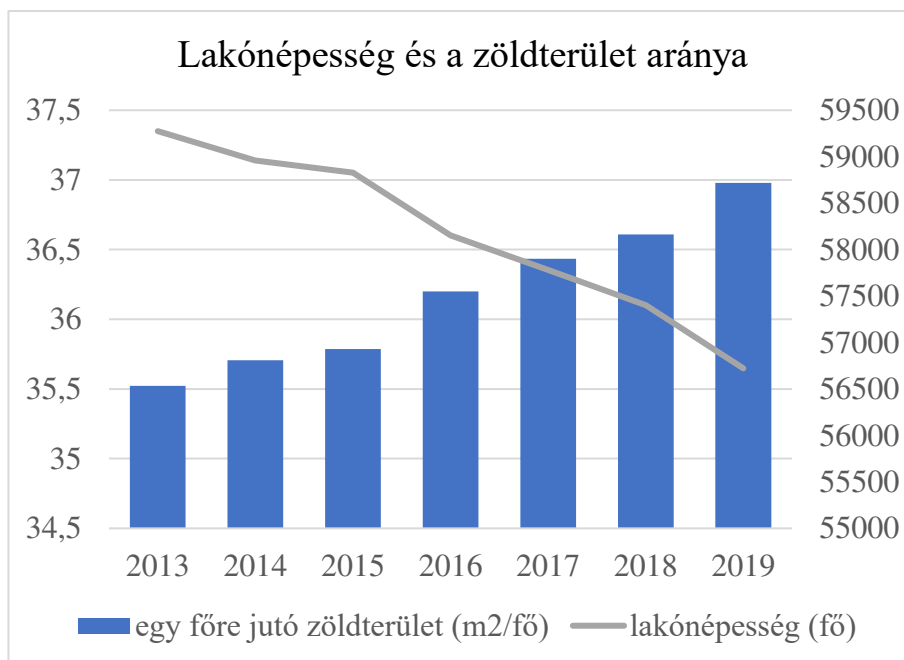
	Élve születések száma (fő)	Halálozások száma (fő)	Csecsemő-halálozások (1 éven alul meghaltak) (fő)	Házasság-kötések száma (eset)	Válások száma (eset)	Odavándorlások száma (állandó és ideiglenes) (eset)	Elvándorlások száma (állandó és ideiglenes) (eset)
2013	453	687	1	208	125	2537	2714
2014	522	759	2	208	147	3433	3549
2015	486	740	4	249	104	4642	4668
2016	501	751	2	273	111	2881	3212
2017	473	780	3	276	98	3102	3324
2018	473	756	1	271	105	2801	3158
2019	388	769	2	341	107	2705	2950
2020	398	904	3	318	98	2511	2954

A fenti táblázatban egyéb demográfiai jellemzők kerültek bemutatásra, melyet lejjebb szemléltetünk is grafikonon. Látható, hogy a születések száma csökken, míg a halálozások száma növekszik, amely korábbiakban bemutatott népességcsökkenést okozza. Ebből az arányból, társadalom korösszetételéből, illetve a jelenlegi elvándorlási arányból prognosztizálható a további népességcsökkenés a jövőben. Az önkormányzat számára a csökkenési tendencia a továbbiakban kockázatot jelenthet az ellátórendszer kapacitás igénye, amely vélhetően növekedni fog, viszont a munkaképes népesség számában csökkenés várható.

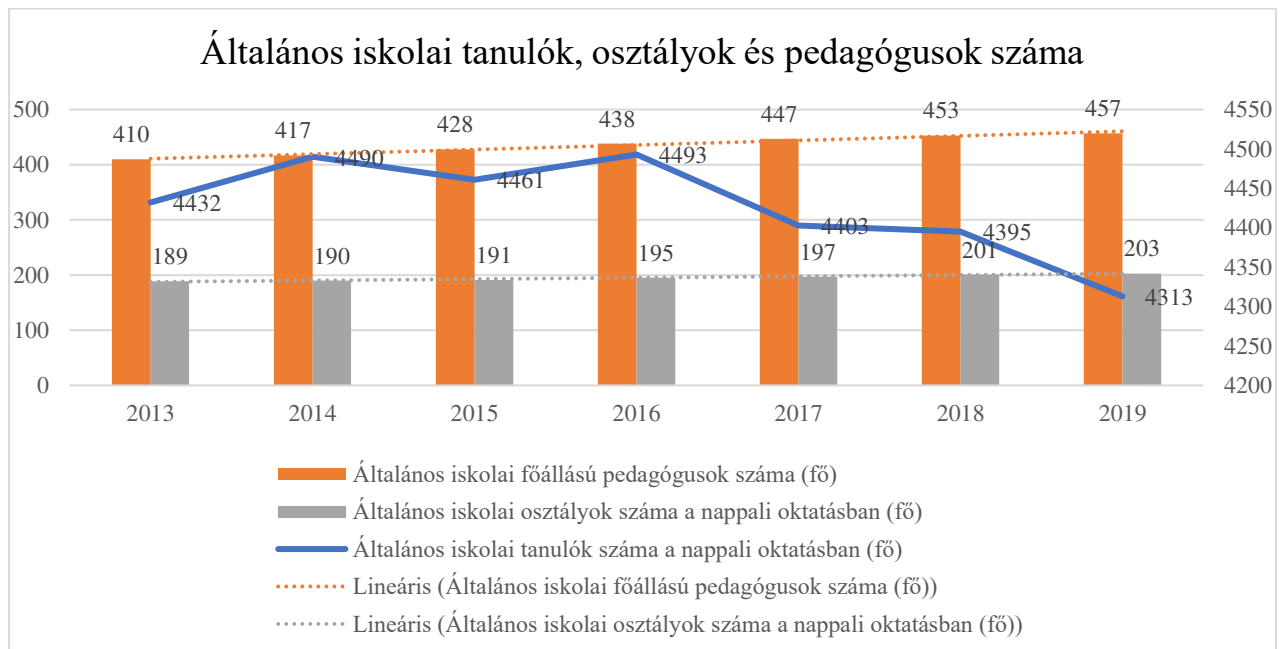
2.2 A település belterületi úthálózatára, zöldterületek nagyságára vonatkozó adatok a következők:

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Önkormányzati kiépített út és köztér hossza (km)	322	320,7	324,1	323,5	325,4	326,9	326
Állami közutak hossza (km)	31590	31590	31604	31604	31604	31604	31446
Összes zöldterület a településszerkezetben (m ²)	2105585	2105243	2105243	2105198	2105198	2101464	2097503
egy főre jutó zöldterület (m ² /fő)	35,522	35,707	35,786	36,200	36,435	36,609	36,979
szabványos játszótérek száma (db), tornapálya, pihenő	97	97	97	97	97	97	92
lakónépeség (fő)	59275	58959	58829	58154	57780	57403	56722

2.3 Közoktatási intézményekben ellátottak bemutatása:

	Óvodába beírt gyermekek száma (fő)	Általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (fő)	Általános iskolai főállású pedagógusok száma (fő)	Általános iskolai osztályok száma a nappali oktatásban (fő)	A napközis tanulók száma a nappali oktatásban az általános iskolában (iskolaotthonos is) (fő)	Naponta bejáró általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (fő)	Számítógépek száma az általános iskolai feladat ellátási helyeken (db)
2013	1725	4432	410	189	2689	745	424
2014	1689	4490	417	190	2659	660	435
2015	1661	4461	428	191	2779	718	441
2016	1689	4493	438	195	2792	676	490
2017	1712	4403	447	197	2785	783	465
2018	1738	4395	453	201	2655	786	466
2019	1785	4313	457	203	2657	749	477
2020	-	-	-	-	-	-	-

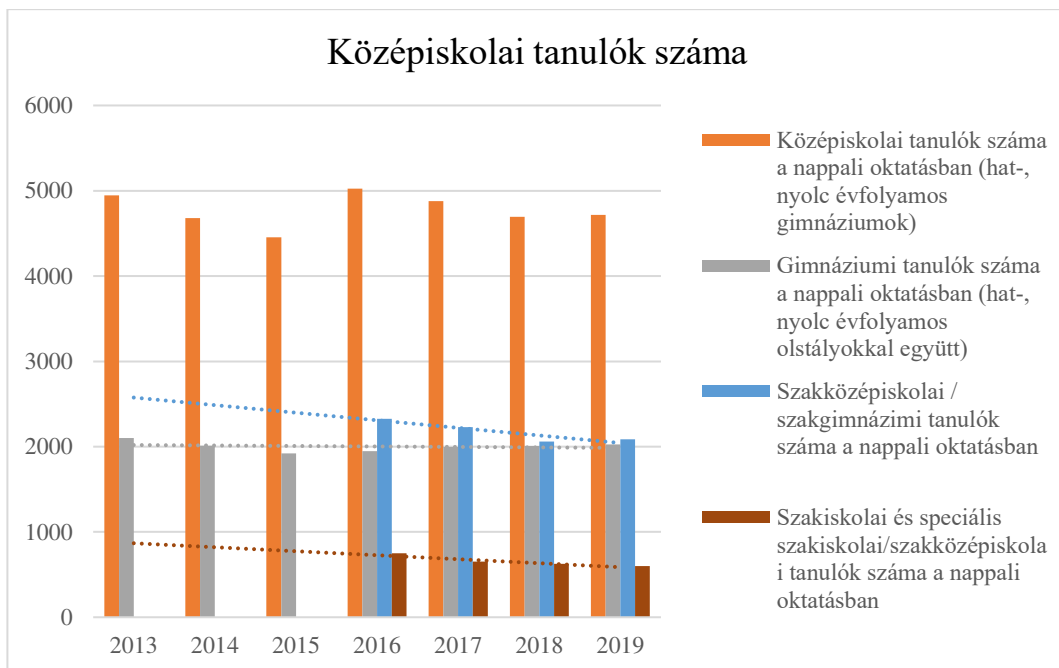
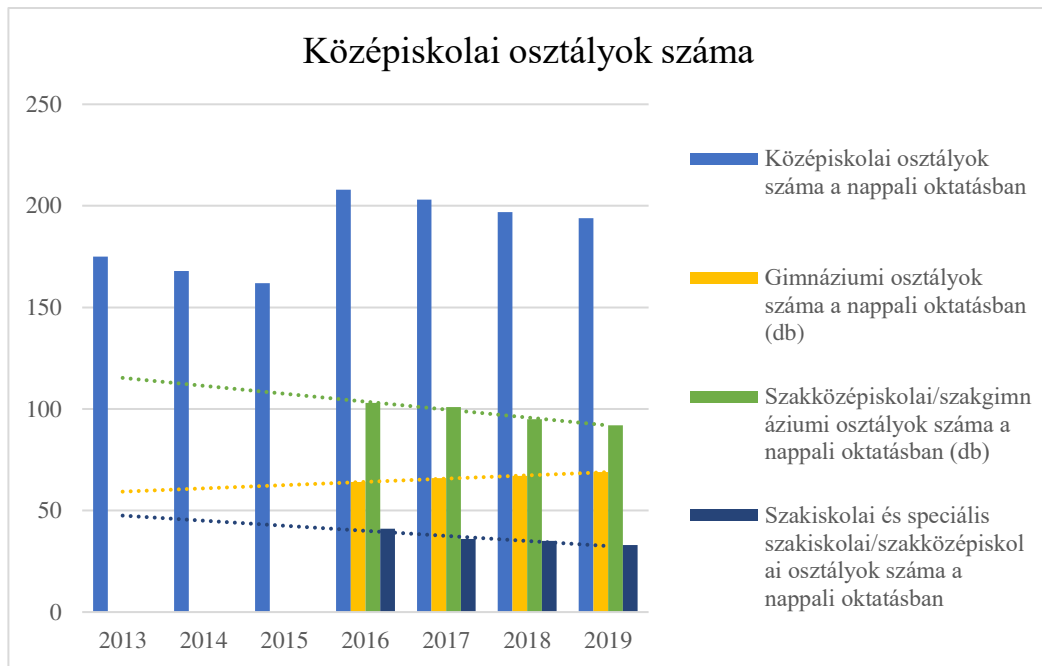

A fentiek alapján láthatjuk, hogy az általános iskolákban tanulók száma csökkenést mutat, viszont, az osztályok száma növekszik, amely kedvezően hat az oktatás minőségére, mivel kis közösségben hatékonyabban fejleszthetők a tanulók, továbbá a rendelkezésre álló intézmények jobb kihasználtságát teszik lehetővé. Az alkalmazott pedagógusok számában is minimális növekedés figyelhető meg, mely az osztályok számának növelésével van összhangban. A fenti táblázatban bemutatásra került több adatsor is, ilyen az intézményekben megtalálható számítógépek száma is, mely évről-évre növekszik, továbbá a naponta bejáró tanulók aránya, melyről nehéz egyértelmű tendenciát levonni, a változó adatok miatt.

2015-ben változások kezdődtek meg országos szinten az oktatási rendszerben. 2016-ban már a települési önkormányzatok helyett, egy újonnan létrehozott központi intézményfenntartó intézmény, a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ (KLIK) és az irányítása alatt működő tankerületek vették át a működtetés feladatát. Az intézményfenntartás a 60 járási szintű központ feladata lett. A központi szerv, a Klebelsberg Központ a tankerületek középírányító feladatait, támogató koordinációját végzi. Az óvodák fenntartása a helyi önkormányzatok feladata maradt. A szakképzési törvény (2019) megerősítette a duális szakképzést és a gyakorlati képzést. A 2016/2017-es tanévtől a képzési szerkezet és a tartalom szabályozás is jelentősen megváltozott. Bevezették a 4+1 éves képzést folytató szakgimnáziumot és a 3+2 éves képzést folytató szakközépiskolát. Az 5 éves szakgimnáziumi programok érettségivel és szakképesítéssel zárulnak. A szakközépiskolában a 3 éves szakképző évfolyam után a tanuló dönthet, hogy szakképzettsége beszámításával további 2 éves képzésben érettségit szerez-e. A szakiskola és a készségfejlesztő speciális szakiskola a többi tanulóval sajátos nevelési igénye miatt együtt haladásra képtelen, illetve a közepsúlyos értelmi fogyatékos tanulókat készíti fel szakmai vizsgára, és nyújt részükre a munkába álláshoz, valamint az életkezdéshez szükséges ismereteket.

Az alábbiakban a felülvizsgálattal érintett időszakban bekövetkezett változások tükrében mutatjuk be a középiskolai adatokat.

	Középiskolai osztályok száma a nappali oktatásban	Középiskolai tanulók száma a nappali oktatásban (hat-, nyolc évfolyamos gimnáziumok)	Gimnáziumi tanulók száma a nappali oktatásban (hat-, nyolc évfolyamos osztályokkal együtt)	Gimnáziumi osztályok száma a nappali oktatásban (db)	Szakközépiskolai / szakgimnáziumi tanulók száma a nappali oktatásban	Szakközépiskolai/szakgimnáziumi osztályok száma a nappali oktatásban (db)	Szakiskolai és speciális szakiskolai/szakközépiskolai tanulók száma a nappali oktatásban	Szakiskolai és speciális szakiskolai/szakközépiskolai tanulók száma a nappali oktatásban
2013	175	4947	2101					
2014	168	4680	2013					
2015	162	4456	1922					
2016	208	5025	1949	64	2327	103	41	749
2017	203	4877	1996	66	2230	101	36	651
2018	197	4694	2008	67	2059	95	35	627
2019	194	4716	2027	69	2088	92	33	601

A fenti grafikonokon látható az osztályok, illetve tanulók számának változása. (A szerkezeti átalakulások, miatt néhány adatból releváns következtetések nem vonhatók le még a felülvizsgálati idősíkon.) Mindkét vizsgált adatbázisban megfigyelhető az előzőekben bemutatott népesség csökkenés. Illetve vélhetően a szerkezeti átalakulásnak köszönhetően a gimnáziumi tanulmányokat folytató tanulók létszámában kis mértékű növekedés figyelhető meg.

2.4 Egészségügyi statisztikák összefoglaló adatai:

	Működő háziorvosok száma (fő)	A háziorvosok által ellátott szolgálatok száma (szolgálat)	Működő házi gyermekorvosok száma (fő)	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma (szolgálat)
2013	25	26	11	11
2014	25	26	11	11
2015	25	26	11	11
2016	24	25	11	11
2017	23	24	11	11
2018	23	24	11	11
2019	23	24	11	11
2020	21	24	10	11

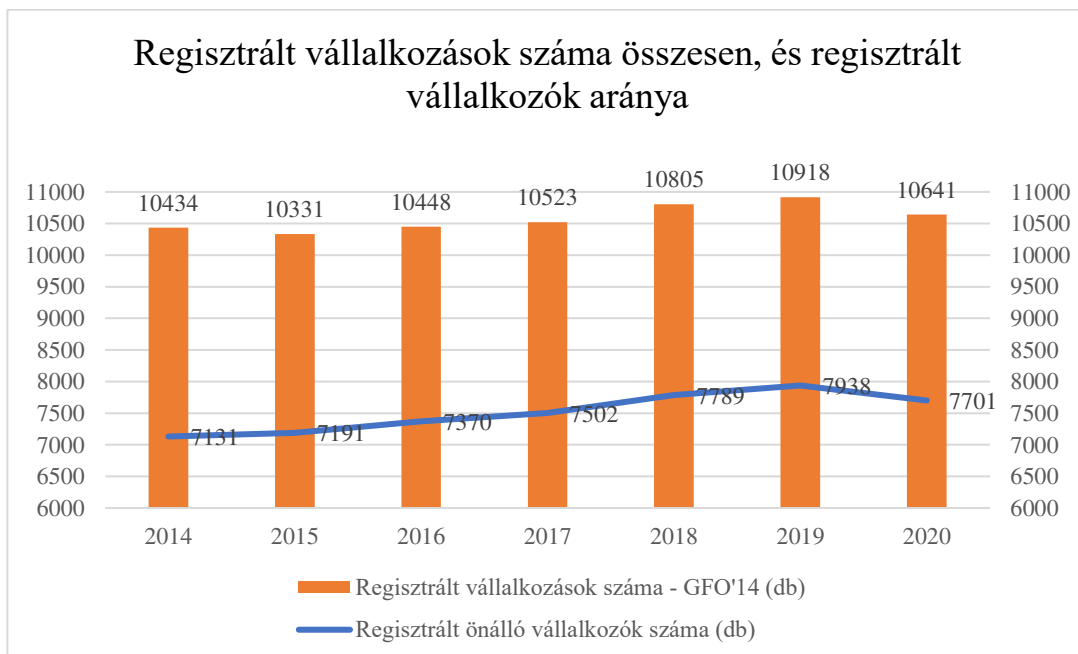
A háziiorvosi szolgálatok ellátását illetően a felülvizsgált időszakban egyre nehezedett a helyzet, ahogy a grafikonon is megfigyelhető, párhuzamosan a gyermekorvosi hálózatban is megjelent a trend.

	A háziiorvosi ellátásban a megjelentek és a meglátogatottak száma összesen (eset)	A házi gyermekorvosi ellátásban a rendelésen megjelentek és meglátogatottak száma (eset)	A házi gyermekorvosi ellátásban a látogatások száma összesen (eset)	A háziiorvosi ellátásban a lakáson történt beteglátogatás (eset)	Megjelenési esetek száma a járóbeteg szakellátásban (székhely szerinti adat) (eset)	Beavatkozások száma a járóbeteg szakellátásban (székhely szerinti adatok) (db)	Gyógyszertárak száma (humán) (db)
2013	328437	78712	6822	6265	764645	3809618	16
2014	324424	84094	5737	5649	788607	4002802	16
2015	326507	83732	6033	5031			16
2016	320937	85080	7330	5231	765671	3978762	15
2017	312320	81780	6822	4435	746328	3986942	15
2018	310842	80468	6536	3753	736863	4010154	15
2019	311562	82504	6304	2482	744392	4047962	15
2020	325143	71372	4842	2778	523592	2924224	15

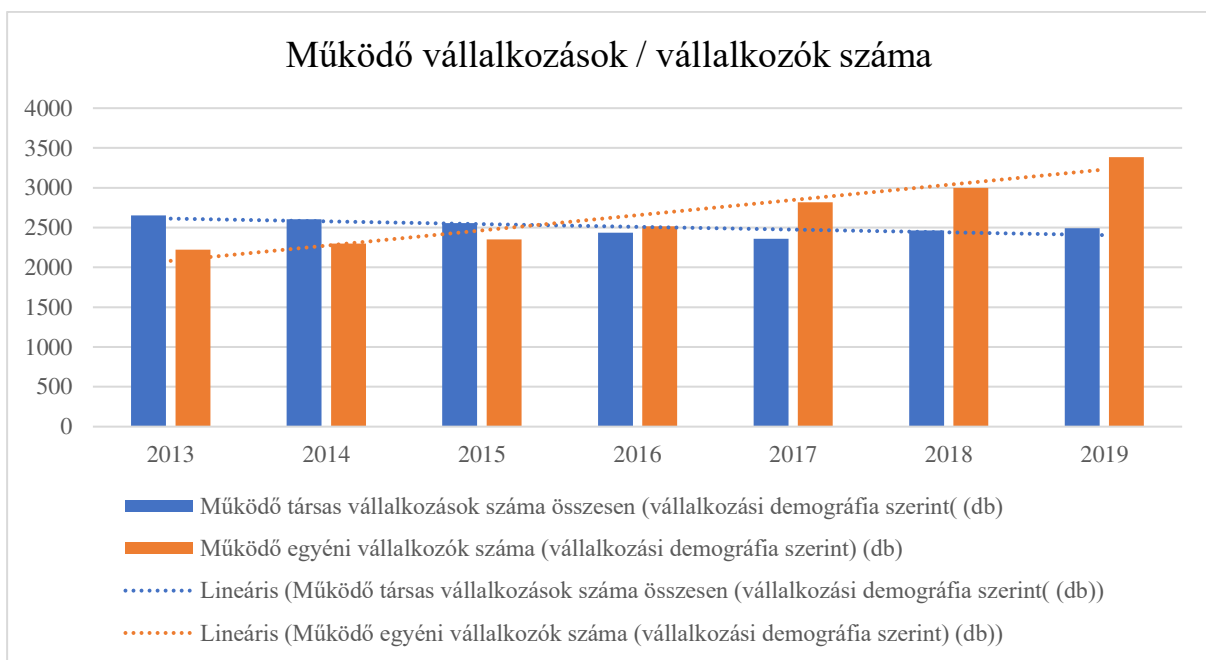
A fenti táblázatban bemutatásra kerültek a háziiorvosi / gyermekorvos ellátásban megjelentek, meglátogatottak, illetve beavatkozáson részt vettek. 2020-ban a Covid-19 járvány miatt kihirdetett pandémia jogi szabályozásai miatt nagy mértékben visszaesett a járóbeteg szakellátás, mely a korábbi évek viszonylagosan stagnáló adatait nagyban befolyásolja.

2.5. Gazdasági mutatók trendje

	Regisztrált önálló vállalkozók száma (db)	Regisztrált vállalkozások száma - GFO'14 (db)
2013	6960	
2014	7131	10434
2015	7191	10331
2016	7370	10448
2017	7502	10523
2018	7789	10805
2019	7938	10918
2020	7701	10641

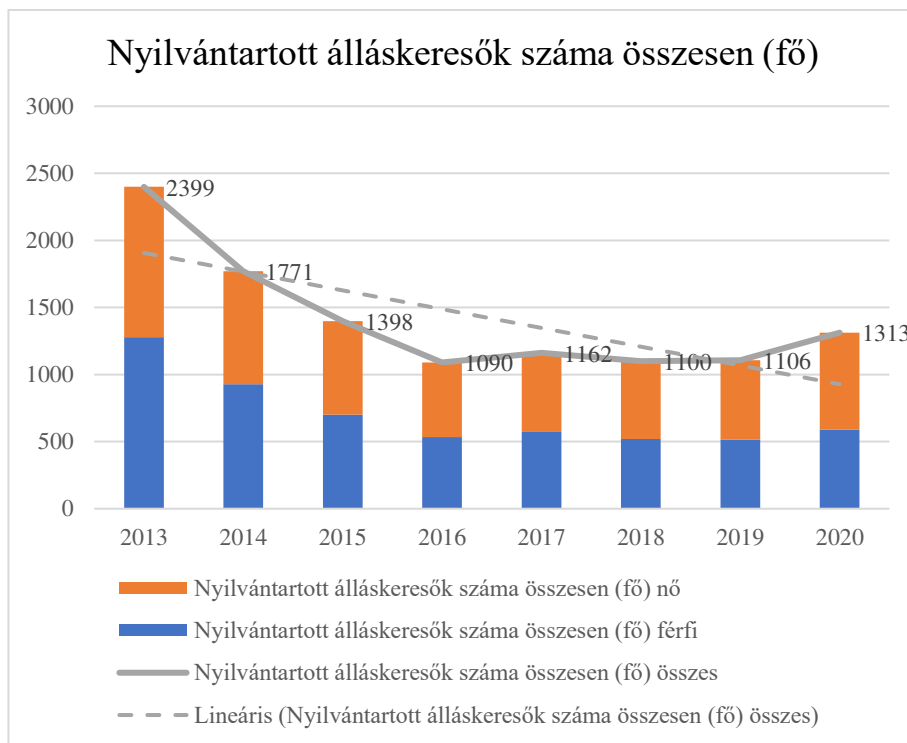

	Működő társas vállalkozások száma összesen (vállalkozási demográfia szerint) (db)	Működő egyéni vállalkozók száma (vállalkozási demográfia szerint) (db)	Működő összes vállalkozás / vállalkozók száma (vállalkozási demográfia szerint) (db)
2013	2655	2221	4876
2014	2603	2301	4904
2015	2558	2352	4910
2016	2434	2515	4949
2017	2358	2819	5177
2018	2466	2998	5464
2019	2491	3385	5876

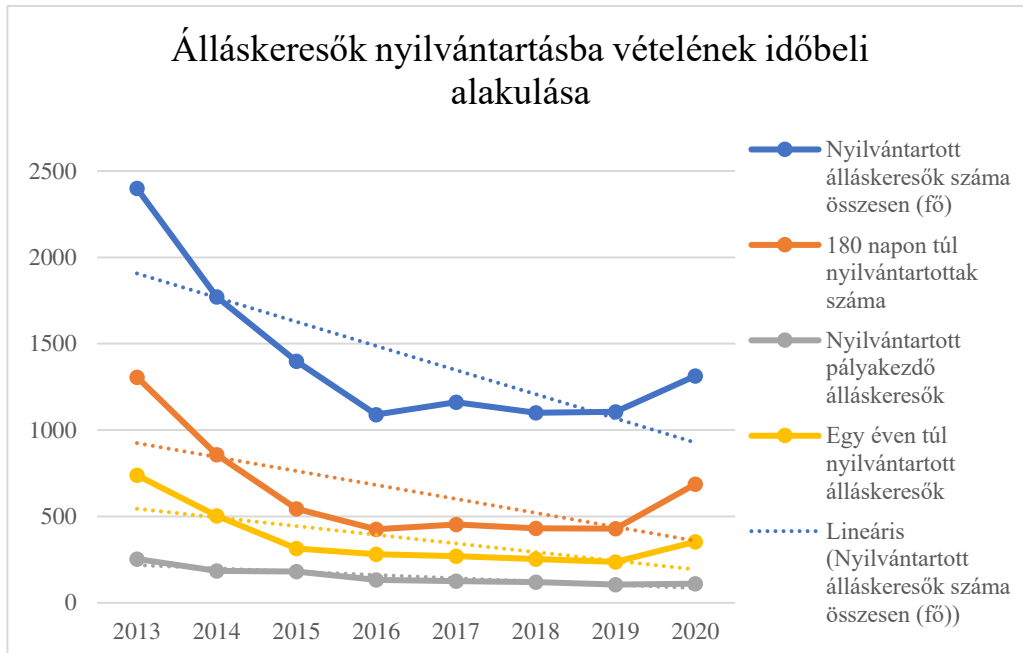

A fenti táblázatokban, illetve grafikonokban bemutatásra kerültek Zalaegerszegen található regisztrált, illetve működő vállalkozások. A működő egyéni vállalkozások számában növekedés látható, amely az önkormányzat tekintetében több előnyt is jelenthet, azáltal, hogy erősödik a lokalitás jellege a gazdaságszerkezeti összetételben.

	Nyilvántartott álláskeresők száma összesen (fő)			180 napon túl nyilvántartottak száma			Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők			Egy éven túl nyilvántartott álláskeresők		
	férfi	nő	összes	férfi	nő	összes	férfi	nő	összes	férfi	nő	összes
2013	1279	1120	2399	666	641	1307	131	123	254	351	388	739
2014	928	843	1771	421	436	857	99	86	185	261	242	503
2015	702	696	1398	274	271	545	96	86	182	166	148	314
2016	533	557	1090	213	213	426	71	63	134	141	140	281
2017	573	589	1162	215	238	453	70	55	125	134	137	271
2018	519	581	1100	199	232	431	56	64	120	120	133	253
2019	514	592	1106	186	244	430	56	50	106	116	121	237
2020	589	724	1313	270	417	687	55	55	110	137	217	354

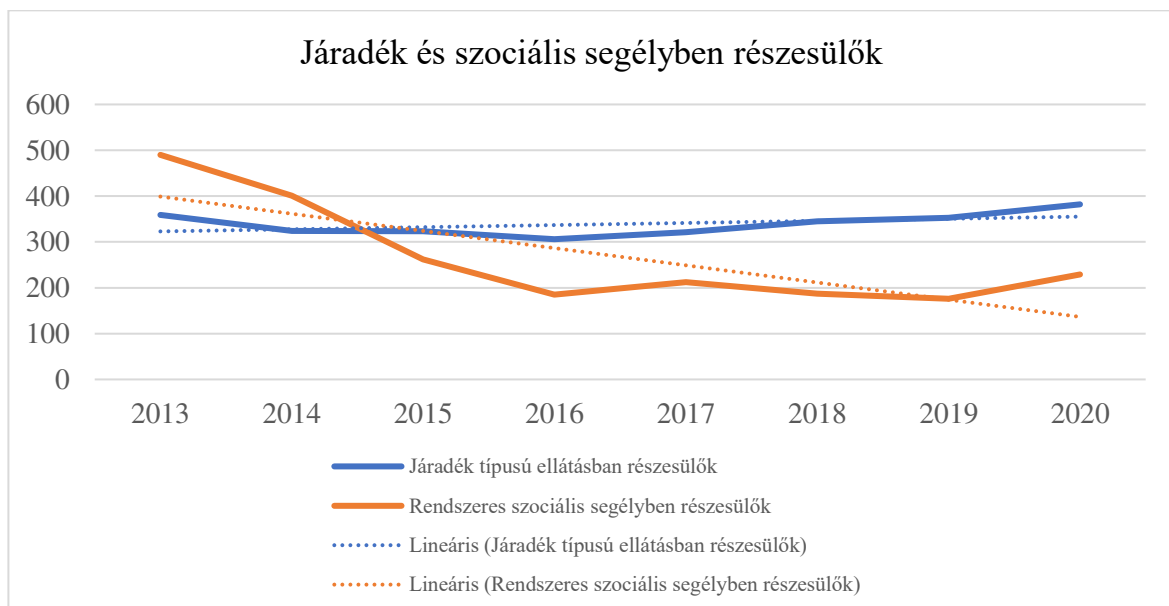
2013-tól folyamatosan csökkent a munkanélküliség, majd 2020-ban kis mértékű növekedést figyelhattunk meg. Ez a növekedés nagy valószínűséggel a Covid-19-es járvány miatt következett be. Országosan elmondható, hogy a 2020-ban kihirdetett pandémia nehezítette a munkavállalók elhelyezkedését, illetve a munkahelyek megtartását. Zalaegerszegen szintén megfigyelhető volt ez a jelenség, mely várhatóan, nem trendszerű, csak átmeneti jellegű.

Az álláskeresők nyilvántartásba vételének időbeli alakulásában is az előző trend volt megfigyelhető. Nagyobb növekedés volt megfigyelhető a 180 napon túl nyilvántartottak számában. A nyilvántartott pályakezdő álláskeresők tendenciája a korábbi éveket követi.

Járadék, illetve rendszeres szociális segélyben részesülők adatai.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Járadék típusú ellátásban részesülők	359	324	323	306	321	345	353	382
Rendszeres szociális segélyben részesülők	490	401	262	185	212	187	176	229

A rendszeres szociális segélyben részesülők aránya csökkenő tendenciát mutat, 2020-ban történt kismértékű növekedés háttérében, vélhetően a COVID 19-es pandémia áll.

Az álláskeresők kor és végzettség szerinti összetételét jellemző adatok az alábbi táblázatban találhatóak meg.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Általános iskola 8 osztályánál kevesebb végzettséggel rendelkező	45	56	62	6	35	30	26	25
Általános iskolai végzettségű nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	538	412	384	279	304	291	288	302
Szaktanácsos végzettségű nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	770	543	365	285	306	252	265	320
Szakiskolai végzettségű nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	52	35	33	13	17	16	24	14
Szakközépiskolai, technikumi, gimnáziumi végzettségű nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	841	573	430	346	385	389	381	486
Főiskolai végzettségű nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	121	112	82	66	76	83	72	93
Egyetemi végzettségű nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	32	40	42	41	39	39	50	71
Fizikai foglalkozású nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	1741	1296	996	763	810	739	767	870
Szellemi foglalkozású nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	658	475	402	327	352	361	339	443
Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma (fő)	254	185	182	134	125	120	106	110
A 21-25 éves nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	304	201	167	126	142	114	128	135
A 26-30 éves nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	266	195	133	111	117	106	121	150
A 31-35 éves nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	247	177	126	93	100	79	90	105
A 36-40 éves nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	318	250	159	102	129	122	97	110
A 41-45 éves nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	297	204	153	118	121	137	140	170
A 46-50 éves nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	244	172	147	114	139	129	116	149
Az 51-55 éves nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	274	158	112	101	96	85	119	131
Az 56-60 éves nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	310	272	184	136	98	92	90	114
A 61-X éves nyilvántartott álláskeresők száma (fő)	53	80	143	129	163	163	147	192

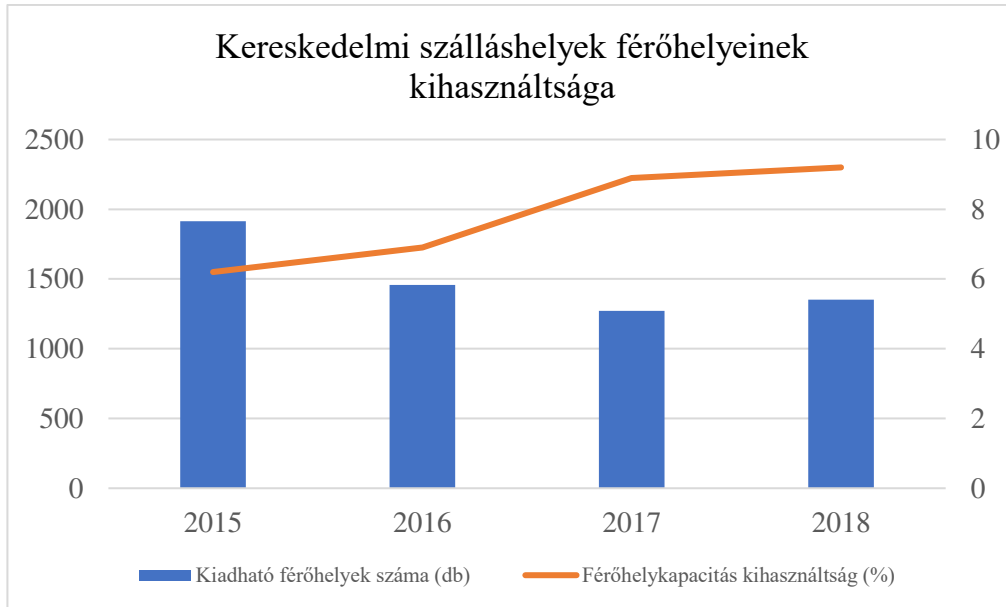
A település kulturális eseményei és kulturális lehetőségeit az alábbiakkal jellemezhetjük.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
A települési könyvtárak beiratkozott olvasóinak száma (fő)	15189	13220	13479	14814	13896	13000	8241
Múzeumi kiállítások száma (db)	39	54	51	45	45	47	62
Múzeumi látogatók száma (fő)	62021	53302	55156	46974	75748	41390	43265
Rendszeres művelődési foglalkozások száma (db)	5685	5580	6484	3822	4119	4221	4700
Kulturális rendezvények száma (db)	941	1640	1342	1708	2050	1708	1815
Kulturális rendezvényeken résztvevők száma (fő)	149557	234104	189249	222441	317288	190531	197531
Alkotó művelődési közösségek száma (db)	74	122	86	53	60	68	68
Alkotó művelődési közösségek tagjainak száma (fő)	1237	1268	1001	988	1234	1175	1427

A települési könyvtárakba beiratkozottak száma nagy mértékben csökkent, ez megegyezik az országos trenddel is, amely a „digitális világ” hozománya. A múzeumi kiállítások számában növekedés volt megfigyelhető, viszont a látogatók száma ezzel ellentétben csökkent. A kulturális és alkotó rendezvények és tevékenységek számában, illetve népszerűségében is emelkedés volt tapasztalható.

Kereskedelmi szálláshelyek, vendégéjszakák, turisztikai adatai.

	Működő kereskedelmi szálláshelyek száma (db)	Kiadható férőhelyek száma (db)	Férőhelykapacitás kihasználtság (%)
2015	20	1915	6,2
2016	17	1458	6,9
2017	19	1272	8,9
2018	23	1352	9,2

	Vendégek száma a kereskedelmi szálláshelyeken (fő)	Vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken (db)	Belföldi vendégek átlagos tartózkodási ideje (éjszaka)	Külföldi vendégek átlagos tartózkodási ideje (éjszaka)
2015	19632	40756	2,0	2,4
2016	18613	36324	1,9	2,1
2017	21502	42576	2,0	2,0
2018	22916	44626	1,9	2,3

2.6. Környezeti – infrastrukturális mutatók trendje

A kistájra jellemző, hogy a helyi domborzat ÉK-DNy-i irányban elrendeződött (ÉK-DNy-i, ÉÉK-DDNy-i, K-Ny-i és ÉNy-DK-i irányú) árkos vetődésben kialakult aszimmetrikus eróziós teraszos völgy a Zalai-dombvidék É-i peremén. A rácsos vetődésrendszert követő szerkezeti árok különböző időben megsüllyedt völgyszakaszokból fűződött fel. Az egyes völgyszakaszok merev, egyenes futású, éles megtörésű, egymást keresztező irányú kisebb völgyrészletekből állnak. A Felső-Zala-völgy legszembeűnőbb alakrajzi és szerkezeti-morfológiai vonása az „aszimmetrikus teraszos árok” jelleg.

Földtan

A medencealjzatot elsősorban jelentős (kb. 2 km) mélységbe süllyedt triász karbonátos képződmények alkotják. Erre nagy vastagságban késő-miocén kőzetek és késő-pannon üledékek települtek. A völgy kialakulása a Rába kemenesháti legidősebb hordalékkúpjának építésével egyidejűleg az alsó-pleisztocénban kezdődött, s lényegében a pleisztocén és a holocén folyamán ment végbe. A Felső-Zala-völgy tehát az Ős-Rába elhagyott völgye, amelyet a középpleisztocén végétől a Zala formál.

Vizek

A Zala völgye az országhatártól a Széplak-patak torkolatáig, ill. Zalabérig tartozik a kistájhoz. A vízfelesleg Ny-ról K-re csökken. Az árvizek időszaka a kora nyár, a kisvizeké a nyár vége. A völgy nagyobb része és a mellékpatakok torkolati völgyszakasza ártér. A „talajvíz” 2-4 m között mindenütt elérhető. Kémiaailag többnyire kalcium-magnézium-hidrogénkarbonátos jellegű. A rétegvizek mennyisége csekély. Az artézi kutak a nagyobb településekre koncentrálnak. Mélységük általában nem éri el a 100 m-t, de ebből a szintből is tekintélyes vízhozamokat termelnek. A vastartalom sokszor meghaladja az 5 mg/l-t. Zalaegerszeg 38 °C-os termál kutjának 580 l/p a vízhozama.

Növényzet

A kistáj potenciális erdőterület, kis kiterjedésű természetes gyepek a völgy alsó, kiszélesedő szakaszain előfordulhattak. Klímazonális vegetációtípusát a völgyoldalon bükkösök és gyertyános-tölgyesek, a folyó mentén égerligetek, a magasabb térszíneken keményfaligetek jelentik. Ma a völgyben viszonylag kevés erdő található (főleg ligeterdő-származékok), a letörések ma is nagyrészt erdővel borítottak. A völgyben több fontos közlekedési létesítmény fut. Az ember természetátalakító

hatása a szélesebb és lankásabb alsó szakaszon volt a jelentősebb, itt a ligeterdők kivágásával kaszálókat, majd szántókat alakítottak ki. Ennek ellenére a gyepek térfoglalása még itt is jelentős, de igazán nagy kaszálórétet a középső és a felső szakaszon találhatunk. Az erdei flórában hangsúlyos szerepük van a nyugat-dunántúli elemeknek, a bükkösökben szubmediterrán elemek jelennek meg.

Talajok

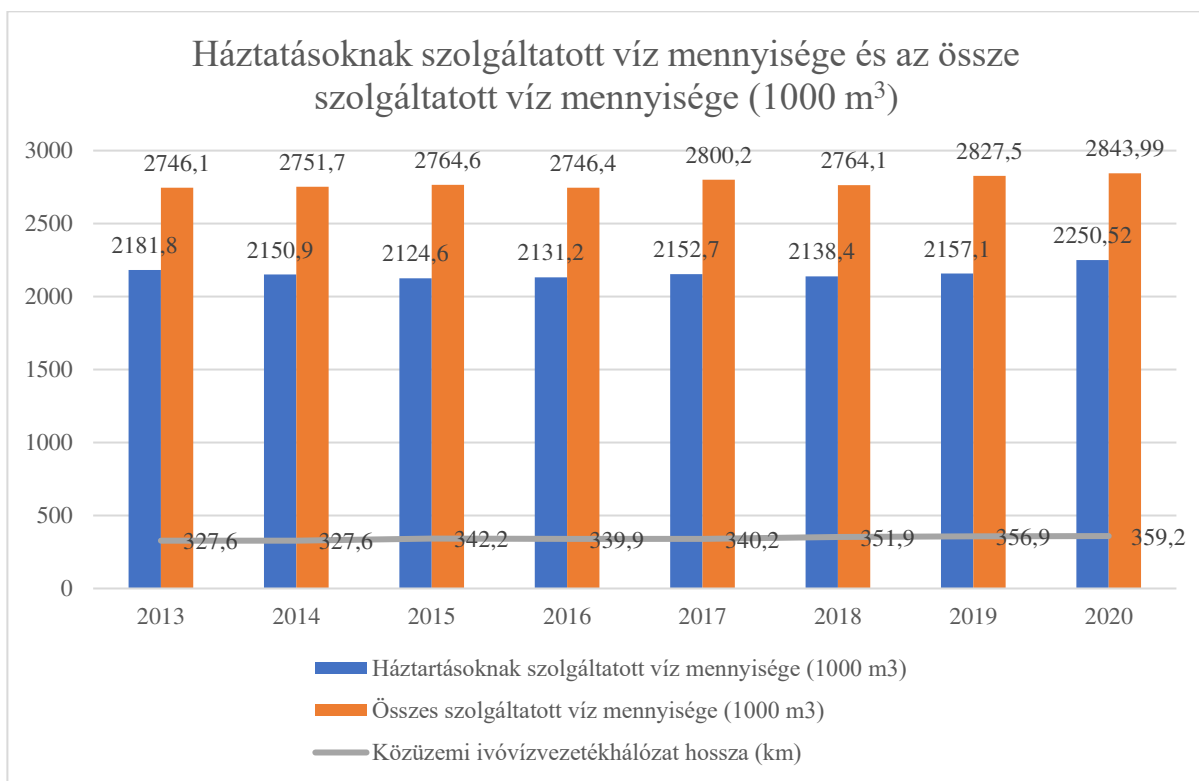
A kistáj folyóvölgy jellegéből adódóan a réti öntés és a lápos réti talajok tekinthetők jellegzetes talajképződményeknek. Területi részarányuk a kistáj talajainak közel a felét (43%) teszi ki. A Zala felső szakaszán a karbonátmentes agyagos vályog mechanikai összetételű alluviumon réti öntéstalajok (16%) találhatóak. Vízgazdálkodásuk és termékenységük kedvező (ext. 55-75 int. 70-105). Fele-fele részben rét-legelőként és szántóként hasznosíthatóak. Zalaegerszegtől kezdve a vályog mechanikai összetételű alluviumon felszíntől karbonátos lápos réti talajok (27%) találhatóak. Termékenységük a réti öntésekével megegyező. Rét (70%) és szántó hasznosításuk lehetséges. A kistáj talajainak jelentős hányadát a folyóvölgyet szegélyező löszös üledékeken képződött agyagbemosódásos barna erdőtalajok (29%) és a harmadidőszaki üledékeken keletkezett barnaföldek (4%) képviselik. Vályog mechanikai összetételűek, kedvező vízgazdálkodásúak és termékenységűek. Erdő és szántó hasznosításuk alakult ki.

A város ivóvíz ellátásának statisztikai adatai.

	Közüzemi ivóvízvezeték-hálózat hossza (km)	Közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások (db)
2013	327,6	22497
2014	327,6	22502
2015	342,2	22523
2016	339,9	22554
2017	340,2	25423
2018	351,9	25487
2019	356,9	25586

	Háztartásoknak szolgáltatott víz mennyisége (1000 m ³)	Összes szolgáltatott víz mennyisége (1000 m ³)	Közüemi ivóvízvezeték-hálózat hossza (km)
2013	2181,8	2746,1	327,6
2014	2150,9	2751,7	327,6
2015	2124,6	2764,6	342,2
2016	2131,2	2746,4	339,9
2017	2152,7	2800,2	340,2
2018	2138,4	2764,1	351,9
2019	2157,1	2827,5	356,9
2020	2251	2844	359,2

A közüemi ivóvízvezeték-hálózat hossza növekedett, amely szükségszerű is volt a növekvő lakásszámok következtében.

A közműhálózat üzemeltetője által közzétett adatok alapján a települési hálózati vízminőséget az alábbiak szerint jellemezhetjük:

Hálózati vízminőség	Összes keménység (CaO mg/l)	pH	Vas (mg/l)	Fluorid (mg/l)	Nitrát (mg/l)	Nitrit (mg/l)	Klorid (mg/l)	KOI ps (O ₂ mg/l)	Fajl. el. vezetőkép. (20°C) (µS/cm)	Mangán (mg/l)	Ammónium (mg/l)	Szulfát (mg/l)
Zalaegerszeg	91	7,9	<0,03	0,13	1,4	<0,03	3,47	0,7	531	<0,03	<0,05	22

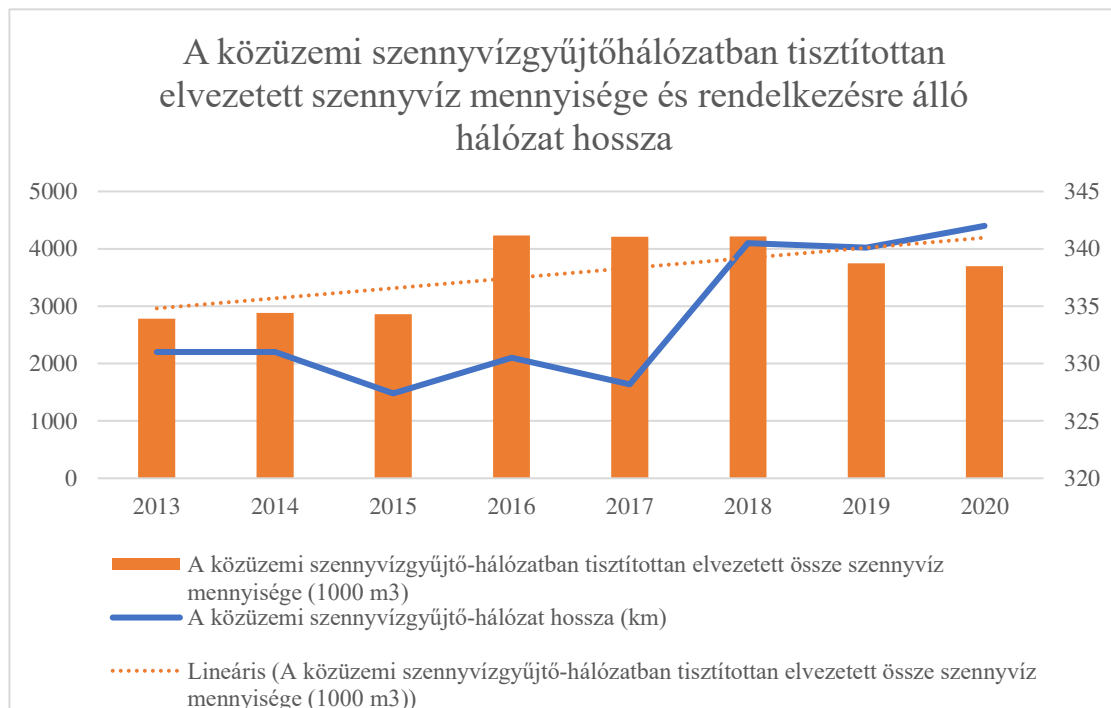
A település szennyvíz hálózatát az alábbi adatokkal jellemezhetjük.

	A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatban tisztítottan elvezetett összes szennyvíz mennyisége (1000 m ³)	A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba (közcsatornahálózatba) bekapcsolt lakások száma (db)	Háztartásokból a közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatban (közcsatornában elvezetett szennyvíz mennyisége (1000 m ³))
2013	2779,2	21123	2041,5
2014	2884,5	21213	2036,5
2015	2857,6	21323	2024,5
2016	4234,5	21423	2034,5
2017	4208,2	22959	2027,3
2018	4215,2	23029	2034,8
2019	3748,9	23101	2044
2020	3695,2	23193	2121,8

A közüzemi szennyvízhálózatba bekapcsolt lakások tekintetében – hasonlóan az ivóvíz vezetékhez kapcsolt lakások számában 2016-2017 környékén egy jelentősebb ugrás történt a fejlesztések hatására. A háztartásokból gyűjtött szennyvíz mennyisége stagnáló értéket mutat.

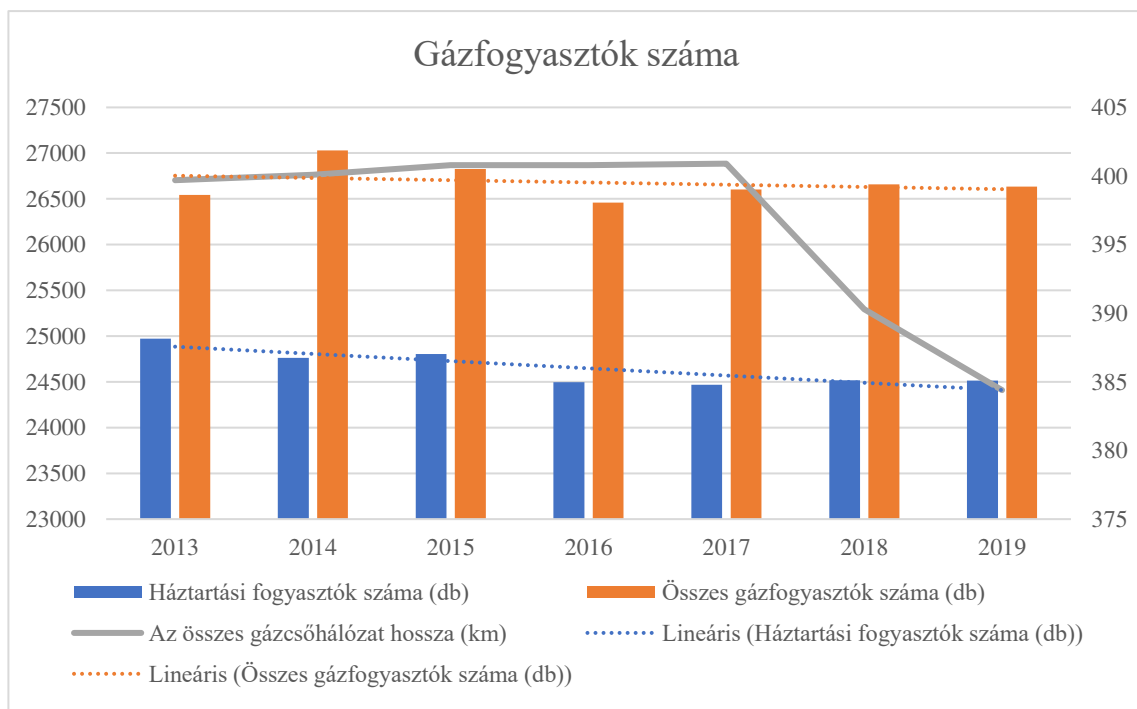
	A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózat hossza (km)	A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatban tisztítottan elvezetett össze szennyvíz mennyisége (1000 m ³)
2013	331	2779,2
2014	331	2884,5
2015	327,4	2857,6
2016	330,5	4234,5
2017	328,2	4208,2
2018	340,5	4215,2
2019	340,1	3748,9
2020	342	3695,2

A településen folyamatosan növekszik a hálózat hossza.

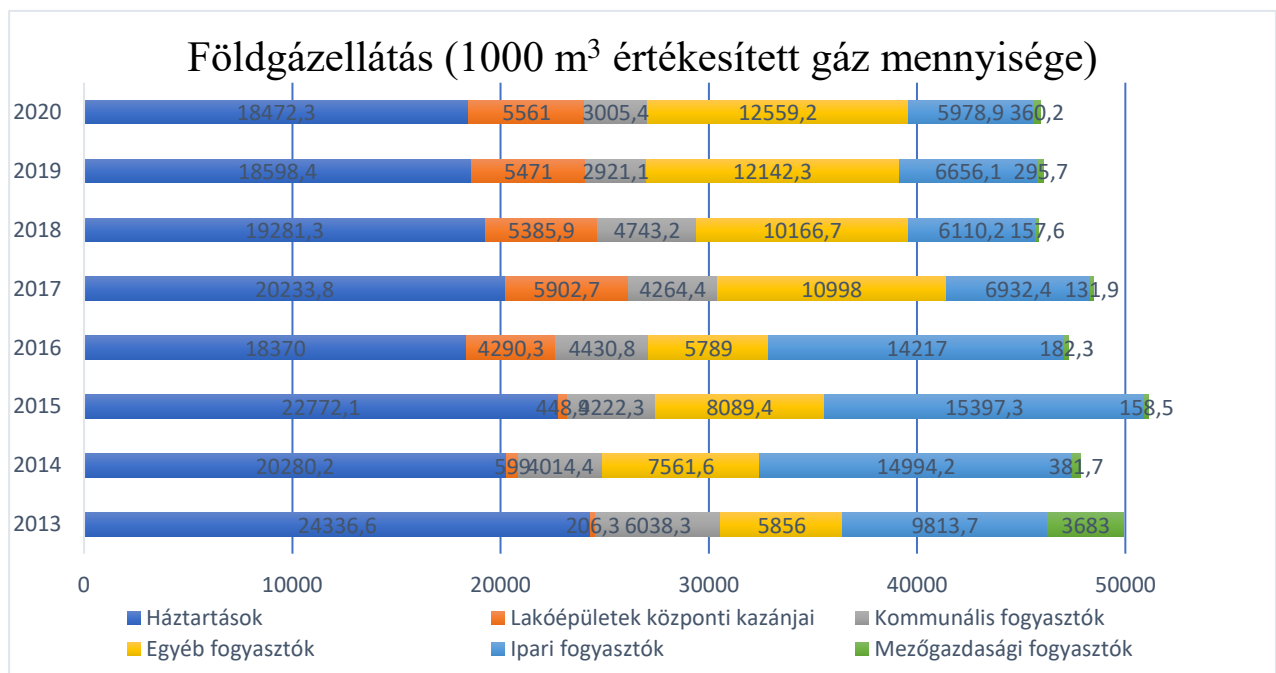
A földgáz felhasználás háztartásifogyasztói trendje szorosan összefügg a népességgel, illetve a lakások számával és ezek kihasználtságával.

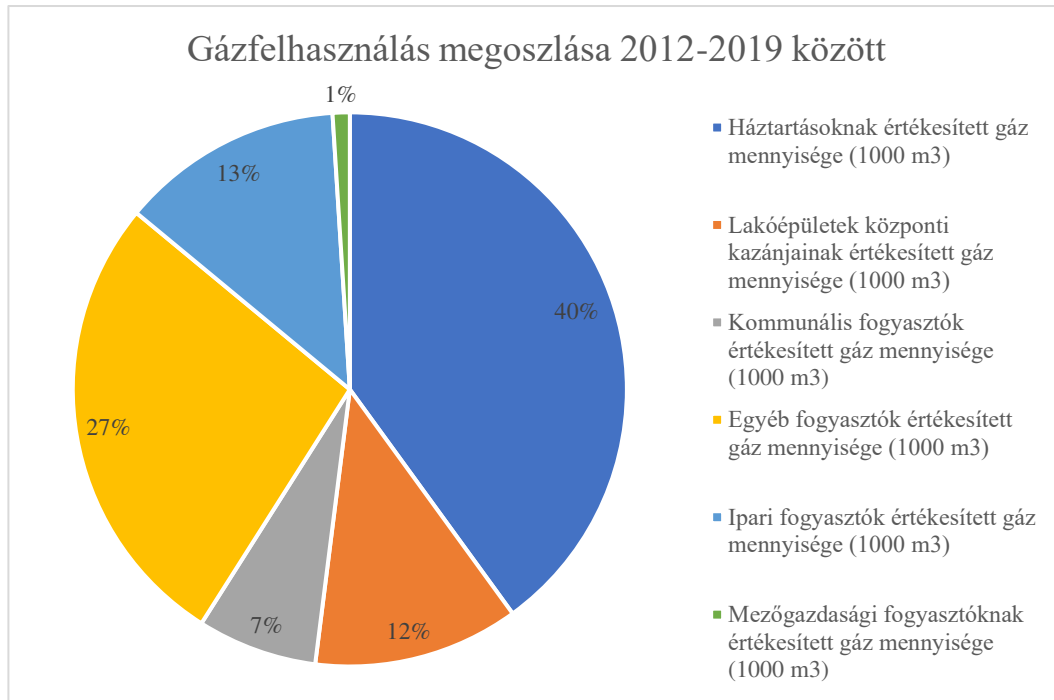
	Háztartási fogyasztók száma (db)	Összes gázfogyasztók száma (db)	Az összes gázcsőhálózat hossza (km)
2013	24974	26543	399,7
2014	24763	27030	400,1
2015	24804	26827	400,8
2016	24497	26460	400,8
2017	24469	26602	400,9
2018	24516	26659	390,3
2019	24514	26636	384,4

A településen értékesített földgáz az alábbiak szerint oszlott meg, a különböző szegmensek tekintetében.

	Háztartások	Lakóépületek központi kazánjai	Kommunális fogyasztók	Egyéb fogyasztók	Ipari fogyasztók	Mezőgazdasági fogyasztók	Összes értékesített gáz
1000 m³ értékesített gáz mennyisége							
2013	24336,6	206,3	6038,3	5856	9813,7	3683	49933,9
2014	20280,2	599	4014,4	7561,6	14994,2	381,7	47831,1
2015	22772,1	448,9	4222,3	8089,4	15397,3	158,5	51088,5
2016	18370	4290,3	4430,8	5789	14217	182,3	47279,4
2017	20233,8	5902,7	4264,4	10998	6932,4	131,9	48463,2
2018	19281,3	5385,9	4743,2	10166,7	6110,2	157,6	45844,9
2019	18598,4	5471	2921,1	12142,3	6656,1	295,7	46084,6
2020	18472,3	5561	3005,4	12559,2	5978,9	360,2	45937

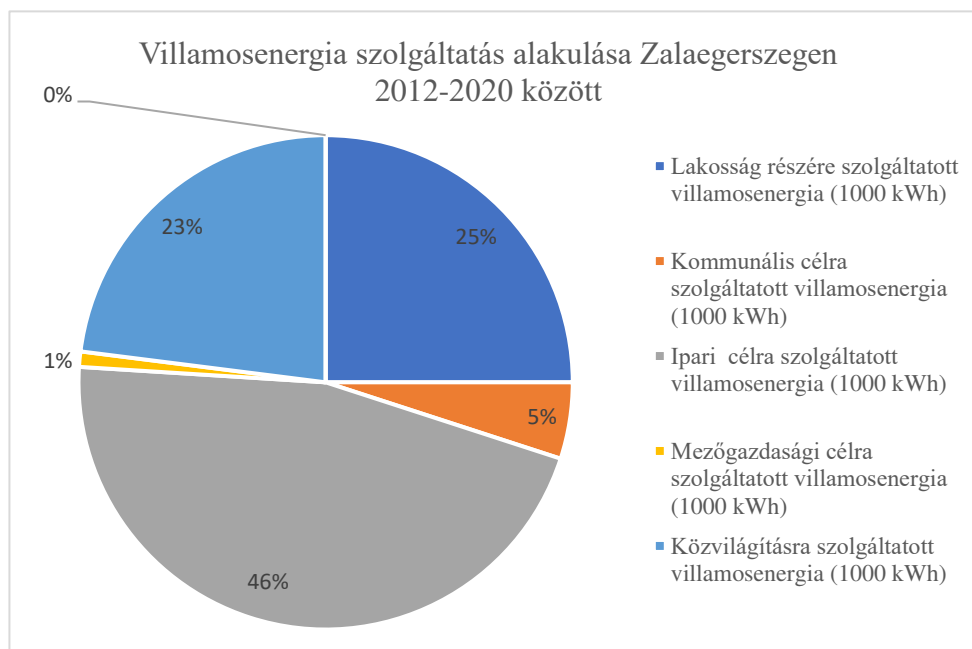
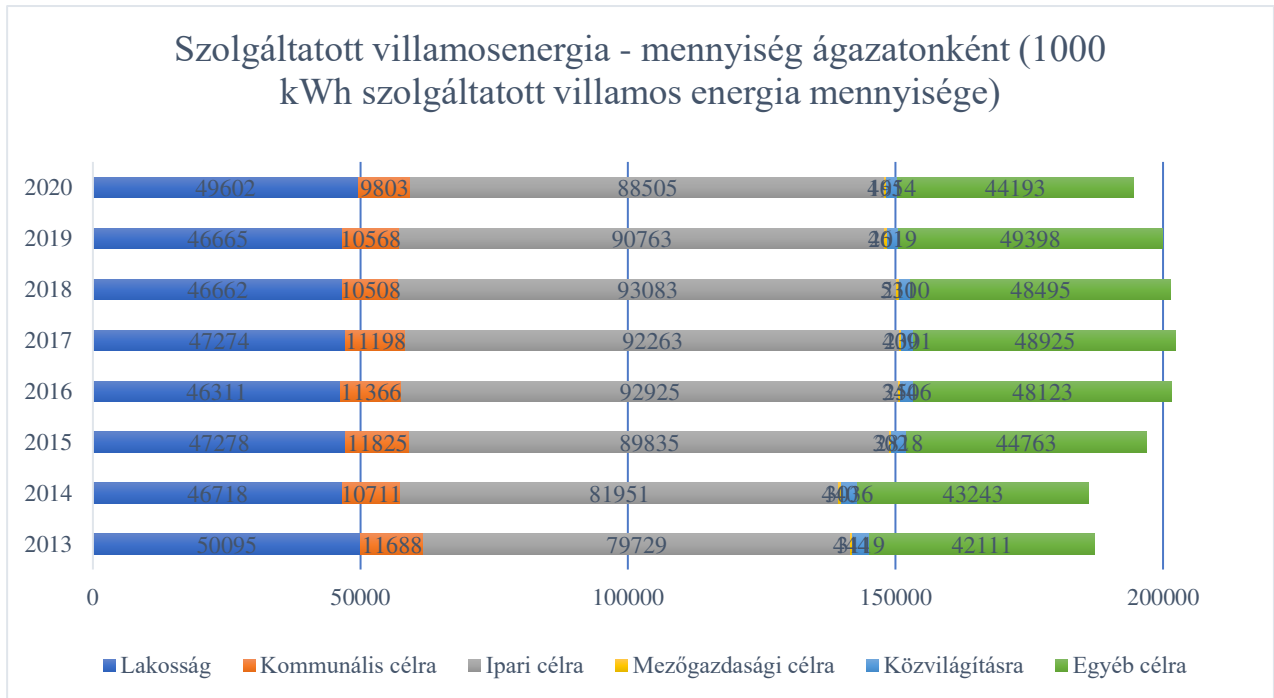

Jól látható, hogy a legnagyobb földgázfelhasználók a háztartások, illetve az ipari fogyasztók, az elmúlt években növekedés volt tapasztalható a lakóépületek központi kazánjait illetően. A tendenciát figyelembe véve elmondható, hogy az időjárási körülmények változásával (enyhébb telek) és a az elmúlt évek szigetelési, energiahatékonysági beruházásai kapcsán a gázfogyasztás csökkent.

A felhasznált villamosenergia az alábbiak szerint oszlott meg a különböző szegmensek között.

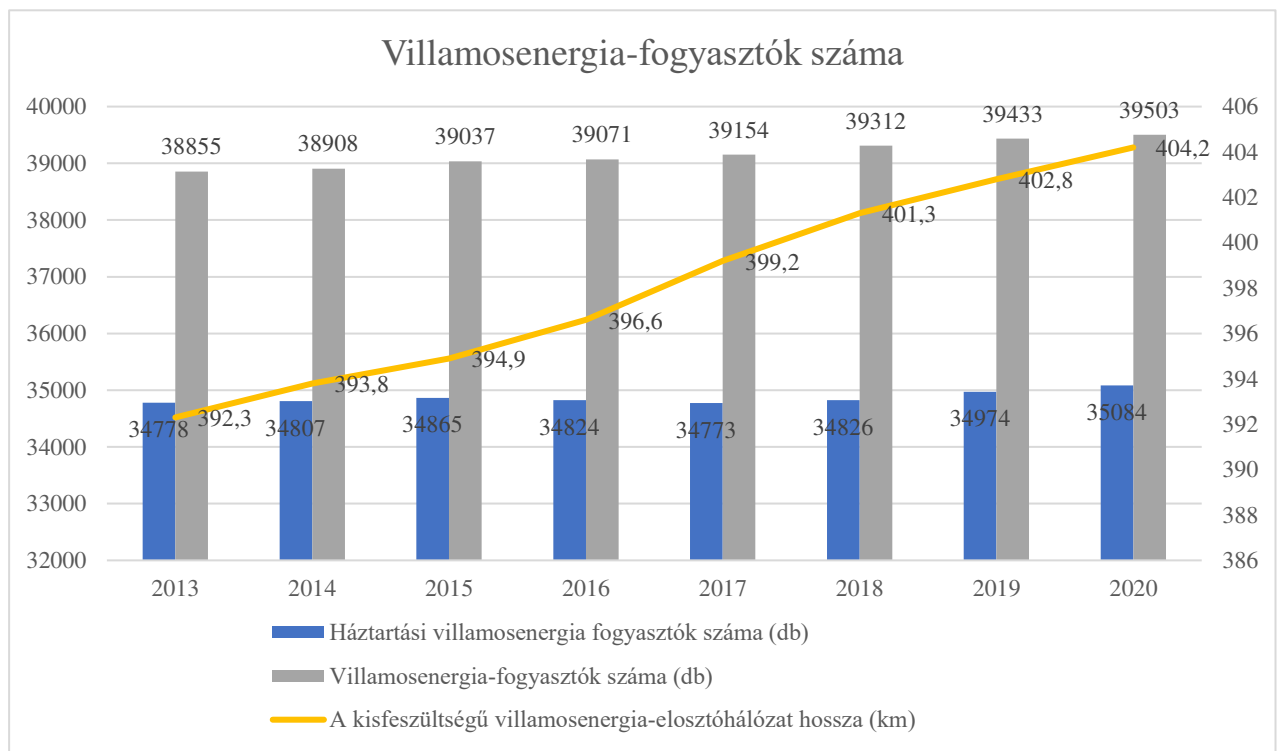
	Lakosság	Kommunális célra	Ipari célra	Mezőgazdasági célra	Közvilágításra	Egyéb célra	Összesen
1000 kWh szolgáltatott villamos energia mennyisége							
2013	50095	11688	79729	444	3119	42111	187186
2014	46718	10711	81951	440	3036	43243	186099
2015	47278	11825	89835	302	2818	44763	196821
2016	46311	11366	92925	344	2506	48123	201575
2017	47274	11198	92263	409	2301	48925	202370
2018	46662	10508	93083	530	2110	48495	201388
2019	46665	10568	90763	461	2019	49398	199874
2020	49602	9803	88505	465	1914	44193	194482

A villamosenergia felhasználás tekintetében a legnagyobb fogyasztók az ipari tevékenységet folytatók. A felhasznált elektromos energia össz mennyisége csökkent az elmúlt években, kiemelendő, hogy a közvilágítási terület 2015-óta kb. 30 %-al, ugyanakkor a lakossági fogyasztás mennyisége növekedett (klímatiszálás!).

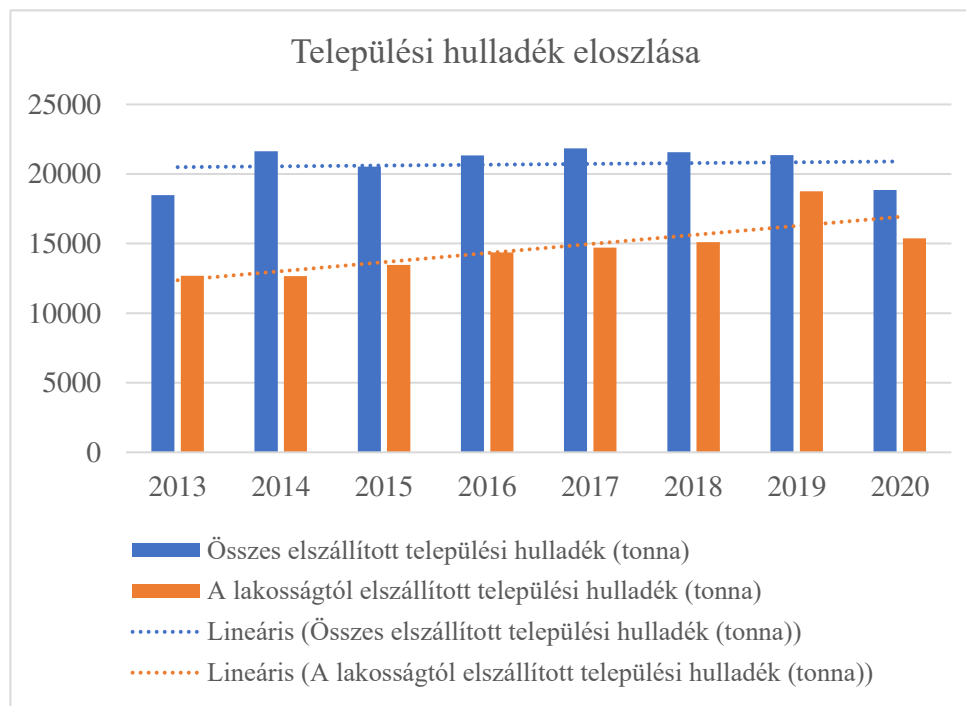
A háztartásokba felhasznált villamosenergiát az alábbiakban mutatjuk be.

	Háztartási villamosenergia fogyasztók száma (db)	A háztartások részére szolgáltatott villamosenergia mennyisége (1000 kWh)	Villamosenergia-fogyasztók száma (db)	A kiefeszültségű villamosenergia-elosztóhálózat hossza (km)
2013	34778	50095	38855	392,3
2014	34807	46718	38908	393,8
2015	34865	47278	39037	394,9
2016	34824	46311	39071	396,6
2017	34773	47274	39154	399,2
2018	34826	46662	39312	401,3
2019	34974	46665	39433	402,8
2020	35084	49602	39503	404,2

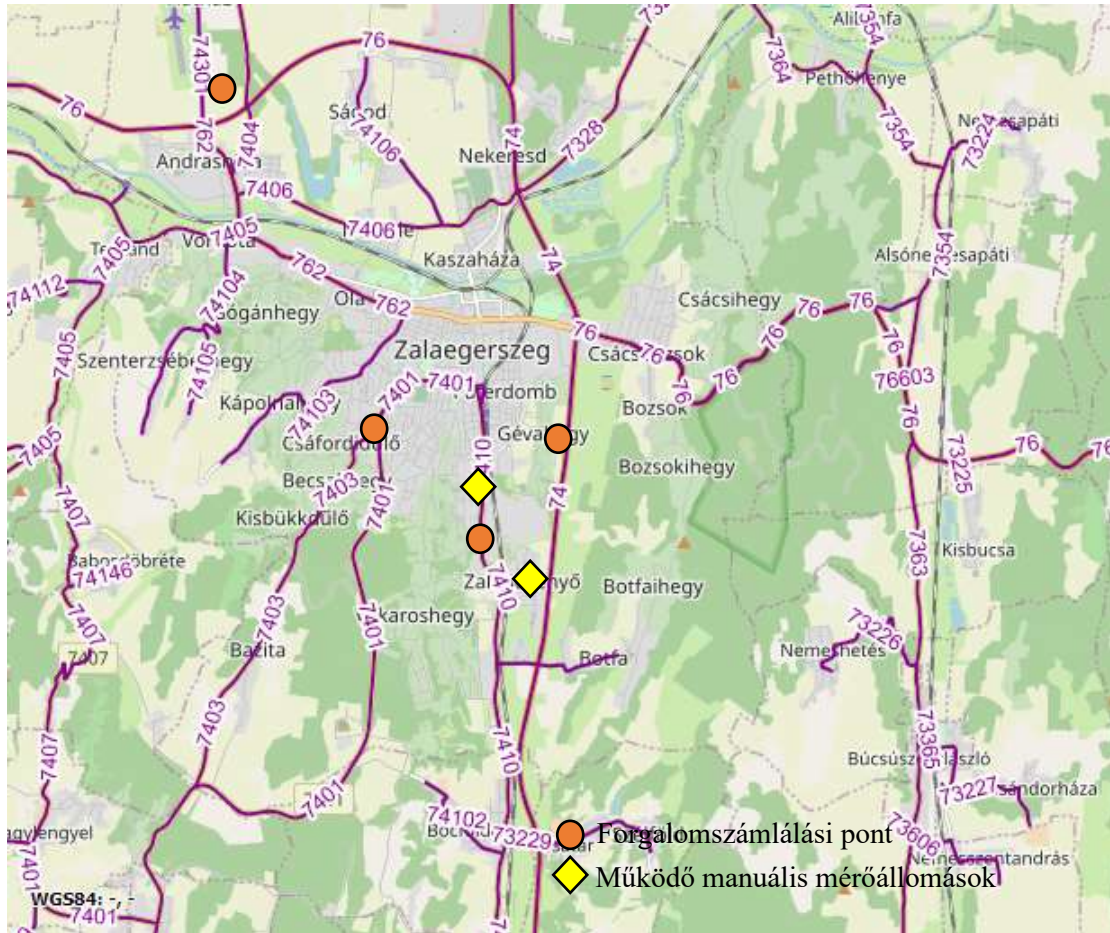
A településről elszállított kommunális hulladékot az alábbiakban mutatjuk be.

	Összes elszállított települési hulladék (tonna)	A lakosságtól elszállított települési hulladék (tonna)
2013	18473,3	12685,3
2014	21637,6	12673,1
2015	20532,8	13460,3
2016	21330,7	14357,5
2017	21839,5	14717,1
2018	21568,4	15102,3
2019	21360,9	18771,3
2020	18854,7	15388,5

A fentiek alapján látható, hogy a termelt hulladék mennyisége folyamatosan növekedett, majd 2017-től lassú csökkenésnek indult, és 2020-as évben jelentősen csökkent.

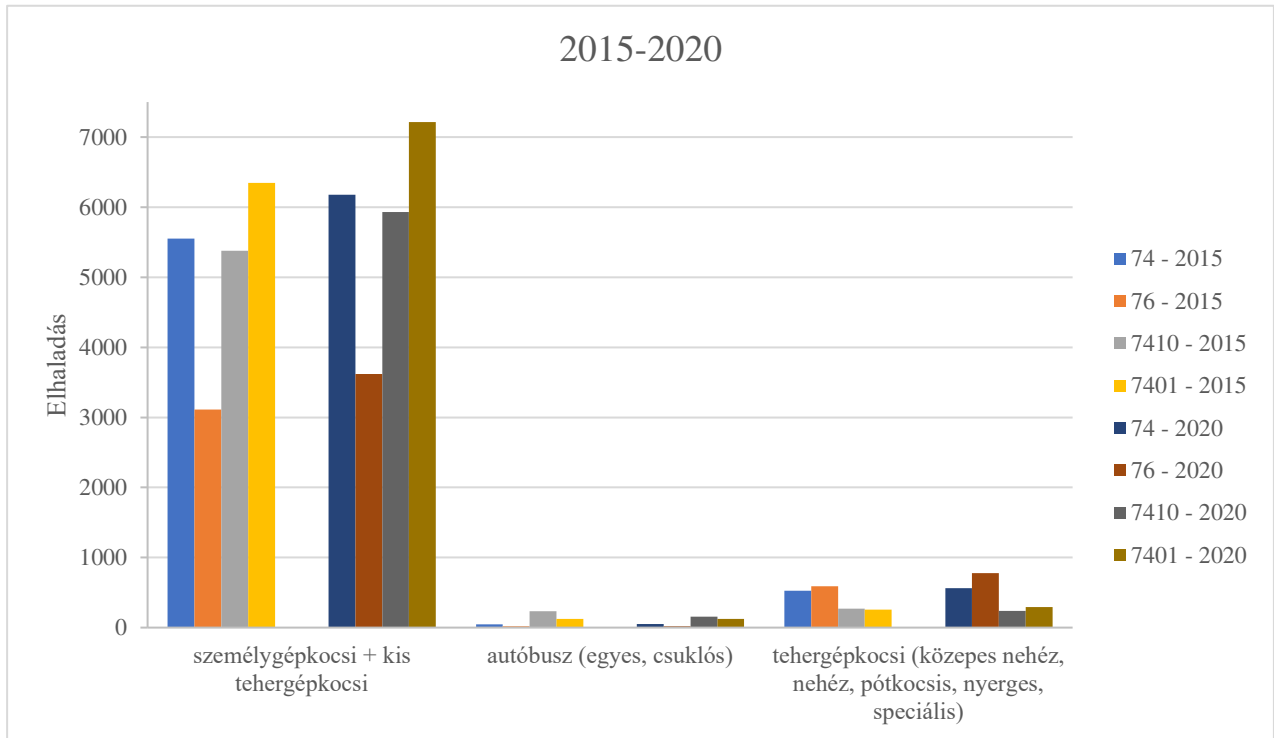
A település közlekedési szempontból jól megközelíthető. A 74. számú II. rendű főút és a 76. számú II. rendű főút mentén található. A települést körülvevő úthálózat az alábbi képen látható.

Az elmúlt 5 évben történt forgalom növekedést az alábbiakban mutatjuk be a település legforgalmasabb útjai tekintetében.

		szelvény	határszelvényei	kódja	személygépkocsi + kis tehergépkocsi	autóbusz (egykes, csuklós)	tehergépkocsi (közepes nehéz, nehéz, pótkocsis, nyerges, speciális)
2015	74. sz. II. rendű főút	43+318	35+227 48+233	3359	5552	46	525
2020	74. sz. II. rendű főút	43+224	35+227 48+233	3359	6179	52	563
2015	76. sz. II. rendű főút	60+100	54+3909 60+557	6344	3112	17	590
2020	76. sz. II. rendű főút	60+100	54+3909 60+557	6344	3619	20	779
2015	7410. sz összekötő út	8+765	7+470 11+582	1210	5379	232	270
2020	7410. sz összekötő út	9+547	7+862 12+014	1210	5930	154	240

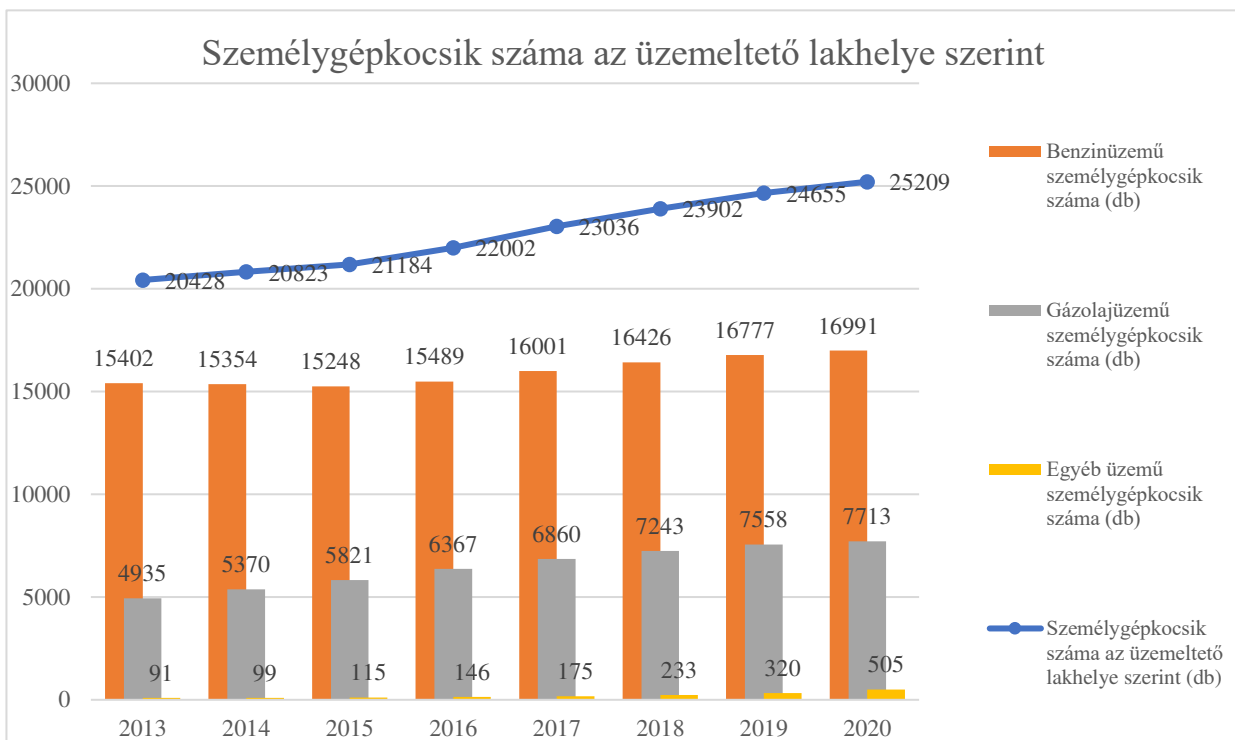
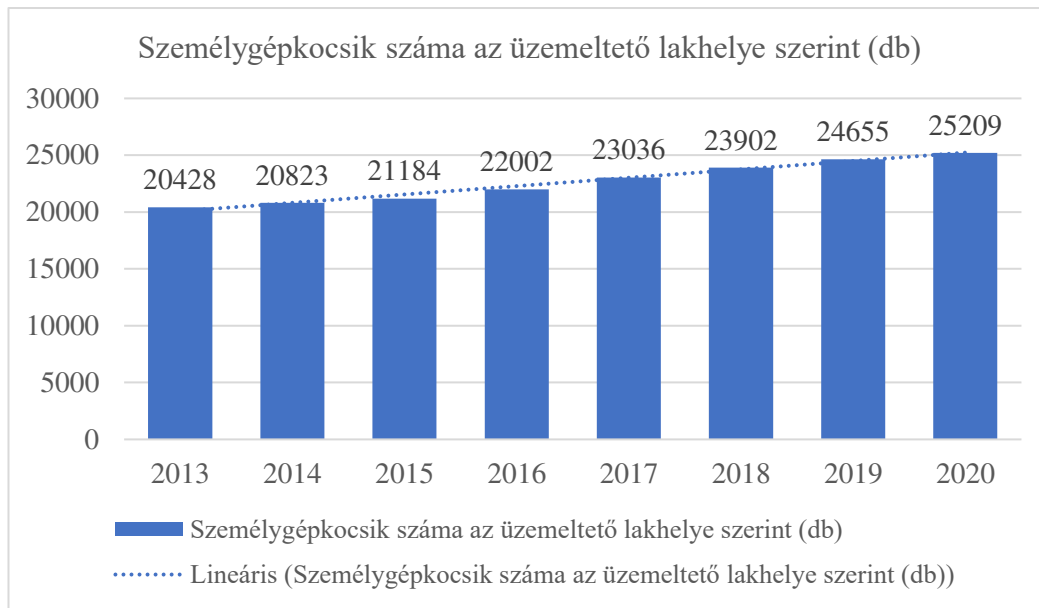
2015	7401. sz. összekötő út	2+000	1+587	4+236	9610	6345	126	258
2020	7401. sz. összekötő út	1+999	1+586	4+531	9610	7214	124	294
2015	762. sz. II. rendű főút	56+506	55+521	59+244	3125	11989	451	320
2020	762. sz. II. rendű főút	nincs adat						

A tendenciákat figyelembe véve elmondható, hogy a növekedés a jellemző trend. Kivételt jelent a 7410-es számú úton történő autóbusz, illetve tehergépkocsi forgalom, vélhetően ez a 74-es számú út forgalmában jelentkezik.

Az alábbi táblázatban a lakhely szerint üzemeltetésben lévő személygépkocsikat mutatjuk be.

	Személygépkocsik száma az üzemeltető lakhelye szerint (db)	Benzinüzemű személygépkocsik száma (db)	Gázolajüzemű személygépkocsik száma (db)	Egyéb üzemű személygépkocsik száma (db)
2013	20428	15402	4935	91
2014	20823	15354	5370	99
2015	21184	15248	5821	115
2016	22002	15489	6367	146
2017	23036	16001	6860	175
2018	23902	16426	7243	233
2019	24655	16777	7558	320
2020	25209	16991	7713	505

A fentiek alapján láthatjuk, hogy a folyamatosan csökkenő népesség ellenére is növekszik a gépjárműtulajdonosok száma, ez a folyamat megfigyelhető a benzin-, gázolajüzemű személygépkocsiknál is, illetve az utóbbi 1-2 évben ugrásszerűen megnőtt az egyéb üzemű személygépkocsik száma.

Az Országos Meteorológiai Szolgálat (OMSZ) által közzétett kiadványai alapján Zalaegerszeg településen a légszennyezettségi index a következők szerinti besorolást kapott az elmúlt időszakban. (A hazai levegőminőség értékelése a 6/2011. (I.14.) VM rendelet által előírt módszerek szerint, a 4/2011 (I.14) VM rendelet által meghatározott egészségügyi határértékek alapján készült.

Légszennyezettségi index				
	NO2	SO2	szálló por (PM10)	Összesített index
2020	megfelelő (3)	n.a.	n.a.	jó (2)
2019	kiváló (1)	n.a.	n.a.	jó (2)
2018	jó (2)	kiváló (1) (75% alatti adat-rendelkezésreállítás)	n.a.	jó (2)
2017	kiváló (1)	kiváló (1)	n.a.	jó (2)
2016	jó (2) (75% alatti adat-rendelkezésreállítás)	kiváló (1)	jó (2)	jó (2)
2015	jó (2)	kiváló (1)	jó (2)	jó (2)
2014	jó (2)	kiváló (1)	jó (2)	jó (2)
2013	megfelelő (3)	kiváló (1)	jó (2)	megfelelő (3)

További OMSZ által közzétett adatok.

NO ₂ statisztikai mutatói a RIV mérőponttal rendelkező településeken	
éves átlag (µg/m ³)	
2020	36,99
2019	11,78
2018	17,6
2017	14,77
2016	26,67* (75% alatti adat-rendelkezésreállítás)
2015	24,33
2014	26,67
2013	n.a.

n.a. – nincs rendelkezésre álló adat

Légszennyezettségi zónabesorolás

Zónacsoport a vizsgált szennyező anyagok szerint	Kén-dioxid	Nitrogén-dioxid	Szén-monoxid	Szálló por (PM10)	Benzol
Zalaegerszeg	F	E	F	D	F

Zónák	SO ₂ (µg/m ³)	NO ₂ (µg/m ³)	PM10 (µg/m ³)	CO (µg/m ³)
D zóna	75-125	32-40	14-40	3500-5000
E zóna	50-75	26-32	10-14	2500-3500
F zóna	50 alatt	26 alatt	10 alatt	2500 alatt

D csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében a felső vizsgálati küszöb és a légszennyezettségi határérték között van.

E csoport: azon terület, ahol a légszennyezettség egy vagy több légszennyező anyag tekintetében.

F csoport: azon terület, ahol a levegőterheltségi szint az alsó vizsgálati küszöböt nem haladja meg.

Országos Légszennyezettségi Mérőhálózat adatai

Zalaegerszegen az Országos Meteorológiai Szolgálat hatáskörében jelenleg 2 manuális mérőállomás működik:

- Zrínyi Miklós utca 97.
- Besenyő utca 20.

Minden évre jellemző, hogy a mérési napok kevesebb, mint felében áll rendelkezésre mérési adat.

A mérőállomások nitrogén-dioxid és kén-dioxid mérését végzik.

Időszak (2015-2020)	Zalaegerszeg	
	Kén-dioxid	Nitrogén-dioxid
	Átlag (µg/m ³)	
Zrínyi út 97.		
2015	2,9	21,1
2016	2,8	29,3
2017	3,4	19,4
2018	3,6	19,8
2019	n.a.	17,0
2020	n.a.	18,7
Besenyő utca 20.		
2015	2,8	20,2
2016	2,8	33,3
2017	3,5	23,5
2018	4,7	16,9
2019	n.a.	16,8
2020	n.a.	19,3
Átlag	3,3	21,3

A fentek alapján megállapítható, hogy Zalaegerszeg levegőminősége jó, sem nitrogén-dioxid, sem kén-dioxid esetében nem volt éves egészségügyi határérték túllépés a vizsgált időszakban.

3. A korábbi stratégia felülvizsgálata

A fenntartható fejlődéshez / városfejlesztéshez, mint vezérelvhez, továbbra is a 3 fenntarthatósági alappillér stabilizálására, folyamatos kondicionálására, a változó globális körülményekre való felkészítésére van szükség. A felkészítésnek, folyamatosnak, az aktuális körülményekhez igazodónak, és prioritizálnak kell lennie.

Az elmúlt 5 évben történt korábban nem jelentkezett globális változások (COVID19, ellátási láncok zavarai, nyersanyaghiány, klimatikus szélsőségek, stb.) a **fenntarthatósági prioritások felülvizsgálatát tették szükségessé, előtérbe helyezve a közelség elvét, az ellátásbiztonságot, a helyi értékek felértékelődését, mind nyersanyag, energia, műszaki infrastruktúra – és humán erőforrás tekintetében.**

SWOT analízis

	Erősségek (S)	Gyengeségek (W)
Társadalmi pillér	<ul style="list-style-type: none"> - civil szervezetek jelenléte - jó közbiztonsági állapotok - jól szervezett szociális, oktatási ellátás - továbbtanulási, elhelyezkedési lehetőségek helyben biztosítása 	<ul style="list-style-type: none"> - csökkenő népességszám, romló korösszetétel - magas elvándorlási és csökkenő betelepülési arány - ingatlanárak emelkedése, lakáshoz való jutás kihívásai
Környezeti pillér	<ul style="list-style-type: none"> - hulladékgazdálkodási rendszer fejlett infrastruktúrája helyben - kedvező természeti és táji adottságok - jó vízellátottság - geotermikus és biomassza potenciál - alapfelmérések projektötletek megléte (hidraulikus modell, geotermikus potenciál felmérés) 	<ul style="list-style-type: none"> - közlekedési utak forgalma növekszik (parkolási problémák) - sérülékeny vízbázis - intenzív csapadékeseményeknek való kitettség, villámárvizek veszélye - helyi alapadattábazis hiányosságai
Gazdasági pillér	<ul style="list-style-type: none"> - szakképzett munkaerő rendelkezésre állása - helyi felsőoktatás integrációja - új munkahelyek megteremtése, iparfejlesztés - víz, gáz, villamos energiaellátás megfelelő – megújuló források fejlesztése - javuló infrastrukturális ellátottság közlekedés szempontjából - gazdaságfejlesztési koncepciók részletes kidolgozottsága, tiszta jövőkép 	<ul style="list-style-type: none"> - meglévő szálláshelyek csekély száma - kihasználatlan turisztikai lehetőségek - fiatalok elköltözése, határon túli jobb kereseti lehetőségek nehezítik a munkaerőpiac helyzetét

	Lehetőségek (O)	Fenyegetések (T)
Társadalmi pillér	<ul style="list-style-type: none"> - lakosság környezettudatosságának növelése - figyelemfelhívó rendezvények - fiatalok lakhatási lehetőségeinek bővítése (bérlakások projektek) - új civil szervezetek alakulása, lakossági összefogás - infrastruktúrafejlesztése 	<ul style="list-style-type: none"> - népességfogyás - elöregedő társadalom, csökken a munkaképes lakosság aránya - szociális ellátó szférában emelkedő munkanélküliség - infrastruktúrával kevésbé ellátott területek (zártkerti részek) használatának fokozódása, potenciális szegregáció
Környezeti pillér	<ul style="list-style-type: none"> - megújuló energiaforrások alkalmazása helyi szinten - környezetbarát közlekedésfejlesztése - kül - és belterületeken zöldítés erdősítés - elkerülő út építése, a belvárosi utak tehermentesítésére - alapadatbázisra épülő menedzsment rendszer kiépítés - vízviSSzatartó rendszerek (parkok, tározók fejlesztése / létesítése) - geotermikus és biomassa potenciál kiaknázása -> helyi energia potenciál 	<ul style="list-style-type: none"> - közlekedésből származó környezet szennyezés növekedése - természeti értékek felélése, az ökológiai rendszerek feldarabolódása, biodiverzitás csökkenése - városi terjeszkedés kedvezőtlen tájképi hatása - természeti értékek pusztulása - infrastruktúrával kevésbé ellátott területek (zártkerti részek) használatának fokozódása, környezetterhelések - klímaváltozás, hőmérséklet emelkedés, hőségriadók, villámárvizek, belvizek
Gazdasági pillér	<ul style="list-style-type: none"> - fiatalok képzése a helyi, térségi igényeknek megfelelően - külső források (EU, haza) bevonása a gazdasági fejlesztésekbe - komplex geotermikus és biomassa potenciál kiaknázása (táv hő, üvegházak, fürdők, geotermikus erőművek összekötése) 	<ul style="list-style-type: none"> - pandémia miatt kialakult nehézségek a gazdaság számos területén - területi különbségek fokozódása - munkaerő utánpótlási hiányok - globális ellátási láncoktól való függés /alapanyag-, energia hiány/

A 3 fenntarthatósági pillér alá a következőkben besoroljuk azon intézkedéseket, amiket a továbbiakban javasolt – egyes konkrét alprojektekbe ágyazva, kifejtve – alkalmazni, szem előtt tartani.

3.1. Társadalmi pillér prioritásai

Egészséges életkörülmények között élő környezettudatos lakosság, a jelenlegi és jövő generációi számára szükséges feltételek biztosításával.

- Fenntarthatósági képzés, oktatás, szemléletformálás a társadalom teljes spektrumában:
  - A felülvizsgálat során nyert adatok, megismert projektek főként a gyermekeket célozzák, javasolt az aktív felnőtt lakosság részére is szemléletformálásokat eljuttatni (pl. zártkerti helyes szennyvíz és zöldhulladék kezelés lehetőségei, zöld közlekedés ösztönzése, helyes fűtési módok felvizsgálata). A jelenleg aktív lakosság sokat tehet az aktuális környezeti állapotok javulása, annak nagyobb pufferképességének fokozása érdekében, csökkentve ökológiai lábnyomát.
- intézményi működés hatékonyságának növelése
  - A helyzetértékelési adatokból, a felülvizsgált időszakban végzett projektek megismerése alapján az intézmények infrastrukturális állapota sokat javult, ezek fejlesztési irányok tartandóak, infrastrukturális korszerűsítésekkel pályázati lehetőségektől függően prioritizálva /további zöld energetikai korszerűsítések, kapacitásbővítések/.
- egészségügyi helyzet fejlesztése,
  - szűrések-, egészség-megőrző/fejlesztő programok, életmód tanácsadások tartása
- szociális helyzet fejlesztése,
  - A helyzetértékelés felülvizsgálati adatai, és a COVID19 járvány idején tapasztaltak szerint a szociális ellátórendszer kihasználtsága, terheltsége jelentősen megnövekedett, annak szükséges hasonló váratlan helyzetekre való felkészítése, akár helyi önkéntességi alapon is, megteremtve / koordinálva annak szervezését, hatékonyságát, mert mint a járványhelyezett kimutatta a szociális ellátás iránti fokozódó igény a korábban csak trend jelleg (demográfiai alapon) mellett, esetenként impulzus szerűen is jelentkezhet, így mind szakmai, mind intézményi, mind anyagi vonatkozásban, erőforrások elkülönítése szükséges (ahogy erre már történtek is lépések).
- oktatás, képzés fejlesztése
  - Az oktatási rendszer kihasználtsága folyamatosan javul az elmúlt évek során, egyre több tanár jut egy-egy diákra, így fokozott figyelem mellet jobban fejlődhetnek, ezen fejlesztési irány fenntartása továbbra is célként kell szerepeljen, mint a jövőbeni helyi know-how forrása, ami a fenntartható

gazdasági fejlesztés alapköve. A gyermekszám csökkenése továbbra is folytatódott, ezért intézményi mennyiségfejlesztés, helyett továbbra is a jelenlegiek minőségfejlesztése a reális cél.

- Bár a munkanélküliségi adatok a felülvizsgált időszakban - az országos trendekhez igazodva – csökkenő tendenciával indultak, a koronavírus járvány megmutatta a trend sérülékenységét és növekedésnek indult a munkanélküliek száma. Ezért, a korábban is megfogalmazottakkal összhangban fontos prioritás a felnőttképzés/átképzés kapacitásainak fenntartása rugalmassága a térségben ismert hiány-szakmákra koncentrálni, együttműködve a jól működő és fejlesztő helyi vállalatokkal. Tartósan munkanélküliek részére az önkormányzati szociális ellátórendszerben / közfoglalkoztatás keretében ellátandó feladatokhoz kell kiépíteni átképzési rendszert és munkalehetőségeket.
- közbiztonság fejlesztése,
- kulturális élet gazdagítása,
- esélyegyenlőségi jogok biztosítása,
- közösségi közlekedés fellendítése
  - Tekintettel a lakóterületek és az új fejlesztésű ipari területek relatív nagy távolságára kiemelt jelentőséggel bír a nagyvállalatokkal együttműködő környezettudatos közösségi közlekedés fejlesztése, melyben Zalaegerszeg eddig is élen járt országos viszonylatban és ezen innovatív jövőszeméletet tovább kell vinni, hiszen az egyik legjelentősebb környezetterhelő forrás a közlekedés.
- gyermekek és fiatalok helyi társadalmi beilleszkedésének segítése (ösztöndíjak, bérlakás program).

3.2. Gazdasági pillér prioritásai

Fenntartható gazdasági környezeti struktúra kialakítása, mely helyi erőforrásokra építve illeszkedik a nemzeti és a globális környezetbe.

- nemzeti- és nemzetközi együttműködés kiépítése
- Önkormányzat és az önkormányzati intézmények hatékony működéséhez szükséges gazdasági feltételek megteremtése
- vállalkozói együttműködések fejlesztése, oktatási struktúra illesztése
- Kedvező „élettér” biztosítása a vállalatok letelepedéséhez, strukturális

beágyazódásához, a helyi közösséggel való együttműködéshez. A felülvizsgálat alapján a vállalkozások jelentős hányadát a működő vállalkozások számának csökkenése ellenére a mikro- és kisvállalkozások teszik ki.

- Fejlesztési források szerzése és projektek előkészítés a korábban meghatározott gazdaságfejlesztési távlati célok megalapozásához, összhangban az ágazati stratégiai tanulmányokkal.

3.3.Környezeti pillér prioritásai

A környezeti elemeket természetes megújulásai határain belül használva biztosítani a fenntartható társadalmi és gazdasági fejlődést.

- környezet ismeret, környezettudatosság
  - Az élet minden területén tudatosítani a környezeti függőséget, kitettséget, az erőforrások fenntartható használatának alapkövetelményét.
- települési és épített környezet védelme
- a környezet védelme a megújulását veszélytető mértékű kibocsátásoktól
  - Kiemelt prioritás kell legyen a sérülékeny vízbázis tudatosítása a helyi környezethasználatok során, melyre javasolt külön program kialakítása (szennyvíz gyűjtés /kezelés, szabálytalan bekötések, illegális kút fúrások, nem megfelelő mezőgazdasági gyakorlatok, hulladékelhelyezés stb.)
- infrastrukturális helyzet javítása, fejlesztése, „zöld” közlekedési fejlesztések, struktúrában és tudatban is
- energiafelhasználás hatékony és helyi megújuló lehetőségeinek kihasználása, a külön ágazati tervek részletes alábontásai, (biomassza és geotermikus potenciál kiaknázása)
- a fosszilis energiafelhasználás csökkentése, szilárd tüzelések korlátozása, távhőrendszerek kialakítási lehetőségeinek felmérése megújuló helyi energiaforrásokkal
- zöldterületek védelme, fenntartása – növény és állatvilág fenntartása, a külön ágazati tervek részletes alábontásai (zöldfelületi stratégia korszerű megújítása, takarásos – helyben hasznosító rendszerek preferálása)
- hulladékgazdálkodási szereplők összekapcsolása, lokális hasznosítások (helyi komposztálás népszerűsítése, hulladékudvari komposzt felhasználása a városi zöldterületkezelésben, RDF üzem bővítési lehetőségének vizsgálata, bekapcsolása az energiaellátó rendszerbe; hulladékudvari törmelék újrahasznosítása önkormányzati beruházásokhoz)
- üvegházhatású gáz kibocsátás csökkentés (Klímastratégia szerint)

Speciális helyi prioritások

Megjegyzendő, hogy több olyan terület is van, ahol az alapadatok beszerzése jelentős nehézségbe ütközik, gyakorlatilag nincs rá jelenleg megbízható forrás, ezen **adatbázisok kiépítési** – akár társszervezetek bevonásával – fontos lenne, mert kiemelt jelentőséggel bírnak a fenntartható fejlődés területén:

- Ilyen a klímastratégiában is említett ipari kibocsátók által emittál **üvegházhatású gázok mértékének meghatározása**, illetve szükséges lenne a közintézményi anyag- és energia nyomkövetési és menedzselési rendszer kialakítása

- A házi és kisipari **szilárdtüzelések** során felszabaduló levegőminőségre jelentős veszélyt jelentő kibocsátások felderítése, főként téli időszakban a családi házas övezetekben.

Mivel Zalaegerszeg nem rendelkezik országos levegőminőségi mérőhálózatban **automatikus mérőállomással**, csak eseti manuális mérések történnek, melyek kevésbé reprezentatívak, javasolt a pályázati lehetőség tükrében annak beszerzése, mérések végzése a sűrűn lakott övezet levegőminőségének monitorozására.

- Tekintettel a sérülékeny zalaegerszegi vízbázisra, kiemelt jelentőséggel bír, hogy az egyre fokozottabb zártkerhasználatok során, a szennyvíz kezelés szabályozott formában történjen, melyhez javasolt a **házi szennyvíz gyűjtők mennyiségének és állapotának (vízzáróságának) felmérése**, szükség szerint cseréjének elrendelése. Hasonló lappangó veszélyforrások a **nem megfelelő kút létesítések és használatok**, melyek leltárának elkészítése és ellenőrzése alapvető közérdek országosan is, de helyi adottságok, miatt esetünkben különösen.

További fontos jelentőséggel bír az **illegális csatornahálózati rákötések** felderítése, a várható intenzív esőzések által okozott visszaduzzasztások és potenciális szennyvízzel keveredések és elárasztások elkerülése érdekében.

A csapadékvíz elvezetési rendszerek tervezésénél a az elvezetés mellett/helyett a vízvisszatartási lehetőségek maximális kihasználására kell törekedni a klímaváltoás miatt prognosztizálható hóhullámok, száraz időszakok potenciális kezelési lehetőségének megteremtését célozva meg egy fenntartható vízgazdálkodással.

Fentiekre javasolt előzetes tájékoztató kampány mellett, felmérést-ellenőrzést kezdeményező humánerőforrás biztosítása, együttműködések megkeresése helyi társszervezetekkel (közműszolgáltatók) és hatóságokkal (környezetvédelmi és vízügyi hatóság), akár önálló fenntarthatósági referens alkalmazása a koordinációra.

Előzőekben felvetett problémák, a fenntartható fejlődés területén olyan rejtett veszélyforrások, melyekkel a közeljövőben mindenképpen javasolt foglalkozni, és az elkészült tervek, programok is csak érintőlegesen foglalkoztak vele.

Javasolt a helyi **zöldfelületi stratégia megújítása**, és - legalább kísérleti jelleggel – a **zöldtömeg (lomb, fűnyesedék) helybenhagyásával természetközeli erdőkertek kialakítása**, mely mind erőforrás ráfordításban sokkal kedvezőbb (kevesebb parkfenntartási munka és szállítás) a jelenleg gyakorlathoz képest, illetve a szerves anyag helyben hagyása, jelentős nedvességmegtartó, erózió gátló hatással is bír, és a több szén raktároz, így többfronton is ökológiai előnnyel jár (hőszigetelés csökkentése), hiszen egyszerre csökkenti a ráfordítások CO₂ kibocsátását és növeli a CO₂ nyelőkapacitásokat is.

A **zöldhulladék komposztálási rendszer és a zöldfelület kezelés / parkfenntartás összekapcsolásában**, további közösségi komposztálási rendszerek kialakításában jelentős kihasználatlan potenciál van, melyek **helyi önfenntartó rendszerré szervezhetőek**.

4., Javaslat a további felülvizsgálatra, monitoringra

Felülvizsgálatunk során meggyőződünk arról, hogy az alapidokumentumban foglalt stratégiai célok mentén a városvezetés, több ágazati tervet / programot dolgozott ki, melyekkel a fenntartható fejlődés vezérelv alábontása megtörtént, több területen jelentős konkrét lépések, programok valósultak már meg, főként az energiahatékonyság fokozása (épületfelújítások és korszerűsítések) és zöldinfrastruktúra területén (intézményi megújuló erőforrásellátás, kerékpáros úthálózat, tömegközlekedés zöldítése) területén és vannak jelenleg is folyamatban. Kiemelt figyelmet kell emellett fordítani a **környezettudatosság fokozására, ezen környezetbarát fenntarthatóan rendszerek használatának mindennapi szokássá alakítására**, hiszen a gépjárműhasználat a felülvizsgálat időszakban tovább növekedett (kb. 10-20 %-al a vizsgált útszakaszokon és a zéró emissziós autók használat még csak eseti). A részletes megvalósítások, programfelülvizsgálatok táblázatos formában a mellékletben kaptak helyet.

A konkrét tervek, vállalások a LOCAL AGENDA 21 alapidokumentumban (2013) foglalt általános jellegű indikátorokat, területenként számszerűsíthető és mérhetőbb mutatókká konvertálták, ezért elérkezettnek láttuk az időt, hogy azokkal harmonizálva, annak főbb mutatóiból képezzünk kevesebb, de informatívabb indikátorok, a jövőbeli hatékonyabb visszamérés, környezeti eredménykimutatás lehetőségét megteremtve, kiegészítve a kiépítendő részletes helyi környezeti adatbázis adataival.

4.1 Alkalmazandó új indikátorok és bázisadatok a fenntartható fejlődés mérésére:

- **Üvegház Hatású Gáz kibocsátás / lakos [tonna CO₂ egyenérték/fő]**

	Bázisév (2018)	ÜHG / lakos
Zalaegerszeg CO ₂ egyenérték kibocsátása * (tonnában)	222861	3,88
Zalaegerszeg lakossága (fő)	57403	

* - Klímastratégia szerint

A célértékek Zalaegerszeg Klímastratégiájában megfogalmazottakkal korrelációban 2030-ra az alapérték 85 %-a, 2050 – re 55 %-a, majd a karbonsemlegesség.

- **Üvegház Hatású Gáz elnyelő kapacitás** - Városi zöldterületek fejlesztéséhez kapcsolódó indikátor

CO₂ elnyelő kapacitások fejlesztése (megújítandó zöldterületi stratégiával)

Bázisok:

- 4658* tonna CO₂ egyenérték városi szinten,
- egy főre jutó zöldfelület 34,2 m²*

* - Zalaegerszeg Klímastratégiája (2018) alapján

- **éves felhasznált vezetékes víz lakosság arányosan**

	Bázisév (2020)	m ³ / lakos
Összes szolgáltatott víz mennyisége (1000 m ³)	2844	51,27
Zalaegerszeg lakossága (fő)	55470	

- **éves felhasznált áram lakosság arányosan**

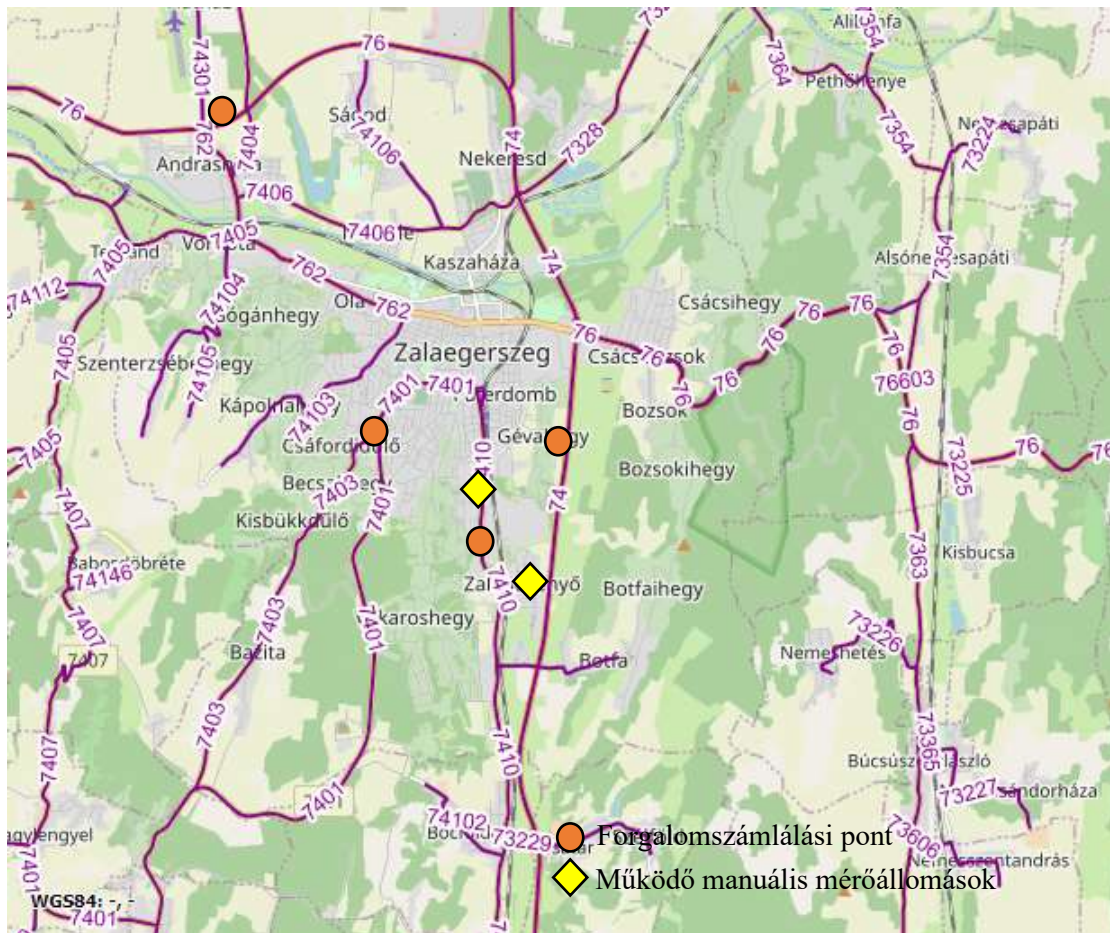
	Bázisév (2020)	kWh / lakos
Összes szolgáltatott villamos energia mennyisége (1000 kWh)	194482	3506
Zalaegerszeg lakossága (fő)	55470	

- éves felhasznált gáz lakosság arányosan

	Bázisév (2020)	m ³ / lakos
Összes értékesített gáz mennyisége (1000 m ³)	45937	828
Zalaegerszeg lakossága (fő)	55470	

- Közlekedési adatok

A települést körülvevő úthálózat:

A Magyar Közút Nonprofit Zrt. forgalomszámlálási adatai a alábbiakban jellemzik a belterületi forgalomból eredő terhelést.

Év	útszakasz	szelvény	határszelvényei		kódja	személygépkocsi + kis tehergépkocsi	autóbusz (egykes, csuklós)	tehergépkocsi (közepes nehéz, nehéz, pótkocsis, nyerges, speciális)
2015	7410. sz összekötő út	8+765	7+470	11+582	1210	5379	232	270
2020	7410. sz összekötő út	9+547	7+862	12+014	1210	5930	154	240
2015	7401. sz. összekötő út	2+000	1+587	4+236	9610	6345	126	258
2020	7401. sz. összekötő út	1+999	1+586	4+531	9610	7214	124	294

Látható, hogy szignifikáns növekedési trend tapasztalható a személygépkocsik forgalmába, és enyhe csökkenés a buszforgalomban, mely tekintve a relatív korszerűtlen gépjárműflottát nem fenntartható trend, így ösztönözni kell a közösségi közlekedés, illetve kerékpáros közlekedés irányába történő trendezősét, ezért a fenti számlálóállomások éves adatait a továbbiakban indikátornak tekintjük.

- **Megbízható helyi környezeti adatbázis kiépítéséhez kapcsolódó indikátorok**

Felmérési ingatlanok aránya a teljes ingatlanállományhoz képest az alábbi környezetterhelési paraméterekben:

Érzékeny vízbázis védelme érdekében:

- **zárt szennyvízgyűjtők** (darab, műszaki állapot, ürítési gyakoriság/mennyiség, elhelyezkedés)
- **ásott és fúrt kutak leltára** (darab, műszaki állapot, vízhasználat jellege, mennyisége minősége, elhelyezkedése)
- háztáji állattartáshoz kapcsolódó **trágyatárolás** (műszaki állapot, mennyiség, elhelyezkedés)
- **csapadékvizek közcsatornára kötéseinek** felmérése

Levegőminőség - védelem érdekében

- **szilárd háztartási tüzelőberendezések** (darab, műszaki állapot, felhasznált tüzelőanyag, minősége / mennyiség, elhelyezkedés)
- zöldterület felmérés a pontos **CO₂ elnyelési kapacitások** megismerése a

fejlesztése céljából (mennyiség, minőség, korösszetétel)

- javasolt **automata légszennyezésmérő** bázis(ok) létesítés a levegőminőség monitorozására (az eseti manuális mérés helyett)
- javasolt a kiépített **kerékpárutakon forgalomszámlálási indikátorpontokat** kiválasztani és monitoringozni a kihasználtságot, a továbbfejlesztési igények tervezéséhez
- **buszkihasználtságok** monitorozása a legforgalmasabb útvonalakon, optimalizálási lehetőségek vállalati intézményei résztvevőkkel

Energiamenedzsment

- városi **jelentős kibocsátók feltérképezése** (hiányos alapadatok főként ipar tekintetében!), fejlesztések a megújuló energia stratégiával összhangban
- kiépült **megújuló energia kapacitások**, energiamix

A fentiek alapján javasoljuk a Local Agenda 21 felülvizsgálatát 5 év múlva.

Zalaegerszeg, 2021. október 27.

MELLÉKLETEK

- irodalomjegyzék
- szakértői jogosultság igazolása
- megvalósítás, programok felülvizsgálati táblázatai

Irodalomjegyzék:**Jelen felülvizsgálati dokumentáció során felhasznált irodalom:**

- Szilávik János: A helyi-kisregionális szint szerepe a fenntarthatóságban (Budapest, 2002)
- Domus Figularis Kft.: Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Local Agenda 21, Fenntartható Fejlődés Helyi Programja (2013)
- Domus Figularis Kft.: Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Local Agenda 21, Fenntartható Fejlődés Helyi Programja – Felülvizsgálat, 2015 (2015)
- Vibrocomp Kft.: Zalaegerszeg klímastratégiája (2020)
- BFH Európa Projektfejlesztő és Tanácsadó Kft.: Megújuló Energia Stratégia (Integrált Településfejlesztési Stratégia részdokumentum, 2014)
- AQUA-DUO-SOL Mérnöki Iroda Kft.: Zalaegerszeg Megyei Jogú Város teljes közigazgatási területére az árvízvédelmi rendszerrel összehangolt dinamikus csapadékvíz hidraulikus modell készítése –Tanulmányterv I. ütem (2015)
- AQUA-DUO-SOL Mérnöki Iroda Kft.: Zalaegerszeg Megyei Jogú Város teljes közigazgatási területére az árvízvédelmi rendszerrel összehangolt dinamikus csapadékvíz hidraulikus modell készítése –Tanulmányterv II. ütem (2016)
- AQUA-DUO-SOL Mérnöki Iroda Kft.: Zalaegerszeg Megyei Jogú Város teljes közigazgatási területére az árvízvédelmi rendszerrel összehangolt dinamikus csapadékvíz hidraulikus modell készítése (2016)
- Baranyák Zoltán: Zalaegerszeg Smart City 2050 (2016)
- Bogár Beáta: Zalaegerszeg Turisztikai Stratégiája 2015–2025 (2015)
- Fenntartható Jövőért Egyesület – Megérti Kft.: Zala megye klímastratégiája 2018–2030, kitekintéssel 2050-ig (2018)
- forProjekt Kft. – Városfejlesztés Zrt.: Zala Megye Területfejlesztési Program – Operatív program (2014)
- forProjekt Kft. – Városfejlesztés Zrt.: Zala Megye Területfejlesztési Program – Stratégiai program (2014)
- IV. Nemzeti Környezetvédelmi Program 2015–2020 (Földművelésügyi Minisztérium, 2015)
- Magyarország Nemzeti Energiahatékonysági Cselekvési Terve 2020-ig (2015)
- Második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia (Innovációs és Technológiai Minisztérium, 2018)
- MVM Partner Zrt. – BFH Európa Kft.: Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Fenntartható Energia és Klíma Akcióterve

- MVM Partner Zrt: Nyomonkövetési jelentés - Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Fenntartható Energia- és Klíma Akciótervének végrehajtásáról (2021)
- Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia (Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács, 2013)
- ÖKOVÁROS program, Zalaegerszeg a klímavédelemért
- Pestterv Kft.: Zala Megye Területrendezési Terve (2019)
- PROGRESSIO Mérnöki Iroda Kft.: Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Települési Környezetvédelmi Programja (2011)
- PROGRESSIO Mérnöki Iroda Kft.: Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Települési Környezetvédelmi Programja 2017–2022 (2016)
- PROGRESSIO Mérnöki Iroda Kft.: Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Települési Szennyvízkezelési Program felülvizsgálata (2016)
- Városgazdálkodási Kft.: Zalaegerszeg Zöldfelületi Stratégiája 2016–2020 (2016)
- Vital Pro Vezetési Tanácsadó és Szolgáltató Kft. – Aczél Városépítész Bt.: Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Településfejlesztési koncepció 2014–2030 (2014)
- Vital Pro Vezetési Tanácsadó és Szolgáltató Kft. – Aczél Városépítész Bt. – Diverzum Projektfejlesztő és Területi Tervező Kft.: Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Integrált Településfejlesztési Stratégia 2014–2020, Megalapozó vizsgálat (2014)
- Vital Pro Vezetési Tanácsadó és Szolgáltató Kft. – Aczél Városépítész Bt.: Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Integrált Településfejlesztési Stratégia 2014–2020 (2014)
- Zala Megyei Integrált Területi Program (2018)
- Magyarország Kistájainak Katasztere, MTA Földrajztudományi Intézet - 2010
- Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Gazdaságfejlesztési Stratégiája
- Zalaegerszeg MJV Integrált Területi Programja 2014–2020 (2014)
- Zalaegerszeg Város Környezetvédelmi Programjának 2018. évi beszámolója, valamint 2019. évi Cselekvési Terve
- Zalaegerszegi Települési Értéktár
- Zalaegerszeg-Ökováros Integrált Településfejlesztési Stratégiához Víziközmű, felszíni vízrendezés szakági stratégia
- Zöldfelületi Stratégia 2020. évi Cselekvési Terve
-

Jogsabályok:

- 1995. évi LIII. törvény A környezet védelmének általános szabályairól
- 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről

- 2012. évi CLXXXV törvény a hulladékról
- 27/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet a felszín alatti víz állapota szempontjából érzékeny területeken levő települések besorolásáról
- 27/2006. (II. 7.) Korm. rendelet a vizek mezőgazdasági eredetű nitrátszennyezéssel szembeni védelméről
- 28/2004. (XII. 25.) KvVM rendelet a vízszennyező anyagok kibocsátásaira vonatkozó határértékekről és alkalmazásuk egyes szabályairól
- 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről
- 4/2011. (I. 14.) VM rendelet a levegőterheltségi szint határértékeiről és a helyhez kötött légszennyező pontforrások kibocsátási határértékeiről
- 6/2011 (I.14.) VM rendelet a levegőterheltségi szint és a helyhez kötött légszennyező források kibocsátásának vizsgálatával, ellenőrzésével, értékelésével kapcsolatos szabályokról
- 284/2007. (X. 29.) Korm. rendelet a környezeti zaj és rezgés elleni védelem egyes szabályairól
- Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Közgyűlésének 17/2008. (IV. 25.) számú önkormányzati rendelete a környezetvédelemről
- Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Közgyűlésének 32/2001. (X. 26.) sz. önkormányzati rendelete a helyi jelentőségű természeti értékek védelméről

Internetes források:

- web.okir.hu (Országos Környezetvédelmi Információs Rendszer)
- www.ksh.hu (Központi Statisztikai Hivatal)
- www.teir.hu (Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer)
- www.termeszetvedelem.hu
- www.zalaegerszeg.hu
- www.zkn.hu
- www.levegominoseg.hu
- www.statinfo.ksh.hu
- www.zalaviz.hu
- www.kira.kozut.hu
- www.internet.kozut.hu

TANÚSÍTVÁNY

A Magyar Mérnöki Kamara tanúsítja, hogy

Nardai Márton

kamarai nyilvántartási száma: 18-10341
lakcíme: 9700 Szombathely Szt.Imre herceg ú.152.
születési helye, ideje: Szombathely, 1981.09.27.
anyja neve: Rácz Magdolna

aki a Vas Megyei Mérnöki Kamara és a Magyar Mérnöki Kamara Környezetvédelmi Tagozatának tagja, a Környezetvédelmi Tagozat klímavédelmi szakértői tanúsítási rendszerének megfelel és az előírt szakmai vizsgát sikeresen letette, ez alapján

Klímavédelmi szakértő (K-Sz)

tanúsítvánnyal rendelkezik.

A tanúsítvány érvényessége 2025.09.21. napon jár le.

A tanúsítvány 5 évre szól, meghosszabbítása a tanúsítási szabályzatban előírt feltételek teljesítéséhez kötött.

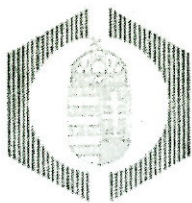
Fent nevezett, tevékenységét a tervező- és szakértő mérnökök, valamint az építészek szakmai kamaráiról szóló 1996. évi LVIII. törvény, a szakmai szabályok és előírások, valamint a Magyar Mérnöki Kamara Etikai-fegyelmi Szabályzat rendelkezéseinek ismeretében végzi.

Kelt: Budapest, 2020. december 3.

.....
Nagy Gyula
MMK
elnök

.....
Parragh Dénes
Környezetvédelmi Tagozat
elnök

VAS MEGYEI MÉRNÖKI KAMARA
9700 Szombathely, Thököly u.14.
Tel.: 94/342-120

MÉRNÖKI KAMARA

Dátum: 2013. szeptember 3.	Ügyintéző: Pankotay Marietta	Iktatószám: 412/2013.
----------------------------	------------------------------	-----------------------

H A T Á R O Z A T

A Vas Megyei Mérnöki Kamara az 1996. évi LVIII. törvény 3.§.(1) bek. a) pontjában és a 297/2009. (XII.21.) Korm. rend. 1. § (3) aa) pontjában biztosított jogkörben eljárva

Nardai Márton 9700 Szombathely, Szent Imre herceg útja 152.szám alatti lakos

kamarai nyilvántartási száma: 18-10341

születési helye: Szombathely, ideje: 1981.szept.27., anyja neve: Rác Magdolna,

főiskolai oklevelének kiállítója: környezetmérnök a SZIF és a Széchenyi István Egyetem Műszaki Tudományi Kar Környezetmérnöki szakán Győr,

száma: 11-120/2004., kelte: 2004.júl.6.,

környezetvédelmi szakértői jogosultsági kérelmét elfogadta és a hatályos Korm. rendelet szerinti

SZKV-le - Levegőtisztaság-védelem

SZKV-zr - Zaj- és rezgésvédelem

szakértői jogosultságokra az engedélyt megadta és a névjegyzékbe bejegyezte.

Szakértői tevékenységet a mindenkor hatályos jogszabályok alapján gyakorolhatja.

A határozat ellen a kézhezvételtől számított 15 napon belül a Magyar Mérnöki Kamara Elnökségéhez címzett, de a Vas Megyei Mérnöki Kamarához benyújtandó fellebbezéssel lehet élni. A fellebbezés benyújtásával egyidejűleg 30.000.- Ft fellebbezési díj befizetését is igazolni kell.

INDOKOLÁS:

VMMK a rendelkező részben foglaltaknak megfelelően határozott, mivel Nardai Márton kérte fenti szakértői jogosultságokra az engedély megadását és kamarai nyilvántartásba vételét.

Kérelmező a Vas Megyei Mérnöki Kamarán keresztül az MMK Környezetvédelmi Tagozatához 2013. május 30-án környezetvédelmi szakértői /SZKV-hu, SZKV-le, SZKV-vf, SZKV-zr/ jogosultság megadására irányuló kérelmet nyújtott be. VMMK ezen folyamodványt továbbította az MMK Környezetvédelmi Tagozatához. A Minősítő Bizottság (dr. Bite Pálné, Fekete Jenő) 2013. június 20-án a kérelmet elbírálta és a következő döntést hozta: *SZKV-hu, -vf területre javasoljuk az engedély kiadását. SZKV-le, -zr területre nincs megfelelő részletes referencia.*

Kamarai nyilvántartási száma: 18-10341

VMMK 2013. július 2-án Nardai Mártonnak hiánypótlási felszólítást küldött SZKV-le, -zr szakterületekre vonatkozóan. Kérelmező a hiánypótlást teljesítette, amely alapján a kérelmet kamara ismét továbbította az MMK Környezetvédelmi Tagozatához. A Minősítő Bizottság (dr. Bite Pálné, Kozma Hubáné, Dr. Bezegh András) 2013. augusztus 22-én a következő döntést hozta: *Javasoljuk az engedély kiadását.*

A határozat meghozatala során kamara figyelemmel volt A tervező és szakértő mérnökök, valamint építészek szakmai kamaráiról szóló 1996.évi LVIII.törvény 3.§.(1) bek. a-b) pontjára, 42.§.(1), valamint (4) bekezdés, 2.§.(1) bekezdésre, és a hatályos 297/2009.(XII.21.) Korm. rendelet 1. számú melléklete szerinti szakértői jogosultságokat VMMK a névjegyzékbe bejegyezte.

Kérelmező a kérelemhez csatolta a névjegyzékbe vételi eljárással összefüggésben jogszabályban előírt igazgatási szolgáltatási díj megfizetésének igazolását.

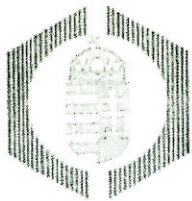
Kamara felhívja szíves figyelmét arra, hogy a bejegyzett adataiban bekövetkezett változást 10 napon belül írásban köteles a Vas Megyei Mérnöki Kamarához bejelenteni.

Fellebbezési lehetőséget a Közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004.évi CXL.törvény 98.§.(2)-(3) bekezdései, valamint a 99.§.(1) bek. biztosította.

A kamara titkárának hatáskörét a 42.§.(2) bek., illetékességét a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004.évi CXL.törvény (Ket.) 21.§.(1) a) pontja állapítja meg.

Szombathely, 2013. szeptember 3.

VAS MEGYEI MÉRNÖKI KAMARA
9700 Szombathely, Thököly u.14.
Tel.: 94/342-120

MÉRNÖKI KAMARA

Dátum: 2013. július 1.	Ügyintéző: Pankotay Marietta	Iktatószám: 320/2013.
------------------------	------------------------------	-----------------------

H A T Á R O Z A T

A Vas Megyei Mérnöki Kamara az 1996. évi LVIII. törvény 3.§.(1) bek. a) pontjában és a 297/2009. (XII.21.) Korm. rend. 1. § (3) aa) pontjában biztosított jogkörben eljárva

Nardai Márton 9700 Szombathely, Szent Imre herceg útja 152.szám alatti lakos

kamarai nyilvántartási száma: 18-10341

születési helye: Szombathely, ideje: 1981.szept.27., anyja neve: Rácz Magdolna,
főiskolai oklevelének kiállítója: környezetmérnök a SZIF és a Széchenyi István Egyetem
Műszaki Tudományi Kar Környezetmérnöki szakán Győr, száma: 11-120/2004., kelte:
2004.júl.6.,

környezetvédelmi szakértői jogosultsági kérelmét elfogadta és a hatályos Korm. rendelet szerinti

SZKV-hu - Hulladékgazdálkodás

SZKV-vf - Víz- és földtani közeg védelem

szakértői jogosultságokra az engedélyt megadta és a névjegyzékbe bejegyezte.
Szakértői tevékenységet a mindenkor hatályos jogszabályok alapján gyakorolhatja.

A határozat ellen a kézhezvételtől számított 15 napon belül a Magyar Mérnöki Kamara Elnökségéhez címzett, de a Vas Megyei Mérnöki Kamarához benyújtandó fellebbezéssel lehet élni. A fellebbezés benyújtásával egyidejűleg 30.000.- Ft fellebbezési díj befizetését is igazolni kell.

INDOKOLÁS:

VMMK a rendelkező részben foglaltaknak megfelelően határozott, mivel Nardai Márton kérte fenti szakértői jogosultságokra az engedély megadását és kamarai nyilvántartásba vételét.

Kérelmező a Vas Megyei Mérnöki Kamarán keresztül az MMK Környezetvédelmi Tagozatához 2013. május 30-án környezetvédelmi szakértői /SZKV-hu, SZKV-le, SZKV-vf, SZKV-zr/ jogosultság megadására irányuló kérelmet nyújtott be. VMMK ezen folyamodványt továbbította az MMK Környezetvédelmi Tagozatához. A Minősítő Bizottság (dr. Bite Pálné, Fekete Jenő) 2013. június 20-án a kérelmet elbírálta és a következő döntést hozta: *SZKV-hu, -vf területre javasoljuk az engedély kiadását. SZKV-le, -zr területre nincs megfelelő részletes referencia.*

Pankotay

Kamarai nyilvántartási száma: 18-10341

A határozat meghozatala során kamara figyelemmel volt A tervező és szakértő mérnökök, valamint építészek szakmai kamaráiról szóló 1996.évi LVIII.törvény 3.§.(1) bek. a-b) pontjára, 42.§.(1), valamint (4) bekezdés, 2.§.(1) bekezdésre, és a hatályos 297/2009.(XII.21.) Korm. rendelet 1. számú melléklete szerinti szakértői jogosultságokat VMMK a névjegyzékbe bejegyezte.

Kérelmező a kérelemhez csatolta a névjegyzékbe vételi eljárással összefüggésben jogszabályban előírt igazgatási szolgáltatási díj megfizetésének igazolását.

Kamara felhívja szíves figyelmét arra, hogy a bejegyzett adataiban bekövetkezett változást 10 napon belül írásban köteles a Vas Megyei Mérnöki Kamarához bejelenteni.

Fellebbezési lehetőséget a Közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004.évi CXL.törvény 98.§.(2)-(3) bekezdései, valamint a 99.§.(1) bek. biztosította.

A kamara titkárnak hatáskörét a 42.§.(2) bek., illetékességét a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004.évi CXL.törvény (Ket.) 21.§.(1) a) pontja állapítja meg.

Szombathely, 2013. július 1.

Pankotay Marietta
Pankotay Marietta
titkár

MEGVALÓSÍTÁS, PROGRAMOK FELÜLVIZSGÁLATA

Részprojektek	Projektek	Partnerek	Eddigi intézkedések összegzése		Megjegyzések / további intézkedések	Ütemezés		
			Intézkedés státusza	Megtett intézkedés leírása		Rövid távú	Hosszú távú	Folyamatos
Környezeti elemek és rendszerek állapotának védelme	Helyi hulladékgazdálkodás jogi szabályozása	Önkormányzat	Folyamatos	Az ágazati jogszabályi környezet változásával párhuzamosan történik a helyi jogalkotás.				x
	Környezetvédelmi kommunikáció	Önkormányzat, civil szervezetek, Külső szakértők, Lakosság	Folyamatos megvalósítás alatt	Lakossági felvilágosító kampányok, tájékoztatások folyamatosan történnek a helyi sajtóban (Zalai Hírlap, Egerszeg 7 nap, Zalaegerszeg, helyi TV, rádió, zalaegerszeg.hu)	folyamatos fenntartás			x
	Környezetvédelmi oldal létrehozása a városi honlapon és a helyi újságokban	Önkormányzat, Külső szakértők	Megvalósult, folyamatos fenntartás	zalaegerszeg.hu oldalon külön menüpontban elérhető és letölthető az összes kapcsolódó városfejlesztési program, terv, tanulmány az érdeklődők részére és folyamatos tájékoztatás biztosított az aktuális eseményekről				x
	Nyilvánosság a város környezeti ügyeivel kapcsolatban	Önkormányzat, Lakosság	Megvalósult, folyamatos fenntartás	Nyílt kommunikáció lakossági fórumok, tájékoztatás, helyi média megjelenések (Víz világnapja, Föld Napja, Madarak és Fák napja, Környezetvédelmi Világnap, Te Szedd, ÖKO Nap, Európai mobilitási hét, Klímastratégia elkészítése és médiamegjelenései, polgármesteri facebook oldal), Klíma munkacsoport kialakítása	folyamatos fenntartás			x
Települési és érintett környezet védelme	Zöldterületek fenntartása - Zöldfelület stratégia	Önkormányzat, Civil szervezetek, Közterület fenntartó, Lakosság	Megvalósult, de aktualizálni kell	Zalaegerszeg Zöldterületi Stratégiája 2016-2020. elkészült. Városi terek élhetővé tétele – Vizslapark rekonstrukció 2017-2019 Gébárti tó környezetének fejlesztése, a zöldfelületek megújítása.2016-tól (folyamatban)	A zöldfelületi stratégiát aktualizálni és fenntartani szükséges a fenntarthatósági kritériumokkal összhangban (zöldtömeg helyben hagyási, komposztálási lehetőségek felmérése, nedveségvisszatartás, kezelési igény csökkentés)	x		x
	Egyedi fák, fasorok védelme	Önkormányzat, Közterület fenntartó, Lakosság	Megvalósult folyamatos	Arany János és Dózsa György utcai fasor felújítása, és igény szerint folyamatos karbantartás Zalaegerszegi Fakataszter elkészítése 2016	A fasorok újratelepítése kis növekedési eréllyel rendelkező, várostűrő, nagy díszértékű helyi adottságokhoz illő fák alkalmazásával.			x

Részprojektek	Projektek	Partnerek	Eddigi intézkedések összegzése		Megjegyzések / további intézkedések	Ütemezés		
			Intézkedés státusza	Megtett intézkedés leírása		Rövid-távú	Hosszú-távú	Folyamatos
Települési és érintett környezet védelme	Természetközeli élőhelyek védelme	Önkormányzat, Civil szervezetek, Nemzeti Park, Környezetvédelmi és Természetvédelmi Hatóság	Megvalósult, folyamatos fenntartás	Természeti értékek kezelési tervének végrehajtása. Gébárti tó környezetének fejlesztése, a zöldfelületek megújítása.2016-tól (folyamatban)				x
	Tájsebek feltérképezése és helyreállítása	Önkormányzat, Civil szervezetek, Környezetvédelmi és Természetvédelmi Hatóság	Megvalósult, folyamatos	Búslakpusztai bezárt hulladéklerakó rekultivációs munkálatai, I. ütem lezárult, utógondozási fázisban van jelenleg. II. üzem várhatóan 2021-ben indul a kialakítás alatt álló III. ütem megnyitásával				x
	Műemléki épületek, helyi jelentőségű épített értékek, régészeti lelőhelyek védelme, a Város építészeti emlékeinek felújítása	Önkormányzat, Kulturális Örökségvédelmi hivatal	Megvalósult, folyamatos	Plébánia épület, volt Zóna étterem, Kvartély ház (2020), KISZÖV székház, Mária Magdolna templom felújítások, stb				x
	Tájvédelmi tevékenység	Önkormányzat	Folyamatos	A 32/2001. Önkormányzati rendelet felülvizsgálatra került, bekerült a Batthyányi úti platánfa mint helyi védett érték				x
	Környezetminőség javítása, élhető, egészséges városi környezet kialakítása	Önkormányzat, Környezetvédelmi és Természetvédelmi Hatóság	Folyamatos	Városi terek élhetővé tétele — Vizslapark rekonstrukció 2017-től Egészségterv-ben megfogalmazottak szerint				x
Lakókörnyezet védelme a káros hatásoktól	Allergén növényekkel kapcsolatos intézkedések	Önkormányzat	Folyamatos	Egészségterv-ben megfogalmazottak szerint (gyomirtás, kaszálás, parkfenntartás). Kezeletlen területek tulajdonosainak felszólítása, eljárások indítása.				x
	Utak pormentesítése	Önkormányzat	Folyamatos	Szerződés alapján külső vállalkozás végzi az utak locsolással történő pormentesítését (Zala-Müllex Kft.) 37e m ² kerül locsolásra. Az önkormányzati tulajdonban lévő Városgazdálkodási Kft. útseprő gépe folyamatosan, ütemezetten járja és takarítja a város útjait.				x
	A felszíni vizekbe történő illegális szennyvízbevezetések feltárása és visszaszorítása	Önkormányzat, Víz- és csatornamű szolgáltató	Eseti jelleggel panaszbejelentéseknél és fejlesztési projekteknél	Panaszbejelentések kivizsgálása, új fejlesztéseknél kiemelt figyelemmel (pl. Vizslaparki terület kamerás hálózatvizsgálata)	Felmérés adatbázis készítés javasolt	x		x

Részprojektek	Projektek	Partnerek	Eddigi intézkedések összegzése		Megjegyzések / további intézkedések	Ütemezés		
			Intézkedés státusza	Megtett intézkedés leírása		Rövid távú	Hosszú távú	Folyamatos
Lakókörnyezet védelme a káros hatásoktól	A felszíni és felszín alatti vizeket szennyező illegális hulladék leürítő helyek felszámolása	Önkormányzat, Civil szervezetek, Környezetvédelmi és Természetvédelmi Hatóság	Folyamatos	Köztisztasági akciók során illegális lerakók felszámolása, TE SZEDD akciókban éves részvétel, együttműködés a közszolgáltatóval				X
	Záportározók, vízgyűjtő medencék kialakítása	Önkormányzat, külső szakértők	Megvalósult, folyamatos fenntartás	AQUA-DUO-SOL Kft. 2016 Zalaegerszeg árvízvédelmi rendszerrel összehangolt dinamikus hidraulikus modellje... Vizslaréti-árok I- II. sz., Avas-árok felső szakasza, vasúti terület, Bozsok „A” jelű záportározó, Bozsok „B” jelű záportározó, Andrásida záportározó. + Gébárti tó	javasolt további lehetőségek felmérése, és a rendszer bővítése, klímastartéigiában foglaltakkal összhangban			X
	Zajterhelés megelőzése	Önkormányzat, Civil szervezetek, Körny. - és Term.-védelmi Hatóság	Folyamatos	Integrált településfejlesztési Stratégia (2014-2020) és Zalaegerszeg 2030 gazdaságfejlesztési stratégia szerint iparterületek kiszervezés a lakott területekről				X
Infrastrukturális helyzet javítása, fejlesztése	Belterületi csapadékvíz-elvezetés és gyűjtés	Önkormányzat	Megvalósítás alatt folyamatban	AQUA-DUO-SOL Kft. 2016 Zalaegerszeg árvízvédelmi rendszerrel összehangolt dinamikus hidraulikus modellje	elvezetés mellett a vízvisszatartás, hasznosítás vezérelve alkalmazása			X
	Önkormányzati tulajdonú kül- és belterületi meglévő közutak fejlesztése, földburkolatú utcákban aszfalt utak kiépítése Lakossági Járdáépítési Program	Önkormányzat	Folyamatban	Modern Városok Program keretében (GF/JSZF/815/5/2020) Kovács Károly Városépítő Programban (Batsányi utca, Keresztury tér, déli kerékpárút...stb)	Program folytatása		X	X
	A városközpont járdáinak egységesítése	Önkormányzat	Megvalósult, folyamatos	Pl. Kossuth utca - Kacinczy tér - Ady utca térkövezése, Gyalogos- és kerékpárosbarát belváros közlekedési feltételeinek megteremtése Zalaegerszegen hivatásforgalmi kerékpárutak fejlesztésével és a Kosztolányi Dezső út kétirányúsításával (tervezési szakaszban)				X
	A kerékpárút bel és külterületi szakaszának felújítása, bővítése	Önkormányzat	Megvalósult, folyamatban van	Gyalogos- és kerékpárosbarát belváros közlekedési feltételeinek megteremtése Zalaegerszegen hivatásforgalmi kerékpárutak fejlesztésével és a Kosztolányi Dezső út kétirányúsításával (tervezési szakaszban) kb. 4,3 km Platán sor és a Teskánd-Bagod közötti 6,5 m szakasz, déli ipari területet kiszolgáló, Bocföldéig kerékpárút Zöld Zala part projekt, kb. 10, 8 km kerékpárút, Alsóerdei kerékpárút kb. 1,2 km Ipari parki feltáró kerékpárút kb. 1 km				X

Részprojektek	Projektek	Partnerek	Eddigi intézkedések összegzése		Megjegyzések / további intézkedések	Ütemezés		
			Intézkedés státusza	Megtett intézkedés leírása		Rövid távú	Hosszú távú	Folyamatos
Megújuló energiaforrások felhasználása	Napenergia hasznosítási és alkalmazási lehetőségeinek vizsgálata	Önkormányzat, Non-profit szervezetek, Vállalkozások	Megvalósult, fenntartás, és bővítés	Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatalában fotovoltatikus rendszer kialakítása (2014-15), Zalaegerszegi Szakképzési Centrum (8 épületen napelemes rendszer,2017); Zala Megyei Büntetés-végrehajtási Intézetben (2017-18); Zalaegerszegi Tankerületi Központ, Zala Megyei Kormányhivatal 10 épület napelemes rendszerrel ellátása (2018)...stb. + számos helyi vállalkozás napelemes rendszertelepítése; – Zöld Busz Demonstrációs mintaprojekt 2020 /tisztán elektromos busz tesztüzeme/ 2019-ben az önkormányzat 2 db Nissan Leaf elektromos autót szerzett be a hozzá kapcsolódó töltőrendszerrel	pályázatfigyelés, bővítés, népszerűsítés			X
	Geotermikus energia, szélenergia alkalmazási lehetőségeinek vizsgálata	Önkormányzat, Lakosság, Vállalkozások	Megvalósult, alábontás szükséges	Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Fenntartható Energia és Klímaakcióterve – SCAP elkészítése Smart City 2050 elkészítése	alábontások, pályázatfigyelések, tervezés			X
	Támogatások, segélyezések energiahatékonysághoz kötötten	Lakosság	Megvalósult, folyamatos	Jellemzően állami finanszírozásban valósultak meg. Szociális alapon tüzelő beszerzéshez van fenntartott támogatási rendszer.				X
	Biomassza hasznosítás fejlesztése	Önkormányzat, Közműszolgáltató (szv. Telep üzemeltető), Intézmények	Megvalósult, folyamatos fejlesztés	10 db biogáz üzemű busz üzembe állítása, közműszolgáltató gépjárműparkjának részbeni átállítása	bővítés, fejlesztés			X

Részprojektek	Projektek	Partnerek	Eddigi intézkedések összegzése		Megjegyzések / további intézkedések	Ütemezés			
			Intézkedés státusza	Megtett intézkedés leírása		Rövid távú	Hosszú távú	Folyamatos	
Zöldterületek védelme, fenntartása	Belterületi fasorok fokozatos megújítása és lecserélése	Önkormányzat, Közterület fenntartó, Lakosság	Megvalósult, folyamatos	Arany János és Dózsa György utcai fasor felújítása, és igény szerint folyamatos karbantartás Zalaegerszegi Fakataszter elkészítése 2016				x	
	Meglévő közparkok megújítása, új közösségi terek kialakítása zöldterületeken	Önkormányzat	Megvalósult, folyamatos	Arany János utcai fasor felújítása (2015) Dózsa György (2016) és Petőfi Sándor utcai fasor megújítása (2017). Városi terek élhetővé tétele – Vizslapark rekonstrukció 2017-2019 Gébárti tó környezetének fejlesztése, a zöldfelületek megújítása.2016-tól (folyamatban)				x	
	Szabványos játszótér kialakítása	Önkormányzat	Megvalósult, folyamatos	A meglévő játszótérek felújítása folyamatosan zajlik.				x	
Hulladékgazdálkodás	Települési illegális hulladéklerakó helyek felszámolása	Önkormányzat, Lakosság, Civil szervezetek	Megvalósult, folyamatos	Köztisztasági akciók során illegális lerakók felszámolása, TE SZEDD akciókban éves részvétel, együttműködés a közszolgáltatóval	tudatformálás, együttműködése a megelőzés érdekében			x	
	Házi komposztálás és esővíz-gazdálkodás ösztönzése, tájékoztató kampányok	Önkormányzat, Közszolgáltatók, Külső szakértők	Folyamatos	Igény esetén a közszolgáltató továbbra is biztosítani tud komposztáló berendezést, a korábbi pályázatból beszerzett eszközállomány terhére.	tudatformálás			x	
	Házi szennyvíztisztítás fejlesztése a közműves szennyvízcsatornával gazdaságosan el nem látható területeken	Önkormányzat	Intézkedés nem történt	A környezetvédelemről szóló 17/2008. (IV.25.) önkormányzati rendelet 9. § (4) bekezdése kimondja, hogy „kommunális szennyvíz, egyedi szennyvíz-elhelyezési kislétesítménnyel kezelt, és egyedi szennyvíztisztító kisberendezéssel kezelt szennyvíz elszikkasztása a város közigazgatási határain belül tilos, Települési Szennyvízkezelési Program 2016- ban megújításra került	Javasolt a szennyvízgyűjtés módok helyzetfelmérése, a vízbázis sérülékenysége miatt	x			x
	Építési és bontási hulladékok hasznosítása	Önkormányzat. Közszolgáltató (hulladékgazdálkodási), Helyi építési vállalkozók	Megvalósítás alatt	A Zala Közszolgáltató Nonprofit Kft. által gyűjtött törmelék a Zala-Müllex Kft. hasznosítja a laktanyában lévő telepen	Jelentős lakossági igény miatt, fejlesztés új hulladékudvar üzemeltetésének lehetőségét, a reciklált törmelék helyi beruházásokhoz való használatát javasolt vizsgálni				x
	Veszélyes hulladékok begyűjtési rendszerének kiépítése	Önkormányzat. Közszolgáltató (hulladékgazdálkodási), Civil szervezetek	Megvalósult folyamatos	Zala Közszolgáltató Nonprofit Kft. beszámolójában részletezve,	Lakossági igény miatt, fejlesztés új hulladékudvar üzemeltetésének lehetőségét javasolt vizsgálni				x
	Oktatás, szemléletformálás	Önkormányzat. Közszolgáltató, Civil szervezetek, Külső szakértők	Folyamatos	Jeles napok Zöld óvodák Ökoiskolák Zöld kampusz projekt Parkerdei tanösvény EcoSmart Cities projekt					x

Részprojektek	Projektek	Partnerek	Eddigi intézkedések összegzése		Megjegyzések / további intézkedések	Ütemezés		
			Intézkedés státusza	Megtett intézkedés leírása		Rövid távú	Hosszú távú	Folyamatos
Nemzetközi együttműködés	Nyugat-dunántúli és határon átnyúló felsőoktatási és K+F hálózati együttműködésekben való részvétel erősítése	Önkormányzat, Ausztria, Szlovénia	Megvalósult, folyamatos	Intelligens hulladékgyűjtő edényeket Zalaegerszegen, az Interreg Magyarország-Horvátország Határon Átnyúló Program – 2019 Sport Over Borders program EcoSmart Cities projekt, Zéró hulladék koncepció			x	x
	Közös testvérvárosi programok, projektek kidolgozása, megvalósítása	Önkormányzat, Testvérvárosok	Megvalósult, folyamatos	"Alternatív és innovatív eszközök használata az oktatásban" - Zalaegerszeg, Klagenfurt, Marosvásárhely, Marl városok bevonásával. Trianon 101 program, Vásárhelyi forgatag rendezvény, Vadpörkölt fesztivál EcoSmart Cities projekt, Zéró hulladék koncepció			x	x
Önkormányzati intézmények hatékony működése	Önkormányzati bevételek növelése	Önkormányzat	Megvalósítás alatt	Iparfejlesztések: ITS, Zalaegerszeg 2030 Gazdaságfejlesztési program szerinti vezérprojektekre alapozva	Gazdaságfejlesztési programokban meghatározottak alábontása projektszintekre		x	x
	Hatékony intézményi struktúra kialakítása	Önkormányzat	folyamatos	KEHOP keretén belül nyílászáró cserék, homlokzat szigetelések hőszivattyú napelem telepítések.				x
	Pályázatokkal kapcsolatos monitoring	Önkormányzat	folyamatos	Közintézmények energetikai auditja folyamatosan elvégezve. KEHOP keretén belül nyílászáró cserék, homlokzat szigetelések hőszivattyú napelem telepítések.				x
Ipar fejlesztése	Befektetési projekt-portfólió összeállítása, népszerűsítése	Önkormányzat, Nemzetgazdasági Minisztérium	Projekt lezárva	A vállalkozásfejlesztési és befektetéstámogató program megalkotása, közgyűlés általi elfogadtatása	Zalaegerszeg vállalkozásfejlesztési és befektetés-támogató programjáról szóló Önkormányzati Rendelet megalkotása			x
	Helyi vállalkozás-támogatási program kidolgozása és működtetése	Önkormányzat, Nemzetgazdasági Minisztérium	A kidolgozás megtörtént, a működtetés folyamatos	A vállalkozásfejlesztési és befektetéstámogató program megalkotása, közgyűlés általi elfogadtatása	Zalaegerszeg vállalkozásfejlesztési és befektetés-támogató programjáról szóló Önkormányzati Rendelet megalkotása			x
	Szakképzett munkaerőt foglalkoztató vállalatok letelepedésének kiemelt támogatása	Önkormányzat, Vállalkozók	Folyamatos	A vállalkozásfejlesztési és befektetéstámogató program megalkotása, közgyűlés általi elfogadtatása	Zalaegerszeg vállalkozásfejlesztési és befektetés-támogató programjáról szóló Önkormányzati Rendelet megalkotása			x

Részprojektek	Projektek	Partnerek	Eddigi intézkedések összegzése		Megjegyzések / további intézkedések	Ütemezés		
			Intézkedés státusza	Megtett intézkedés leírása		Rövid-távú	Hosszú-távú	Folyamatos
Ipar fejlesztése	Nagy hozzáadott értékű termékeket előállító vállalatok letelepedésének kiemelt támogatása	Termelők, Vállalkozók	Megkezdett, folyamatos	Zalaegerszeg 2030 gazdaságfejlesztési stratégia (2020) Példák: MVM Hungarowind Kft. 0,5 Mwh naperőmű telepítés 3B Hungária Kft. ZKN Kft. búslakpusztai RDF üzem Új uszoda megújuló energetikai rendszerei..stb			X	X
	Környezetbarát technológiák alkalmazása	Vállalkozások					X	X
	Megújuló energiákra alapozott ipar telepítése	Befektetők, Önkormányzat					X	X
Kereskedelem és szolgáltatások bővítése	Marketingstratégia kidolgozása	Önkormányzat, Kistérségi társulás, Vállalkozások	Megkezdett, folyamatos					X
	Önkormányzati támogatás és koordináció a gazdaságfejlesztési / munkahelyteremtő folyamatokban	Önkormányzat	Megkezdett, folyamatos	Zalaegerszeg 2030 gazdaságfejlesztési stratégia (2020)	alábontás			X
	Fórumok, kiállítások szervezése a helyi vállalkozások számára	Zalaegerszeg MJ Város Önkormányzata, Kamarák	Megkezdett, folyamatos	https://zalaegerszegturizmus.hu/programok/				X
	Mikro-, kis- és középvállalkozások támogatása	Önkormányzat, Mikro-, kis- és középvállalkozások	Megkezdett, folyamatos	Zalaegerszeg 2030 gazdaságfejlesztési stratégia (2020)				X
	Inkubátorház fenntartása	Önkormányzat, Mikro-, kis- és középvállalkozások	Megvalósult, folyamatos fejlesztés	Az Inkubátorház kihasználtságának fenntartása sikeres, a 2013-as bővítés után 2019-ben a 3. ütemű bővítés is megvalósult.				X
	Környezetbarát technológiák alkalmazása	Önkormányzat, Vállalkozások	Megvalósult, folyamatos fejlesztés	Új uszoda fejlesztés során alkalmazott megújuló energetikai rendszerek, 2019 elektromos autó töltők telepítés, Igazgatási szolgáltatási épületek energetikai felújításai			X	X
Vendéglátás, idegenforgalom, turizmus fellendítése	Szálláshelyek és vendéglátóhelyek számának bővítése	Önkormányzat, Befektetők, Utazási irodák	Megvalósult, folyamatos fejlesztés	Számos magánberuházás során kereskedelmi szálláshelyek bővítése, fejlesztése történt. pl. Willis Hotel. https://zalaegerszegturizmus.hu/szallasok/			X	X
	Komplex turisztikai tájékoztatórendszer kialakítása	Önkormányzat	Megkezdett, folyamatos	Zalaegerszeg Turisztikai Stratégiája 2015–2025 https://zalaegerszegturizmus.hu/ oldal elindítása				X
	Fürdőközpont fejlesztése, működtetése	Önkormányzat	Megkezdett, folyamatos	A város 2019-ben visszakapta üzemeltetésre az Aqua City-t, ami után a beltéri egységek felújításra kerültek (játékok, bevonatok megújítása, vízigépészet felújítás)				X

Részprojektek	Projektek	Partnerek	Eddigi intézkedések összegzése		Megjegyzések / további intézkedések	Ütemezés			
			Intézkedés státusza	Megtett intézkedés leírása		Rövid-távú	Hosszú-távú	Folyamatos	
Mezőgazdaság fejlesztése	Biotermékek előállítása – biotermesztés, biotermelés	Gazdálkodók	Megvalósult, folyamatos	Zalaegerszeg felújított piacterén helyi kistermelők piaca				x	
	Vegyszermentes háztáji termékek előállítása	Gazdálkodók						x	
	Helyi kistermelők piaca	Gazdálkodók						x	
Egészségügyi és szociális helyzet	A Város optimális környezet—egészségügyi helyzetének biztosítása	Önkormányzat,	Folyamatos	A város rendelkezik szmogriadó-tervvel, a kapcsolódó feladatokat a terv részletesen tartalmazza. Kormányhivatal az illetékes a területen.				x	
	Prevenció és rehabilitáció megvalósítása az egészségügyben	Önkormányzat, Körzeti orvosok, Egészségügyi ellátással foglalkozó vállalkozások	Megvalósult, folyamatos	Pl. Részvétel Magyarország átfogó egészségvédelmi a háziorvosi rendelőintézetekben heti 4-6 órás prevenciók rendelések				x	
	Rendelők, eszközök, épületek felújításának biztosítása	Önkormányzat, Egészségügyi ellátással foglalkozó vállalkozások, fenntartól	Megvalósult, folyamatos	Egy orvos-egy rendelő program, a háziorvosi alapellátás infrastrukturális fejlesztése A Zala Megyei Kórház képalkotó diagnosztikai egészségügyi eszközparkjának modernizálása alacsony energiafelhasználású MRI berendezéssel (2015) A Zala Megyei Kórház képalkotó diagnosztikai egészségügyi eszközparkjának modernizálása alacsony energiafelhasználású röntgenberendezésekkel (2015) Szociális alapszolgáltatások fejlesztése Zalaegerszegen (2017-18) Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése Zalaegerszegen (2017-18) -Rendelőintézetek energetikai korszerűsítések megvalósítása (nyílászárócsere, kazánkorszerűsítés, homlokzati hőszigetelés).				x	
	Egészségügyi rendszer kialakítása, fenntartása	Önkormányzat, egészségügyi ellátást biztosító intézmények a Város területén	Megvalósult, folyamatos	alapellátási körzetek területének módosítása megtörtént, a fentiekben szerint jelentős infrastrukturális fejlesztések történek a rendelőintézetek felújításával, energetikai korszerűsítésével	Az egészségügyi alapellátási rendszer szakmai fejlesztése folyamatos, a rendszer kapacitásai rugalmasan illeszkednek a változó szükségletekhez (lásd. COVID intézkedések)				x
	Szociális szolgáltatások fejlesztése	Önkormányzat, Alapítványok, a Városban jelenleg is működő szociális intézmények	Megvalósult, folyamatos	Andráshidai óvodát 2017-ben adták át, 110 férőhellyel, Dózsa iskola új tornacsarnok építése, Mindszenty iskola új szárny és tornacsarnok építése, intézmények energetikai felújításai	A szociális szolgáltatásokat érintő fejlesztések az igények szerint folyamatosak		x		x

Részprojektek	Projektek	Partnerek	Eddigi intézkedések összegzése		Megjegyzések / további intézkedések	Ütemezés		
			Intézkedés státusza	Megtett intézkedés leírása		Rövid-távú	Hosszú-távú	Folyamatos
Oktatás, képzés, szemléletformálás	Szakképzések körének fejlesztése az oktatásban	Önkormányzat, Iskolák	Megvalósult, folyamatos	A munkaerőpiaci kihívásokra, a megjelent szakemberhiányra reagálva, a városban működő cégek szakképzett munkaerő iránti igényeit figyelemmel kísérve a Zalaegerszegi Szakképzési Centrum (ZSZC), a Zala Megyei Kereskedelmi és Iparkamara (ZMKIK) és a Zala Megyei Fejlesztési és Képzési Bizottság (ZMFKB) gondoskodik a munkaerőképzési infrastruktúra megteremtéséről, a vállalatok bevonásával, a lehető leghatékonyabb módon				X
	Város iskoláinak fejlesztése, férőhelyeinek bővítése, szimpatikusabbá tétele	Önkormányzat, Iskolák	Megvalósult, folyamatos	Andráshidai óvodát 2017-ben adták át, 110 férőhellyel, Dózsa iskola tornacsarnok építése, Mindszenty iskola új szárny és tornacsarnok építése,				X
	„ÖKO iskola” programban való részvétel	Önkormányzat, Iskolák	Megvalósult, folyamatos	Az illetékes minisztériumok közös pályázatán az iskoláknak minden tanévben lehetőségük van az <i>ökoiskola</i> cím elnyerésére. Az <i>ökoiskolákban</i> nem csak a tanításban érvényesülnek a környezeti nevelés, a fenntarthatóság pedagógiájának elvei, hanem az iskolai élet minden területén; az iskola működtetése terén éppúgy, mint a gyerekek étkeztetése vagy a táborok szervezése során. Az iskolai munkához több szálon kapcsolódik a helyi közösség. A helyi környezeti értékek és gondok részét képezik az iskola pedagógiai munkájának, a helyi pedagógiai programba beágyazottan.				X

Részprojektek	Projektek	Partnerek	Eddigi intézkedések összegzése		Megjegyzések / további intézkedések	Ütemezés		
			Intézkedés státusza	Megtett intézkedés leírása		Rövid-távú	Hosszú-távú	Folyamatos
Oktatás, képzés, szemléletformálás	Egészségnap/hét és környezetvédelmi nap/hét	Önkormányzat	Megvalósult, folyamatos	Jeles Napok; A környezetvédelemhez, fenntartható fejlődéshez, környezeti tudatformáláshoz kapcsolódó nevezetes dátumokhoz (Föld, Víz, Madarak és fák, Biológiai sokszínűség, Állatok világnapja...) kapcsolódóan a évente kidolgozásra került az eseménynaptár. Ezt követően az oktatási intézmények különböző helyszíneken, a nevezetes alkalomhoz kapcsolódó változatos programokkal, hívják fel az óvodások és diákok figyelmét a környezetvédelem fontosságára.				x
	Szemléletformáló közösségi fórumok szervezése a helyi média bevonásával	Önkormányzat, meghívott előadók	Megvalósult, folyamatos	(Víz világnapja, Föld Napja, Madarak és Fák napja, Környezetvédelmi Világnap, Te Szedd, ÖKO Nap, Európai mobilitási hét, Klímastratégia elkészítése és médiamegjelenései, Bringás reggeli)				x
Kultúra és művelődési programok, rendezvények	Hagyományörző rendezvények szervezése, támogatása	Önkormányzat, Civil szervezetek, alapítványok, stb..	Megvalósult, folyamatos	folyamatos, számos rendezvény https://zalaegerszegturizmus.hu/programok/ pl. évente családi pünkösdi fesztivál, Pásztor hagyományok napja				x
	Rendszeres szabadtéri programok	Önkormányzata kulturális és műv.intézményei, Civil szervezetek, Felajánlók	Megvalósult, folyamatos	https://zalaegerszegturizmus.hu/programok/ Aqua City jótekonysági nap, Vadpörkölt fesztivál, októberfeszt, Restart, Településrészek önkormányzatainak rendezvényei				x
	Sportrendezvények	Önkormányzat	Megvalósult, folyamatos	Városi Diákolimpia - az önkormányzat szervezi közösségi edzőpark és futópálya a Vizsla parkban, Vízisport központ a Gébárti tónál, jégszarnok, stadion, tekecsarnok, lőtér, stb. megújulása				x
		Iskolák	Megvalósult, folyamatos	Évente nagy tehetségválasztó - a városi intézmények szervezésében				x
		Sportot támogató civil szervezetek Sport Egyesületek	Megvalósult, folyamatos	Az egyes pályázók között kerül elosztásra önkormányzati elbírálás alapján egy éves keret, a legkülönbözőbb szabadidős sporttevékenységek támogatására (bokszt, lakténisz, tájfutás stb.)				x
	Ifjúsági programok	Önkormányzat	Megvalósult, folyamatos	évente Őszi kavalkád - a szolgáltató civil szervezetek közös programja az Önkormányzattal és a város intézményeivel				x
		Iskolák Civil szervezetek, alapítványok	Megvalósult, folyamatos	Évente nagy tehetségválasztó - a városi intézmények szervezésében https://zalaegerszegturizmus.hu/programok				x
	Programok a középkorú- és idős korosztály számára	Önkormányzat, Szociális intézmények, Civil szervezetek, alapítványok	Megvalósult, folyamatos	folyamatos változatos programok: Évente Idősek hónapja - programsorozat az idősebb korosztály számára minden év októberében (ismereterjesztő programok, állapotfelmérés stb.); Elhúzzuk a nótáját (Roma est), Hadi torna, Senior akadémia, Gyaloglás világnapja, Művészeti vetélkedő, Bűnmegelőzési előadások stb...				x

Részprojektek	Projektek	Partnerek	Eddigi intézkedések összegzése		Megjegyzések / további intézkedések	Ütemezés		
			Intézkedés státusza	Megtett intézkedés leírása		Rövid-távú	Hosszú-távú	Folyamatos
Esélyegyenlőség	Esélyegyenlőségi programok végrehajtásának támogatása az oktatásban	Önkormányzat, Zalaegerszeg Városában működő szervezetek	Megvalósult, folyamatban van	Elfogadásra került Zalaegerszeg Megyei Jogú Város Helyi Esélyegyenlőségi Programja 2018-2023	Program végrehajtása			x
	A fogyatékkal élők jogainak biztosítása	Önkormányzat, Zalaegerszeg Városában működő szervezetek						x
	Fogyatékkal élők integrálása és aktív foglalkoztatása	Önkormányzat, Vállalkozások						x
	Akadálymentesítés	Önkormányzat						x
Közösségi közlekedés fellendítése	A biztonságos kerékpáros közlekedés feltételeinek biztosítása	Önkormányzat, Civil szervezetek	Megvalósult, folyamatban van	Zöld Zala-part – turisztikai célú kerékpárút-fejlesztés a Zala mentén és Gébárton (2016-2019) Alsóerdei kerékpárút kb. 1,2 km Ipari parki feltáró kerékpárút kb. 1 km	Integrált területi program, kerékpáros-barát város projekt			
	Frekvenciált területek személygépjármű terhelésének csökkentése	Önkormányzat, Civil szervezetek	Megvalósult, folyamatban van	Gyalogos- és kerékpárosbarát belváros közlekedési feltételeinek megteremtése Zalaegerszegen hivatásforgalmi kerékpárutak fejlesztésével és a Kosztolányi Dezső út kétirányúsításával (2016-2019) 4,3 km Platán sor és a Teskánd-Bagod közötti 6,5 m szakasz, déli ipari területet kiszolgáló, Bocföldéig kerékpárút Zöld Zala part projekt, kb. 10, 8 km kerékpárút, Alsóerdei kerékpárút kb. 1,2 km Ipari parki feltáró kerékpárút kb. 1 km			x	